

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Eva Pavlíková

**Právní režim pozemků určených k plnění funkcí
lesů**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Martina Franková, Ph.D.

Katedra práva životního prostředí

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 29. března 2014

estné prohlá-ení

Prohla-uji, že jsem p edkládanou diplomovou práci vypracovala samostatn , všechny použité prameny a literaturu jsem ádn citovala a práce nebyla použita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 29. b ezna 2014

í í í í í í í í í ..

Eva Pavlí ková

POD KOVÁNÍ

Ráda bych na tomto místě podkovala zejména JUDr. Martinu Frankové, Ph.D. za její vstřícnost, cenné připomínky a rady poskytnuté při zpracování této diplomové práce.

Dále bych tímto chtěla podkovat mé rodiče za jejich podporu během mého studia.

Obsah

ÚVOD	1
1. SOUASNÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA	3
2. VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ, V ETN KATEGORIZACE LES	7
2.1. VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	7
2.1.1. <i>Pozemek, půda, parcela</i>	7
2.1.2. <i>Účelová kategorizace pozemků</i>	8
2.1.3. <i>Pozemky určené k plnění funkcí lesa</i>	11
2.1.4. <i>Les</i>	13
2.1.5. <i>Funkce lesa</i>	14
2.2. KATEGORIZACE LESŮ	16
2.2.1. <i>Lesy ochranné</i>	17
2.2.2. <i>Lesy zvláštního učení</i>	17
2.2.3. <i>Lesy hospodářské</i>	19
3. OCHRANA POZEMKŮ URČENÝCH K PLNĚNÍ FUNKCÍ LESA	20
3.1. CÍLE A VÝZNAM OCHRANY LESA.....	20
3.1.1. <i>Les jako významný krajinný prvek, součást zvláště chráněných území</i>	21
3.1.2. <i>Princip trvale udržitelného rozvoje lesa</i>	26
3.2. NÁSTROJE OCHRANY PUPFL	30
3.2.1. <i>Koncepční nástroje</i>	30
3.2.2. <i>Ekonomické nástroje</i>	38
3.3. ZÁSADY ODNĚTÍ A OMEZENÍ PUPFL	41
3.4. OBECNÉ UŽÍVÁNÍ LESA.....	46
3.4.1. <i>Zákaz některých činností v lesích</i>	49
3.4.2. <i>Lesní stráž</i>	54
3.5. ORGÁNY STÁTNÍ SPRÁVY LESŮ	56
3.5.1. <i>Ministerstvo zemědělství</i>	56
3.5.2. <i>Ministerstvo životního prostředí</i>	57
3.5.3. <i>Krajský úřad</i>	57
3.5.4. <i>Obecní úřad obce s rozšířenou působností</i>	58
3.5.5. <i>Česká inspekce životního prostředí</i>	59

4. VLASTNICKÉ A NÁJEMNÍ VZTAHY K PUPFL	61
4.1. HISTORICKÝ VÝVOJ VLASTNICKÝCH VZTAHŮ	61
4.2. PRÁVA A POVINNOSTI VLASTNÍKŮ	64
4.2.1. Náhrada újmy vzniklé v důsledku omezení hospodaření v lese	66
4.2.2. Těžební činnost v lesích	68
4.2.3. Meliorace a hrazení bystřin	69
4.2.4. Ochrana před škodlivými činiteli	70
4.2.5. Obnova a výchova lesních porostů	72
4.2.6. Odborný lesní hospodář	73
4.3. NÁJEM A PACT PUPFL	75
4.4. LESY VE VLASTNICTVÍ STÁTU	79
4.4.1. Dispozice se státními lesy	81
4.4.2. Lesy České republiky, státní podnik	83
4.4.3. Aktuální problematika církevních restitucí	86
ZÁV R.....	90
SEZNAM ZKRATEK.....	94
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMEN	95
ABSTRAKT.....	107
ABSTRACT.....	108
SUMMARY.....	109
KLÍ OVÁ SLOVA	110
KEY WORDS.....	110

Úvod

Cílem této závěrečné práce je shrnout současnou českou právní úpravu a aktuální problematiku týkající se pozemků určených k plnění funkcí lesa, rovněž její zhodnocení a vymezení nedostatků, které se v právních předpisech vyskytují, jakožto i poskytnutí návrhů možných řešení.

Pozemky určenými k plnění funkcí lesa je nutné se zabývat v širším kontextu, v úzké souvislosti na ostatních složkách, je-li tvoří les jako přírodní celek. Les je pro společnost významný už jen tím, že svou rozlohou pokrývá bezmála více než jednu třetinu našeho území, čímž se stává nepostradatelnou součástí našeho životního prostředí a flóry jedince vbec. Z biologického hlediska je les složitým ekosystémem, který je díky jeho specifickým vlastnostem objektem zkoumání i v různých disciplínách a kterým se lze zabývat z mnoha úhlů pohledu.

V rámci právní úpravy je třeba zejména nalézt rovnováhu a vyvážit zájmy jak na ekonomickém, tak na ekologickém a sociálním využití lesa, který je už po staletí objektem zájmu soukromého i veřejného sektoru. Veřejný zájem je vyjádřen především snahou o trvale udržitelné hospodaření v lesích a vyrovnaní soukromých ekonomických zájmů na využití lesa. Kromě toho, že je les významným ekonomickým initelem, poskytuje i řadu dalších přínosů pro naši flóru. Z biologického hlediska je les důležitou zásobárnou vody, čistí vzduch, zmírňuje kolísání teplot, chrání a podporuje tvorbu půdy a v neposlední řadě nelze opomenout význam biologické rozmanitosti rostlinných a živočišných druhů, které se v lesních ekosystémech vyskytují. Vzhledem ke svým rozmanitým funkcím je les rovněž významným prvkem politiky rozvoje venkova, zejména jako zdroj pracovních příležitostí a příjmů v oblastech s méně rozvinutou průmyslovou infrastrukturou. Vzhledem ke společenským přínosům je les oblíbeným prostředím pro rekreaci a volnočasové aktivity, dotváří ráz krajiny a je významným přírodním a kulturním odkazem minulých a budoucích generací.

Pro mou diplomovou práci je primární právní úhel pohledu na problematiku pozemků určených k plnění funkcí lesa, nicméně ani tak se nelze zcela odpoutat od ostatních faktorů a dalších vnitřních, především lesnických oborů, které s tímto nepopiratelně souvisejí a na právní úpravu mají zásadní vliv.

V následujících kapitolách se zaměřím na rozbor souasných právních úprav, kdy meritum tvoří především zákon č. 289/1995 Sb., o lesích, jehož obsahem se budu zabývat podrobněji. Z lesního zákona vyplývají i základní pojmy, jejichž výklad je především v dalších částech. Třetí část práce je kapitola třetí, ve které jsou postupně rozebrány hlavní instituty související s ochranou pozemků určených k plnění funkcí lesa. Pozemky určené k plnění funkcí lesa jsou vystaveny působení vnějších vlivů, a proto považují důraz na jejich ochranu v zájmu trvalé udržitelnosti za zcela zásadní a to ať už se jedná o preventivní i opatření nápravná. K pozemkovému právu bezesporu patří i vlastnické a nájemní vztahy. Les je natolik specifickým především vlastnictvím, že by tato problematika vydala svým rozsahem na samostatnou publikaci, nicméně i tak považují za důležité tuto problematiku, byť v omezeném rozsahu, do této práce zahrnout, především představím i institut pachtu, který do našeho právního řádu znovu zavedl zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Zvláště se budu v novém režimu pozemků určených k plnění funkcí lesa ve vlastnictví státu, který jako významný institut působí a přispívá k jeho ochraně, což by mělo být primárním zájmem institutu tohoto vlastnictví. V souvislosti se státním vlastnictvím lesů představím i státní podnik Lesy ČR a dotknu se aktuální problematiky církevních restitucí, která v současné době je pro rozsah a strukturu státního vlastnictví lesů, zásadní.

1. Současná právní úprava

Základním právním předpisem, ve kterém je upraven právní režim pozemků určených k plnění funkcí lesa je zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), který nabyl účinnosti dne 1. ledna 1996. Tento zákon navazuje na předchozí právní úpravu, především pak na federální zákon o lesích č. 61/1977 Sb. a na něj navazující předpisy, z nichž lze zmínit zejména zákon č. 96/1977 Sb., o hospodaření v lesích a ve státní správě lesního hospodářství.

Lesní zákon je uspořádán do deseti částí, pětá část druhá až pátá obsahují ustanovení, jimiž se mění a doplňují právní předpisy související.¹ Samotné znění lesního zákona je předmetem části první, která zároveň tvoří meritum zákona.

Část první je rozdělena do deseti hlav, v nichž jsou systematicky postupně upraveny základní pojmy, kategorizace lesů (Hlava první), zásady zachování lesů, ustanovení upravující odnětí pozemků a omezení jejich využití pro plnění funkcí lesa (Hlava druhá), následují ustanovení upravující obecné užívání lesů (Hlava třetí), koncepce nástroje (Hlava čtvrtá), hospodaření v lesích a jejich ochranu (Hlava pátá), podmínky udělení licence (Hlava šestá), ekonomické nástroje hospodaření v lesích (Hlava sedmá), státní správu lesů (Hlava osmá), a rovněž ustanovení o péstupcích (Hlava devátá) a ustanovení předcházející a závěrečná (Hlava desátá).²

Z jiného pohledu lze současný lesní zákon označit za zákon předcházející období. Byl připravován v průběhu let 1993 až 1995, v reakci na nastalé společensko-politické a ekonomické změny ve společnosti a s tím související změny ve struktuře vlastnictví lesů, které se objevily v důsledku restitucí pozemkového majetku. Na místo dosavadního prakticky monolitního vlastnictví lesů státem byla podstatná část lesů vydána obcím a postupně také fyzickým osobám. Předcházející období však již skončilo a vlastnická struktura je tak stabilizována. Zkušenosti s aplikací lesního zákona prokázaly, že velká část zákona potřebuje praxe

¹ Část druhá mění zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, ve znění pozdějších předpisů; část třetí mění a doplňuje zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů; část čtvrtá mění a doplňuje zákon č. 23/1962 Sb. o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů; část pátá mění zákon č. 200/1990 Sb., o péstupcích, ve znění pozdějších předpisů, v části šesté jsou obsaženy zrušovací ustanovení.

² Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů

stále vyhovuje. Na druhou stranu však lesní zákon obsahuje i ustanovení reálným podmínkám jifi nevyhovující nebo taková, jefi v zákon zcela chybí.³

Dne 21. listopadu 2012 byl usnesením vlády eské republiky schválen dokument Zásady státní lesnické politiky, který ur uje trend, jakým by se m la v následujících letech státní lesnická politika ubírat. Zásady státní lesnické politiky dopl ují Národní lesnický program z roku 2008 a obsahují p t základních dlouhodobých cíl v oblasti státní lesnické politiky, kterými jsou:

- zaji-t ní zachování lesa a lesní p dy pro budoucí generace,
- zvý-ení konkurenceschopnosti lesního hospodá ství,
- zvý-ení biodiverzity v lesních ekosystémech, jejich celistvost a ekologická stabilita,
- posílení významu lesa a lesního hospodá ství pro ekonomický rozvoj venkova,
- posílení významu kolství, výzkumu a inovací v lesním hospodá ství.

K dosažení t chto dlouhodobých cíl po ítají Zásady státní lesnické politiky mimo jiné s p íjetím nového lesního zákona, který by m l p ínést etné zm ny, o nichfi dlouhodob probíhají mezi odborníky diskuze.⁴

Je t eba si také uv domit, fle sou asný lesní zákon nabyl ú innosti p ed realizací reformy ve ejné správě a vycházel ze zn ní právních p edpis , které jifi byly nahrazeny jinou právní úpravou. Jedná se p edev-ím o správní ád, stavební zákon a zákon o správním trestání.⁵ Díl í nedostatky platné právní úpravy byly afl dosud e-eny z ásti jen novelizacemi i pomocí výkladových stanovisek, které si vynutila praktická aplikace lesního zákona.⁶ Mimo to byla k provedení lesního zákona vydána jifi ada provád cích p edpis , kterými jsou jak na ízení vlády, tak p edev-ím vyhlá-ky Ministerstva zem d lství.⁷ V oblasti správního práva je lesní zákon zákonem speciálním, obecný

3 STAN K, Ji í. V ený zám r nového lesního zákona má zpoříd ní. *Lesnická práce: asopis pro lesnickou v du a praxi*. 2006, . 10 [online]. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-10-06/vecny-zamer-noveho-lesniho-zakona-ma-zpozdeni> .

4 Zásady státní lesnické politiky. In: http://eagri.cz/public/web/file/180842/ZSLP_2012.pdf. 2012.

5 DVO ÁK, Petr. Lesní zákon z hlediska vlastník lesa, p írava novely lesního zákona. *Ekologie a právo*. 2005, . 2, s. 19-24. Dostupné z WWW: <http://www.sagit.cz/pages/prehrub.asp?cd=350&typ=c>.

6 DROBNÍK, Jaroslav., DVO ÁK, Petr. *Lesní zákon. Komentá* . Praha: Wolters Kluwer R, 2010. s.IX-X. (dále citováno jako Lesní zákon. Komentá) .

7 Nap . vyhlá-ka . 77/1996 Sb., o nálefitostech fládosti o odn tí nebo omezení a podrobnostech o ochran pozemk ur ených k pln ní funkcí lesa; vyhlá-ka . 84/1996 Sb., o lesním hospodá ském plánování; vyhlá-ka . 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opat eních k ochran lesa a vzor slufebního pr kazu lesní stráfe; i nejnov j-í vyhlá-ka . 423/2011 Sb., o zp sobu výpo tu náklad na innost odborného lesního hospodá e v p ípadech, kdy jeho innost hradí stát.

p edpis, zákon . 500/2004 Sb., správní řád se uřijí vřdy subsidiárn , pokud zvlá-tní zákon nestanoví jinak.

Dal-ími právními p edpisy, které úzce souvisí s tématem, jsou zákon . 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon) a vyhlá-ka . 357/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální vyhlá-ka). Oba p edpisy pracují s pojmem šlesní pozemek, jehoř právnímu vymezení se v nuji v následující kapitole.

S problematikou státní správy les , která je taktěř sou ástí této práce souvisí zákon . 2/1969 Sb., o z ízení ministerstev a jiných úst edních orgán státní správy eské republiky, který z izuje a následn vymezuje p sobnost mimo jiných taktěř Ministerstva zem d lství, Ministerstva řivotního prost edí a Ministerstva obrany, jakořto úst edních orgán státní správy les . Výkonu ostatní státní správy les se dále dotýkají zákon . 128/2000 Sb., o obcích (obecní z ízení) a zákon . 129/2000 Sb., o krajích (krajské z ízení); z oblasti státní správy v neposlední řad nelze opomenout ani zákon . 282/1991 Sb., o eské inspekci řivotního prost edí a její p sobnosti v ochran lesa, jakořto orgánu pod ízeného Ministerstvu řivotního prost edí eské republiky.

K úprav vlastnických a nájemních vztah k pozemk m ur eným k pln ní funkcí lesa se primárn vztahuje zákon . 89/2012 Sb., ob anský zákoník, pokud jde o soukromoprávní vztahy a zákon . 219/2000 Sb., o majetku R a jejím vystupování v právních vztazích, pokud jde o vztahy k pozemk m ur eným k pln ní funkcí lesa ve vlastnictví státu. Zákon . 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) a vyhlá-ka Ministerstva zem d lství . 77/1969 Sb., o náleřitostech řádosti o odn tí nebo omezení a podrobnostech o ochran pozemk ur ených k pln ní funkcí lesa se dotýkají problematiky odn tí pozemk ur ených k pln ní funkcí lesa z režimu lesních pozemk . Problematiku p evodu lesních pozemk z vlastnictví státu na jiné osoby upravoval zákon . 95/1999 Sb., o podmínkách p evodu zem d lských a lesních pozemk z vlastnictví státu na jiné osoby a o zm n zákona . 569/1991 Sb., o Pozemkovém fondu eské republiky. Tento právní p edpis byl v-ak zru-en s ú inností od 1. 1. 2013 zákonem . 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém ú adu a o zm n n kterých souvisejících zákon . V sou asné dob je v souvislosti s probíhajícimi církevními restitucemi aktuální zákon . 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a nábořenskými spole nostmi a o zm n n kterých zákon .

K tématu závěrečné práce se dále váží i předpisy ochrany životního prostředí, ráda bych zmínila alespoň zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí; zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu.

Zajímavou je otázka vzájemného poměru lesního zákona, který upravuje les jakožto jednu ze složek přírody k obecnějšímu právnímu předpisu, zákonu o ochraně přírody a krajiny. Vztah těchto právních předpisů do sebe představuje zásadní změny a to v důsledku zákona č. 349/2009 Sb., jímž došlo k novelizaci zákona o ochraně přírody a krajiny (dále jen ŽOPK) a mimo jiné ke zrušení jeho ustanovení § 90 odst. 4, které bylo pro určení vztahu předemtných právních předpisů klíčové. ŽOPK do té doby ve svém ustanovení § 90 odst. 4 výslovně vymezoval svůj vztah k tam vyjmenovaným zákonům, mezi nimiž i k zákonu o lesích tak, že ŽOPK jako celek, prohlásil za zvláštní zákon. Motivace autorů tohoto ustanovení byla zřejmá. Byli vedeni snahou zajistit ŽOPK takové postavení, aby ustanoveními jiných zákonů, včetně zákona o lesích, nemohly být upřednostněny jiné zájmy před ochranou přírody. Vzájemný poměr lesního zákona a ŽOPK byl rovněž předmětem rozhodování Nejvyššího soudu, který potvrdil, že ŽOPK je vzhledem k lesnímu zákonu předpisem speciálním.⁸ Jak již bylo řečeno novelou ŽOPK v roce 2009 však bylo ustanovení § 90 odst. 4 zrušeno a vyvstala tak otázka, jak bude nadále vypadat vztah těchto právních předpisů. Bez kolizního ustanovení se poměr obou právních norem může jevit jako diskutabilní. Pokud vezmeme v úvahu, že les je součástí přírody, pak lze logicky dovodit, že se na něj musí vztahovat i obecný právní režim ŽOPK. A to tím spíše, že lesní zákon se zabývá lesem, pouze jako lesními dřevinami a pozemky, které jsou stanoveny pro lesní porosty. Vztahem lesních porostů k ostatním složkám ekosystému se zabývá jen okrajově, z čehož vyplývá, že je zde značný prostor pro uplatnění právního režimu ŽOPK. Jeho vztah k zákonu o lesích je dán vztahem lesa k přírodě, je tedy vztahem specifického právního režimu k právnímu režimu vztahujícímu se na celou přírodu, tedy i na les. Tento vztah však odpovídá pouze té části ŽOPK, která představuje tzv. obecnou ochranu přírody, v rámci které je les chráněn jakožto významný krajinný prvek. Vedle toho ŽOPK obsahuje režim ochrany zvláštní, který je vzhledem k zákonu o lesích režimem speciálním. Pjde-li o les zaženy

⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. 25 Cdo 119/2003.

do n které z kategorií zvlá-t chrán ných území, vztahuje se ochranný režim tohoto území i na tento les.⁹ M ěme tak konstatovat, ě po novelizaci ZOPK se pro ur ení vzájemného pom ru ZOPK a lesního zákona a jejich aplikaci, je t eba ídit interpreta ními pravidly, p í emfl není jednozna n ě možné dát odpov ě, zda je ZOPK lex generalis i lex specialis, lze v-ak takto posuzovat jednotlivá ustanovení.¹⁰

2. Vymezení základních pojm , v etn kategorizace les

Tato kapitola je rozdl ena na dv ásti, p í emfl v první se budu v novat pojmy, jejichěl vysv tlení povaěuji v rámci tématu za d ělefité; primárn ě se jedná o pojem špozemek ur ený k pln ní funkcí lesa, k n mufl je v-ak zapot ebí vymezit i dal-í pojmy, které jsou pro jeho správné pochopení ur ující. V druhé ásti kapitoly bych rozvinula pojem šles z hlediska kategorizace.

2.1. Vymezení základních pojm

2.1.1. Pozemek, p da, parcela

Pro ú ely zákona . 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon) je pozemek definován v § 2 písm. a) jako tto š ást zemského povrchu odd lená od sousedních ástí hranicí územní jednotky nebo hranicí katastrálního území, hranicí vlastnickou, hranicí stanovenou regula ním plánem, územním rozhodnutím nebo územním souhlasem, hranicí jiného práva podle § 19, hranicí rozsahu zástavního práva, hranicí rozsahu práva stavby, hranicí druh pozemek , pop ípad rozhraním zp sobu vyuffití pozemek ō. Obecn ě eno pojem pozemek ozna uje

9 PEKÁREK, Milan. Dv úvahy k problematice právního režimu les , zejména v chrán ných územích (se zvlá-tním z etelem k les m Národního parku Ťmava). In: DAMOHORSKÝ, Milan a Vojt ěh STEJSKAL. *Právní úprava ochrany lesa: Procesní právo ochrany životního prost edí: sborník z mezinárodní esko-polsko-slovenské konference, Ka-perské Hory [8. -11. 9.]2005*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodná , 2005, s. 92-98. (dále citováno jako šPEKÁREK, Milan. Dv úvahy k problematice právního režimu les , zejména v chrán ných územích)

10 VOMÁ KA, Vojt ěh. Zákon o ochran ě írody a krajiny: lex specialis nebo lex generalis? In *Dny práva 2009 (Days of Law: the Conference Proceedings)*, sborník p ísp vk . 1. vydání. Brno: Masarykova Univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-4990-1. Dostupné z WWW: http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/stret_zajmu/Pauldura_Lukas__1278_.pdf

individualizovanou část zemského povrchu, její poloha je určena a hranice, jejíž oddělení od sousedních částí, jsou vymezeny.¹¹

Pozemek, jakožto objekt pozemkových právních vztahů, je třeba odlišovat od pojmů špach a šparcela. Pojem špach se v právních vztazích rozumí zemský povrch, s nímž se případně spojuje i hmotný substrát Země. Na které právní předpisy potom specifikují pojem špach z hlediska jejího konkrétního využití, bez zetele na polohu, výměru i vlastnictví, na zemědělskou, lesní i jinou půdu. V této souvislosti lze mluvit o špachních fondech, především o zemědělských a lesních.¹² Z komparativního hlediska lze pojem špach považovat za obecnější než špozemek, rozhodujícím je kritérium individualizace.

Naopak šparcelou se podle § 2 písm. b) katastrálního zákona rozumí špozemek, který je geometricky a polohově určen, zobrazen v katastrální mapě a označen parcelním číslem. Parcela je nejprve vymezený pozemek, jehož hranice jsou určeny geometrickým zaměřením; v katastru nemovitostí se evidují pozemky pouze v podobě parcel a vlastnické právo se týká pouze k pozemkům, které jsou parcelami.¹³ Lesní zákon však používá výhradně pojem pozemek, nikoli parcela.¹⁴

2.1.2. Účelová kategorizace pozemků

Podle hospodářského a společenského využití se pozemky dělí na jednotlivé druhy, přičemž určujícím a limitujícím faktorem jsou rozdílné přírodní vlastnosti jednotlivých částí zemského povrchu, včetně hmotného substrátu a podmínky, v nichž se jednotlivá území nachází. Účelová kategorizace půdy je v současné době významným institutem pozemkového práva. Základní systém členění pozemků je v platné právní úpravě zachycen v ustanovení § 3 odst. 2 katastrálního zákona, který uvádí, jakožto základní druhy pozemků šornou půdu, chmelnice, vinice, zahrady, ovocné sady, trvalé travní porosty (tyto společně označovány jako zemědělské pozemky), lesní pozemky, vodní plochy, zastavěné plochy a nádvoří a ostatní plochy.¹⁵ Pro účely této práce považují za důležité především odlišení lesních pozemků od pozemků zemědělských.

11 DROBNÍK, Jaroslav. *Základy pozemkového práva*. 3. aktualizované a doplněné vydání, Praha: Nakladatelství Eva Rozkotová publishing, 2010, s. 7-8. (dále citováno jako *Základy pozemkového práva*).

12 *Základy pozemkového práva*, s. 7.

13 *Základy pozemkového práva*, s. 9.

14 Lesní zákon. Komentář, s. 6.

15 *Základy pozemkového práva*, s. 22-25.

Zemědělské pozemky

Zemědělské pozemky jsou součástí zemědělského půdního fondu, který je upraven v zákoně č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu a definován jako to š základní přírodní bohatství naší země, nenahraditelný výrobní prostředek umožňující zemědělskou výrobu, který je jedním z hlavních složek životního prostředí. Zde hraje tak především produkční funkce zemědělského půdního fondu. Kromě pozemků zemědělsky obhospodávaných (orná půda, chmelnice, vinice, zahrady, ovocné sady, louky, pastviny) se však do zemědělského půdního fondu řadí i půda dočasně neobhospodávaná, jakožto dále i rybníky s chovem ryb nebo vodní dráhy a nezemědělská půda potřebná k zajištění zemědělské výroby (polní cesty, polní cesty se zařízeními pro polní závlahy a jiné).¹⁶

Z rozhodnutí Nejvyššího soudu vyplývá, že zahrnutí pozemku do zemědělského půdního fondu vyžaduje splnění dvou předpokladů. Jednak že takový pozemek je, anebo byl a nadále má být zemědělsky obhospodáván. V tomto smyslu mluvíme o znaku faktickém, materiálním. Současně však je vyžadován znak právní, formální, což znamená, že předem ten pozemek musí být v evidenci (katastru) nemovitostí veden v některé z kategorií zemědělské půdy. Bylo-li pozemek (v rozporu s faktickým stavem) formálně veden v katastru nemovitostí jako zemědělský, a pokud není zemědělsky obhospodáván, nejedná se o součást zemědělského půdního fondu.¹⁷ O tom, že jde o součást zemědělského půdního fondu, rozhoduje v pochybnostech orgán ochrany zemědělského půdního fondu, kterým je obecní úřad obce s rozšířenou působností, popřípadě na území hl. m. Prahy Magistrát hlavního města Prahy.¹⁸ Rozhodnutí však do zemědělského půdního fondu nemohou být zařazeny lesní pozemky, které mají samostatný právní režim. V případě, že má někdo zájem na jejich zařazení do zemědělského půdního fondu, musí nejprve zažádat o jejich vyňetí z režimu lesních pozemků.

Lesní pozemky

Termín lesní pozemky je vymezen v lesním zákoně v ustanovení § 3 odst. 1 písm. a) a je souhrnným označením pro š pozemky s lesními porosty

¹⁶ § 1 zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 2009, sp. zn. 28 Cdo 1081/2009.

¹⁸ § 15 zákona o ochraně zemědělského půdního fondu.

a plochy, na nichž byly lesní porosty odstraněny za účelem obnovy, lesní praseky a nebezpečné lesní cesty, nejsou-li širší než 4 m a pozemky, na nichž byly lesní porosty dočasně odstraněny na základě rozhodnutí orgánu státní správy lesů. Samostatně charakterizuje lesní pozemky pro účely katastru i katastrální vyhláška. Z komparace s definicí uvedenou v lesním zákoně však vyplývá, že i pro potřeby katastru jsou lesní pozemky charakterizovány totožně (příloha katastrální vyhlášky, bod 1., kód 10).

Lesní pozemky jsou jednou ze subkategorií, které vymezuje lesní zákon jakožto pozemky určené k plnění funkcí lesa. Jako takové mají být tyto pozemky lesnický hospodařeny.¹⁹ Pro účely katastru uvádí způsob využití pozemku i katastrální vyhláška, přičemž bych zde zdůraznila, že katastrální vyhláška na tomto místě upravuje mimo jiné²⁰ i jako jeden ze způsobů využití lesních pozemků, na kterých je budova (kód 5)ě. Tento způsob využití slouží pro evidenci lesních pozemků, na kterých se nachází budova, ale pozemek není od at plnění funkcí lesa.²¹ V tomto místě si tak lze povšimnout určitého nesouladu mezi katastrální vyhláškou a lesním zákonem. Zatímco katastrální vyhláška výslovně předpokládá jako způsob využití pozemku lesní pozemek, na kterém je budova ale není od at plnění funkcí lesaě, lesní zákon s tímto vbec nepočítá a naopak výslovně stanoví, že bezodně lze na pozemcích určených k plnění funkcí lesa umístit pouze určité, taxativně vyjmenované, objekty. Z tohoto lze vyvodit, že alespoň co se týče přesnosti vyjádření, není mezi katastrálními předpisy a lesním zákonem úplná jednota. Oporu pro ustanovení katastrální vyhlášky ohledně budovy na lesním pozemku lze nalézt až ve výkladu § 13 odst. 1 lesního zákona.²² Tuto problematiku bych však podrobněji rozebrala v kapitole 3.3 Zásady odnětí a omezení PUPFL.

Lesní pozemky jsou nejširším pojmem vzhledem k pojmu špozemky určené k plnění funkcí lesaě a vzhledem k pojmu šlesě. V současné době lesní pozemky podle

19 PEKÁREK, Milan., PRCHOVÁ, Ivana. *Pozemkové právo*. Vyd. 2., přeprac. a rozšíř. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 307. (dále citováno jako Pozemkové právo).

20 Způsob využití lesního pozemku dle katastrální vyhlášky jsou skleník, pažení (kód 1), kolka (kód 2), plantáž dřevin (kód 3), les jiný než hospodářský, tedy lesy ochranné a zvláštního určení (kód 4), lesní pozemek, na kterém je budova (kód 5), ostatní komunikace (kód 17), sportovní a rekreační plocha (kód 20), dobývací prostor (kód 24).

21 Příloha katastrální vyhlášky

22 JANÁČKOVÁ, Ilona. Změny účelového určení pozemků ve vztahu k pozemkům určeným k plnění funkcí lesa. In: DAMOHORSKÝ, Milan a VOJTECH STEJSKAL. *Právní úprava ochrany lesa: Procesní právo ochrany životního prostředí: sborník z mezinárodní česko-polsko-slovenské konference, Ka-perské Hory [8. -11.9.]2005*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodná, 2005, s. 49-54. ISBN 8085889714.

statistických údaj k 31. 12. 2008 zaujímají plochu zhruba 2 miliony 650 tisíc ha a nachází se tak na 33,6 % území R.²³

2.1.3. Pozemky určené k plnění funkcí lesa

Pozemky určené k plnění funkcí lesa se v lesním zákon objevují jakofto nový pojem, který nahrazuje pojem lesního p dního fondu, se kterým pracoval zákon . 61/1977 Sb.²⁴ Obsah pojmu pozemky určené k plnění funkcí lesa (dále ufl jen jako šPUPFLõ) vymezuje ustanovení § 3 lesního zákona. Na první pohled z uvedeného ustanovení vyplývá, že lesní zákon rozd luje PUPFL do dvou základních kategorií; na tzv. šlesní pozemky a na tzv. šjiné pozemkyõ. Lesní pozemky jako základní subkategorie je jifl vymezena vý-e. Vedle lesních pozemk v-ak do kategorie PUPFL lesní zákon adí i tzv. šjiné pozemkyõ. Toto je subkategorie, která dle ustanovení § 3 odst. 1 písm. b) zahrnuje zpevn é lesní cesty, drobné vodní plochy, ostatní plochy, pozemky nad horní hranicí d evinné vegetace (hole), s výjimkou pozemk zastav ných a jejich p íjezdnicích komunikací, a lesní pastviny a polí ka pro zv , pokud nejsou sou ástí zem d lského p dního fondu a jestliffe s lesem souvisejí nebo sloufí lesnímu hospodá ství. U t chto pozemk m že orgán státní správy les na ídit ozna ení jejich p íslu-nosti k PUPFL. Toto oprávn ní nabývá na d leflitosti p edev-ím tam, kde je t eba posoudit skute ná souvislost pozemk s lesem a lesním hospodá stvím.²⁵

V § 3 odst. 2 lesní zákon výslovn a taxativn vypo ítává také pozemky, které PUPFL nejsou, a to -kolky a plantáffe lesních d evin zaloflené na pozemcích, které nejsou ur eny k plnění funkcí lesa, pokud orgán státní správy les na návrh vlastníka pozemku nerozhodne jinak. M že se tak stát v p ípad , kdy nap . plantáfl váno ních stromk zaloflená na zem d lském pozemku nebude pro tento ú el z jakéhokoli d vodu vyuflita, a stromy lesních d evin na pozemku z stanou a porostou dál, pak se z p vodní plantáffe váno ních stromk m že stát les. I p es podrobné vymezení m že a v praxi dochází k pochybnostem o tom, zda ur ítý pozemek je PUPFL nebo není.²⁶ V takových p ípadech má rozhodovací pravomoc orgán státní správy les ,

23 Základy pozemkového práva, s. 27.

24 Lesní zákon. Komentá , s. 6.

25 Pozemkové právo, s. 308.

26 STAN K, Ji í. *Lesní zákon v teorii a praxi*. Úplné zn ní zákona s komentá em. Písek: Matice lesnická, 1996, s. 18-19. (dále citováno jako Lesní zákon v teorii a praxi. Úplné zn ní zákona s komentá em).

kterým je obecní úřad obce s rozšířenou působností. Přítomnost pochybností však není založena na volné úvaze, ale rozhodující orgán musí zjištné skutečnosti uvášt do souladu nejen s lesním zákonem, ale i s jinými předpisy, zejména stavebním zákonem, zákonem o ochraně zemědělského půdního fondu a dalšími. Správní řízení v pochybnostech lze zahájit jak z moci úřední, tak i na základě žaloby. Rozhodování v pochybnostech je poměrně obtížné, orgán státní správy musí posoudit jak faktický stav pozemku, o kterém se rozhoduje, tak i okolnosti, zda k výslednému stavu došlo legálně.²⁷ O tom, že je opravdu nutné vycházet z faktického stavu a zabývat se tím, zda tento pozemek naplňuje svou povahou definici PUPFL, ostatně svědčí i rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, který zdůrazňuje, že skutečnost, že daný pozemek je v katastru nemovitostí formálně veden jako pozemek lesní, resp. jako PUPFL, nemůže být rozhodující. Nelze totiž vyloučit situaci, kdy pozemek je v katastru jako PUPFL veden chybně, přestože fakticky již znaky PUPFL nenaplňuje.²⁸

Rozhodování v pochybnostech nesmí být rovněž vyústěno k omezení rozhodování o odnětí PUPFL, které je ve smyslu ustanovení § 16 a přílohy lesního zákona zpoplatněno. V praxi se objevují případy, kdy vlastník pozemku vykácí les a tvrdí, že pozemek neplní funkce lesa, protože se na něm nenachází lesní porost. O charakteru pozemku zde však není pochyb, neboť odlesnění pozemku samo o sobě nemění jeho charakter a nadále se proto jedná o PUPFL. V praxi by mohlo být rozhodování v pochybnostech, kdy orgán státní správy les rozhoduje o tom, že pozemek není PUPFL, rozhodnutím velice výjimečným, například v případě právního omylu, kdy se vlastníci pozemku snaží dosáhnout nápravy chybného zápisu v katastru nemovitostí, pokud byl do katastru zanesen jako druh pozemku šlesní a z povahy ochrany šlesní bez jakéhokoliv podkladu.²⁹

Mimo to však lesní zákon připouští, že rozsah PUPFL může být rozšířen, pokud orgán státní správy les ve správním řízení na návrh vlastníka pozemku i s jeho souhlasem, rozhodnutím prohlásí za PUPFL i pozemky, které v § 3 odst. 1 výslovně uvedeny nejsou. Z praktického hlediska lze předpokládat,

27 DVO ÁK, Petr. Pozemky určené k plnění funkcí lesa o problémové okruhy. *Lesnická práce: časopis pro lesnickou vědu a praxi* [online]. 5. vyd. 2013 [cit. 2013-11-10]. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-5-13/pozemky-urcene-k-plneni-funkci-lesa-problemove-okruhy>

28 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2009, sp. zn. 5 As 94/2008.

29 DVO ÁK, Petr. Pozemky určené k plnění funkcí lesa o problémové okruhy. *Lesnická práce: časopis pro lesnickou vědu a praxi* [online]. 5. vyd. 2013 [cit. 2013-11-10]. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-5-13/pozemky-urcene-k-plneni-funkci-lesa-problemove-okruhy>

ře p i spln ní podmínky návrhu vlastníka pozemku, nebo jeho souhlasu, budou za PUPFL prohlá-ovány pozemky, které

- nejsou jinak, nap . zem d lsky, efektivn vyuffivány a které je mofno nejhospodárn ji vyufflít tím, ře budou zalesn ny,
- je pot ebné nebo vhodné zalesnit nap . z d vodu p doochranných, vodohospodárných, krajnotvorných apod.,
- p iléhají k les m nebo jsou uvnit les a jejich prohlá-ení za PUPFL p isp je k ochran p írodního prost edí.

Nebude-li vlastník pozemku s prohlá-ením tohoto pozemku za PUPFL souhlasit, rozhodnutí o prohlá-ení pozemku za PUPFL vydat nelze, resp. je nutno návrh jiného subjektu na vydání takového rozhodnutí z tohoto d vodu zamítnout.³⁰

S pojmem PUPFL se lze, jak jsem již nazna ila, setkat i v katastrální vyhlá-ce, kde je PUPFL uveden jako typ a zp sob ochrany nemovitosti pod kódem 26, s odkazem na § 3 lesního zákona. Jakofto druh pozemku v-ak charakteristika PUPFL v katastrální vyhlá-ce chybí. Respektive, první ást definice PUPFL, vymezující lesní pozemky, je v katastrální vyhlá-ce uvedena pod kódem 10, druhá ást definice PUPFL dle lesního zákona, v-ak již v katastrální vyhlá-ce výslovn uvedena není. Tyto šjiné pozemkyø lze evidovat v katastru nemovitostí jako vodní plochy (kód 11) i ostatní plochy (kód 14).³¹

2.1.4. Les

Vedle pojmu šlesní pozemekø a šPUPFLø zbývá definovat pojem šlesø. Les vymezuje lesní zákon v ustanovení § 2 písm. a) jakofto pojem, který zahrnuje dva základní vzájemn propojené komponenty; jednak lesní porosty s jejich prost edím a jednak PUPFL. Les je tak ur en nejen slofkou pozemkovou, ale i slofkou porostovou, p i emfl lesními porosty se ve smyslu lesního zákona rozumí stromy a ke e lesních d evin, které v daných podmínkách plní funkci lesa. A contrario v-echny stromy a ke e, které se nachází na lesních pozemcích, resp. na PUPFL, jsou považovány za lesní porosty, a ufl jde o d eviny typicky lesní, ale i o takové, které jsou typické spí-e jako zem d lské i jiné d eviny. Nutno zd raznit, ře pokud by se lesní porosty nacházely na jiných pozemcích, nebude se z právního hlediska jednat o les.

30 Lesní zákon v teorii a praxi. Úplné zn ní zákona s komentá em, s. 20.

31 P íloha katastrální vyhlá-ky

Jakoby mimochodem uvedená definice dodává, že výše uvedené porosty jsou součástí lesa spolu se svým prostředím, což se však skrývá pod tímto pojmem, takže jifi zákon neuvádí. Lze k tomu však dospět, pokud domíme-li si, že les je složitý ekosystém, jehož součástí jsou nejen tyto dvě uvedené složky (půda a lesní dřevina), ale že její tvorbou i další složky jako voda, vzduch, rostliny. Toto je důsledkem skutečnosti, že les je součástí této složky životního prostředí, kterou i v našem právním řádu označíme jako přírodu, která a která také není zákonem přímo definována, je rovněž předmětem právní regulace především zákona o ochraně přírody a krajiny.³²

2.1.5. Funkce lesa

Lesy v České republice jsou významnou součástí bohatství nejen našeho národa, ale i celého kontinentu. Funkce, které les plní, mají zcela zásadní vliv na jeho život. Lze konstatovat, že všechny funkce lesa jsou ve stejném zájmu.³³ Teoreticky jsou funkce lesa rozebrány poměrně detailně. Součástí lesního zákona dokonce za jiná ustanovením, ve kterém je zahrnut jako jeden z úkolů zákona stanovení předpokladů pro plnění všech funkcí lesa. Prakticky ovšem pohled na funkce lesa podléhá momentálním společenským a politickým vlivům a závisí na výslovnosti a osvědomlosti společnosti, zejména pak vlastníků a správců lesa.³⁴

Ve smyslu ustanovení § 2 písm. b) lesního zákona se funkcemi lesa rozumí přínosy podmíněné existencí lesa, které se týkají produkce a mimoprodukce. Z jiného úhlu pohledu můžeme funkce lesa dělit na samovolné a řízené (vytvářející cílenou činnost člověka). Jakékoliv členění funkcí je však relativní, nebo jednotlivé funkce se navzájem prolínají, podmínějí a doplňují.³⁵

Program 2020 řadí mezi funkce samovolné například funkci klimatickou, hydričnou (včetně srážkovou), krajinnou a estetickou a zdravotní a hygienickou. Do funkcí řízených je potom zařazena funkce produkce, vodohospodářská,

32 Dvě úvahy k problematice právního režimu lesa, zejména v chráněných územích (se zvláštěním z etelem k lesům Národního parku Třemšava), Milan Pekárek

33 MORÁVEK, František a kolektiv. *Program 2020: zajištění cílů ve veřejném zájmu u L. R.* Hradec Králové: Lesy České republiky, 2011. Dostupné z WWW: <http://www.lesy.cz/volny-cas-v-lese/program-2020-lesu-ceske-republiky/Documents/Program-2020-web.pdf> (dále citováno jako Program 2020)

34 MIKESKA, Miroslav., VACEK, Stanislav. Funkce lesa a trvale udržitelné hospodářství. *Lesnická práce: časopis pro lesnickou vědu a praxi*. 2010, č. 4. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-4-10/funkce-lesa-a-trvale-udrzitelne-hospodareni>. (dále citováno jako Funkce lesa a trvale udržitelné hospodářství (Mikeska, Vacek))

35 Program 2020

p doochranná, rekrea ní, lé ebn ó láze ská; zachování, ochrana a vhodné zvy-ování biologické rozmanitosti.³⁶ Ve smyslu d lení funkcí lesa dle lesního zákona hovo íme o funkcích produk ních a mimoproduk ních. Jako produk ní funkce se pov t-ínou uvádí jen funkce d evoproduk ní, kdy je les vnímán p edev-ím jako zdroj obnovitelné suroviny ó d evní hmoty, k této funkci se krom toho v-ak adí nap . i možnost sb ru lesních plod .³⁷ Sou asné právní p edpisy sice ur ítým zp sobem produk ní funkci omezují, ale sám lesní zákon zárove ve skute nosti nep ímo nutí k co nejv t-ímu využití lesních pozemk k produkci, p edev-ím z hlediska energetické výroby je d evo jakofito obnovitelná surovina ím dál více využíváno.³⁸

Vedle produk ní plní les dal-í významné a nezastupitelné funkce. Od po átk lesního hospodá ství se objevoval etický efekt ó zájem o budoucí generace, který zd raz oval p edev-ím Hartig slovy, fle švý-e t flby d eva v lese musí být regulována tak, aby na p í-tí generace z stal aspo takový podíl, jaký si p isvojují generace sou asné. S vývojem lesního hospodá ství a spole enského hodnocení les , které jífl nechápe les pouze jako továrnu na d evo, ale sou asn hodnotí i funkce lesa pro krajinu a flivotní prost edí, se za al objevovat i princip trvalosti nehmotných uflitk a slufleb lesa.³⁹ Lesy p ízniv p sobí na klimatické a vodní pom ry, produkují kyslík, zachycují prach a jiné -kodlivé látky z ovzdu-í, chrání p du p ed v trnou a vodní erozí, tlumí hluk, jsou p írozeným prost edím pro mnohé druhy rostlin a flivo ich , zárove plní funkci rekrea ní, krajino tvornou. Souhrnn lze v-echny tyto funkce ozna it jako mimoproduk ní.⁴⁰

Mimoproduk ní funkce jsou zpravidla posuzovány jako p idruflené, automaticky a soub fln fungující spolu s funkcí produk ní. Toto automatické fungování mimoproduk ních funkcí v-ak skute n platí pouze v p ípad p írod blízkého lesa, který je vzácností. Smyslem vymezení mimoproduk ních funkcí lesa a jejich formalizování je deklarace jejich priorit nad produk ní funkcí. Zku-enosti z historie i ze sou asnosti p ítom ukazují, fle výrazn nejlep-ím prost edkem k zaji-t ní jakékoli funkce lesa je vlastnický vztah.⁴¹ Lesní zákon výslovn ukládá v ustanovení

36 Program 2020

37 Lesní zákon. Komentá , s. 4.

38 Funkce lesa a trvale udrflitelné hospoda ení (Mikeska, Vacek)

39 Funkce lesa a trvale udrflitelné hospoda ení (Mikeska, Vacek)

40 Základy pozemkového práva, s. 152.

41 Funkce lesa a trvale udrflitelné hospoda ení (Mikeska, Vacek)

§ 11 odst. 2 vlastníků lesa povinnost usilovat při hospodaření v lese o to, aby funkce lesa byly zachovány (plněny rovnoměrně a trvale) a aby byl zachován (chráněn) genofond lesních dřevin.

V celkové hodnotě lesa funkce mimoprodukční převažují, i když se schází kritéria pro jejich přesné oceňování na rozdíl od oceňování funkcí produkčních.⁴²

2.2. Kategorizace les

Převodně sloužila kategorizace lesů jako pomůcka hospodářské úpravy lesů k jejich rozdělení na lesy vhodné k produkci a lesy bez produkce dřeva, které byly přistavovány ve veřejném zájmu. Toto převodní dělení bylo nahrazeno kategorizací vycházející z pohledu na les jako na polyfunkční systém, kde zvýšený význam mají zejména mimoprodukční funkce lesa.⁴³ Podle převažující funkce v současné době rozlišujeme tři kategorie lesů – lesy hospodářské, lesy zvláštního určení a lesy ochranné. Smyslem kategorizace je především vytvářet předpoklady, aby byly podporovány a rozvíjeny tyto funkce, které mají v dané kategorii převažující charakter. Kategorizaci se potom přizpůsobuje režim hospodaření v lese, lesnické plánování a další činnosti.⁴⁴ Osobně smysl kategorizace lesů vnímám především z hlediska nároků kladených na jejich ochranu vzhledem k významu, jaký mají jejich mimoprodukční funkce pro společnost. Jak vyplývá z názvu jednotlivých kategorií, nejprve je režim je zaveden pro lesy ochranné, kde jsou vlastníci povinni hospodařit tak, aby byly zajištěny především jejich ochranné funkce. Stejně tak je potlačováno plnění jiných, zejména produkčních funkcí ve prospěch společenské funkce u lesů zvláštního určení. Mezi kategoriemi lesů ochranných a lesů zvláštního určení vnímám pouze nepatrnou distinkci a to v souvislosti se zpřesňováním hospodaření v těchto lesích a nároky na jejich ochranu, které by v každém případě měly být dodržovány v zájmu zachování funkcí, které tyto kategorie mají naplňovat.

V současné době je zařazení lesů do jednotlivých kategorií stabilizováno a v dlouhodobém časovém rámci dochází k velmi mírnému nárůstu kategorie lesů zvláštního určení na úkor lesů hospodářských. Podle dostupných údajů z poslední zveřejněné zprávy o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky

42 Lesní zákon. Komentář, s. 4.

43 Lesní zákon v teorii a praxi. Úplné znění zákona s komentářem, s. 26-27.

44 Lesní zákon a Komentář, s. 16.

za rok 2012 tvoří 74,6% lesy hospodářské; 22,9% lesy zvláštního určení a 2,5% lesy ochranné.⁴⁵

2.2.1. Lesy ochranné

Do kategorie lesů ochranných se řadí lesy, které ze své povahy plní především funkci půdochrannou a vodoochrannou, a tímto funkcemi brání vodní a vlněné erozi, sesuvům půdy na daném stanovišti, lavinám i jinému poškození pozemků. Mezi lesy ochranné se řadí podle ustanovení § 7 lesního zákona jednak lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích,⁴⁶ jednak vysokohorské lesy pod hranicí stromové vegetace chránící nížle položené lesy a lesy na exponovaných hřebenech, a také lesy v kleslém vegetačním stupni. Zařazení do této kategorie lesů se neprovádí ze zákona, ale rozhoduje o něm správní orgán ve správním řízení, které může být zahájeno jak na návrh vlastníka, tak z moci úřední. V tomto správním řízení se posuzují výlučné vlastnosti lesa, z čehož plyne tato kategorizace závazná i pro právní nástupce vlastníka.⁴⁷

2.2.2. Lesy zvláštního určení

Lesní zákon vymezuje lesy zvláštního určení v ustanovení § 8 jako lesy, které nejsou lesy ochrannými a které se nacházejí v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů I. stupně; v ochranných pásmech zdrojů pitných a stolních minerálních vod nebo na území národních parků a národních přírodních rezervací. Tyto lesy jsou za lesy zvláštního určení prohlášeny přímo zákonem a správní řízení se tak o jejich zařazení nekoná. Pokud by tak například byl v budoucnu vyhlášen na území

nový národní park nebo národní přírodní rezervace, pak od účinnosti takového vyhlášení se lesy na území takto vyhlášeného národního parku (s výjimkou lesů ochranných) stanou lesy zvláštního určení.⁴⁸

Ustanovení odst. 2 uvádí další druhy lesů, které mohou být do kategorie lesů zvláštního určení zařazeny, pokud tak rozhodne správní orgán ve správním řízení. Jedná se o lesy, u kterých ve veřejný zájem na zlepšení a ochranu životního prostředí

45 Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky v roce 2012, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2013 [online].

Dostupné také z WWW: http://eagri.cz/public/web/file/263114/Zprava_o_stavu_lesa_2012.pdf

46 Tím jsou zejména sutě, kamenná moře, prudké svahy, stržle, nestabilizované náplavky a písky, rašeliniště, odvaly, výsypky apod.

47 Lesní zákon. Komentář, s. 17.

48 Lesní zákon v teorii a praxi. Úplné znění zákona s komentářem, s. 29.

nebo jiný oprávněný zájem na plnění mimoprodukčních funkcí lesa je nadázen funkcím produkčním. Jako takové lesní zákon dále vyjmenovává lesy v prvních zónách chráněných krajinných oblastí a lesy v přírodních rezervacích a přírodních památkách; lázeňské lesy; lesy pro tělesné a další lesy se zvýšenou rekreační funkcí; lesy sloužící lesnickému výzkumu a lesnické výuce; lesy se zvýšenou funkcí pro doochrannou, vodoochrannou, klimatickou a krajinnou; lesy potěbné pro zachování biologické rozmanitosti; lesy v uznaných oborách a v samostatných podnikatelských a lesy v nichž jiný důležitý veřejný zájem vyžaduje odlišný způsob hospodaření. Právě tento poslední důvod není v praxi při zařazování nejvíce obtížný, lesní zákon totiž neobsahuje definici pojmu veřejný zájem a jeho posouzení je mnohdy poněkud obtížné. Splnění této podmínky tak vždy bude záviset na správním uvážení. Problémy vznikají při aplikaci také zařazování lesa do lesní zvláštního určení pro zvýšenou pro doochrannou a vodoochrannou funkci, při změně z tohoto důvodu mohou být zařazeny i do kategorie lesů ochranných. Při rozhodování, do které kategorie daný les zařadit, by měl dát orgán státní správy lesů přednost kategoriím lesů ochranných, poskytující vyšší ochranu, zejména nasvědčuje i uvozovací v této § 8 odst. 1 lesního zákona.⁴⁹ Zpravidla budou do této skupiny na základě posouzení konkrétních okolností zařazovány zejména lesy potěbné pro obranu státu, lesy kryjící zásobníky pohonných hmot a plynů apod.⁵⁰

Důležitě je poznamenat, že lesní zákon neobsahuje možnost zrušit rozhodnutí o zařazení do kategorie lesa ochranného a lesa zvláštního určení, a to ani v případě, že důvod, pro který byly do těchto kategorií zařazeny, odpadl. Právě toto však může být v praxi obtížné, neboť pokud k takovému zařazení dojde, nelze jej již změnit. Určitou výjimkou je zařazení lesa zvláštního určení do vyšší ochranné kategorie, lesa ochranného, jednak se určitá výjimka vztahuje i na lesy zařazené do této kategorie ze zákona, a to pokud pomínou podmínky pro toto zařazení stanovené zákonem.

Řešením tohoto problému v ostatních případech, se kterým se lze jistě v praxi setkávat, je omezení doby platnosti v rozhodnutích o zařazení lesa do kategorie lesa zvláštního určení a lesa ochranného na určitou dobu, například na dobu platnosti lesního hospodářského plánu. A pokud zákon tento postup výslovně nedovoluje, jde o řešení, které v praxi nepředstavuje problémy.⁵¹ Osobně si myslím, že do budoucna by se v tomto

49 Lesní zákon. Komentář, s. 19

50 Lesní zákon v teorii a praxi. Úplné znění zákona s komentářem, s. 29.

51 Lesní zákon. Komentář, s. 19.

sm ru m l lesní zákon uzp sobit pot ebám praxe. V zájmu zvý-ené ochrany les ochranných a les zvlá-tního ur ení má zcela jist omezení p evoditelnosti v rámci jednotlivých kategorií sv j význam, zejména vzhledem k tomu, že podle za azení do ur ité kategorie se uzp sobuje zp sob hospoda ení v daném lese. Nicmén pokud d vod, pro který je konkrétnímu lesu poskytována zvý-ená ochrana odpadne, považují zejména z ekonomických d vod za nevýhodné na tomto za azení setrávat. Vzhledem k tomu, že jifl dnes se vřila praxe e-it tento praktický problém omezením doby, po kterou bude les v dané kategorii za azen, bylo by vhodné toto do budoucna legalizovat a tento nedostatek sou asného lesního zákona odstranit.

Obecn lze kategorii les zvlá-tního ur ení shrnout, že jde o lesy se zvlá-tním posláním vyplývajícím ze specifických pot eb, kterými se ídí hospoda ení v t chto lesích. Jde o lesy s p evařujícími společ enským posláním sledujícími zlep-ení řivotního prost edí, funkce zdravotní a rekrea ní, funkce ochrany p řrody, krajiny a dal-í.⁵²

2.2.3. Lesy hospodá ské

Lesy hospodá ské lesní zákon v § 9 vymezuje jakořto řzbytkovouř kategorii, do které pat í lesy, které nejsou za azeny v kategorii les ochranných ani les zvlá-tního ur ení. Práv tato kategorie les je na území eské republiky nejrozsáhlej-í.⁵³ Lesy hospodá ské se vyzna ují p edev-ím d evoproduct ní funkcí, která je mnohdy neprávem zleh ována. D evo je v na-ích podmínkách jedinou skute n obnovitelnou surovinou a zdrojem energie.⁵⁴

Lesní zákon v rámci kategorizace les pojednává i o lesích pod vlivem imisí. V d sledku vysokého stupn industrializace jsou imisemi postihovány tém v-echny lesy ve st ední Evrop .⁵⁵ Nejedná se tudířl o samostatnou kategorii, na rozdíl od vý-e uvedených, ale nachází se ve v-ech stávajících kategoriích les . Lesy pod vlivem imisí se za azují do řty pásem ohroření.⁵⁶ Pásma jsou ur ena ve vyhlá-ě Ministerstva zem d lství . 78/1996 Sb., o stanovení pásem ohroření les

52 Lesní zákon v teorii a praxi. Úplné zn ní zákona s komentá em, s. 29.

53 Srovnej ř Zpráva o stavu lesa v roce 2011, Praha: Ministerstvo zem d lství, 2012. s. 52. Dostupný z WWW: http://eagri.cz/public/web/file/175948/Zprava_o_stavu_lesa_2011.pdf

54 Lesní zákon. Komentá , s. 20.

55 Lesní zákon v teorii a praxi. Úplné zn ní zákona s komentá em, s. 31.

56 Pozemkové právo, s. 313.

pod vlivem imisí a označena jako pásma ohrožení A a II D. Pásma ohrožení se zakreslují do lesnických map, které jsou ve stejné stupně.⁵⁷ Na lesy hospodářské pod vlivem imisí, zařazené do dvou nejvyšších pásem ohrožení, se vztahuje osvobození od dan z nemovitostí stejně jako na lesy ochranné a lesy zvláštního určení, které jsou od dan z nemovitosti osvobozeny zákonem č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitosti.⁵⁸

Specifická pravidla se dále týkají tzv. lesů vojenských, které jsou v působnosti Ministerstva obrany.⁵⁹

3. Ochrana pozemků určených k plnění funkcí lesa

3.1. Cíle a význam ochrany lesa

Ochrana lesa vznikla z potřeby zabezpečit les před lidskou aktivitou, zejména před svévolnou těžbou, pastvou dobytka, hrabáním steliva a vypalováním lesů. Postupně, jak se vyvíjelo lesní hospodářství a v důsledku toho se měnil charakter lesních porostů, docházelo k vývoji a rozšiřování náplně ochrany lesa, do popředí vystoupila i potřeba ochrany monokultur před vtrhnutími a snahovými polomy, následně i proti přemnoženým hmyzům škodlivým. V důsledku historických, společenských a ekonomických změn vznikaly i specifické problémy ochrany lesa. V souvislosti s rozvojem těžby to byly požáry způsobené jejím provozem, v posledních desetiletích pak škody způsobené rekreační činností lovčů, neadekvátním používáním těžké mechanizace při lesních pracích, přemnožení některých druhů lovné zvěře a zejména změnami v kvalitě ovzduší, především vlivem průmyslových imisí. Příčiny ochrany lesa dnes spoívají především v nebezpečí neuvážlivého nebo neetického použití plochy lesních pozemků pro jiné účely, a to na nevhodných místech, pro společensky nevýznamné potřeby a v nepřiměřeném rozsahu, ale i v ohrožování kvality lesních pozemků.⁶⁰

Platný lesní zákon již ve svém úvodním ustanovení, mimo jiné, stanoví předpoklady pro zachování lesa, z nichž práv ochrana PUPFL je předpokladem

57 Vyhláška č. 78/1996 Sb., o stanovení pásem ohrožení lesů pod vlivem imisí.

58 Lesní zákon. Komentář, s. 23.

59 Pozemkové právo, s. 313.

60 Základy pozemkového práva, s. 159.

základním.⁶¹ Cílem ochrany PUPFL je obdobně jako u zemědělské půdy regulovat záborny lesních pozemků pro jiné účely na nezbytné minimum, vytvořit předpoklady pro návratnost do asno odátých pozemků lesnímu hospodáství a péčovat o jejich kvalitu. Přestože se výméra lesních pozemků zvtuje, neprojevuje se to přímo úmrn na stavu lesů. Jednou z příčin je právní zhorování kvality lesních pozemků v d sledku působení pováfln vních vlivů, ale i působení vlivů spojených s hospodaením v lesích. Cíle ochrany PUPFL a zemědělského půdního fondu jsou si natolik blízké, že v právní úpravě byly povtínou pouflity i stejné prost edky ochrany a n která ustanovení zákon pouflívají stejné formulace.⁶² Cílem hospodaení v lesích, které má dlouhodobý charakter, je potom p edevím zlepování stavu lesa, a to i v zájmu budoucích generací.⁶³ Prakticky vekerá innost organizovaná v souvislosti s PUPFL musí dbát na jeho ochranu, aby nedocházelo k pokozování, ohrofování a jinému nebezpečnému jednání.

3.1.1. Les jako významný krajinný prvek, souást zvlátních chráněných území

Význam lesů pro společnost nelze posuzovat jen podle ekonomických údajů. Lesy přináší adu dalších přínosů, jedním, z nichž je i význam pro krajinu, její ráz a ekologickou stabilitu. Mezi pojmy les a krajina je úzká souvislost. Les je nedílnou součástí krajiny a jako takový je chráněn, nejen lesním zákonem, ale i zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (dále jen šZOPKō).

Krajina je pojem vymezený v ustanovení § 3 odst. 1 písm. m) ZOPK jako část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkcí propojených ekosystémů a civilizačními prvky. Les jako nedílná součást krajiny je ZOPK chráněn jako významný krajinný prvek.

Významný krajinný prvek je kategorií obecně chráněných území krajiny a jako takový je definován jako ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny, která utváří její typický vzhled nebo přispívá k udržení její stability.⁶⁴ Aby bylo možné považovat část krajiny za VKP, postačí, bude-li splňovat alespoň jeden

61 Lesní zákon. Komentář, s. 31.

62 Základy pozemkového práva, s. 159-160.

63 Kolektiv autorů. *Příručka pro majitele lesa*. Ministerstvo zemědělství České republiky: Praha, 1992, s. 42-44.

64 § 3 odst. 1 písm. b) ZOPK

z těchto významů, i když obvykle dochází spíše k jejich vzájemným kombinacím a to v různé kvalitě.⁶⁵

Dle ZOPK máme zásadně dvě významné krajinné prvky do dvou skupin. Do první se řadí mimo jiné právě i lesy,⁶⁶ které jsou označovány jako významné krajinné prvky již ze zákona, přičemž je tak lesy jakožto významným krajinným prvkem poskytnuta zvýšená ochrana a také specifický ochranný režim v rámci jiného než lesního zákona a v rámci obecné ochrany přírody.⁶⁷ ZOPK vlastní definici lesa neobsahuje, vychází se tak z vymezení pojmu lesním zákonem. Pro potřeby ZOPK je však nezbytné hodnotit les jako celý lesní ekosystém, kde je důležitě zastoupení, jak rostlinných, tak živočišných druhů ve struktuře, která by měla odpovídat ekologickým podmínkám stanoviště (např. nadmořská výška, chemické složení podloží). V tomto kontextu tak není považována za příliš vhodnou definice lesa, tak jak je stanovena v lesním zákoně,⁶⁸ zejména vzhledem k vágnímu výrazu šprostředí lesních porostů, z nichž nelze jednoznačně určit, co vše lze pod tento výraz zahrnout. Do druhé skupiny patří ty části přírody, které získávají status významného krajinného prvku až po zaregistrování orgánem ochrany přírody.⁶⁹ Zákon tady ovšem obsahuje pouze demonstrativní výčet, který umožňuje jako významný krajinný prvek registrovat i jiné části krajiny. Samotné registraci by mělo předcházet posouzení významu prvku bu z hlediska ekologického, nebo z hlediska geomorfologické i estetické hodnoty.⁷⁰

Významné krajinné prvky zastávají v krajině různé funkce, jednou z nich je význam pro ekologickou stabilitu krajiny, přičemž tak tvoří systém ekologické stability krajiny, který ZOPK vymezuje jako vzájemně propojený soubor přirozených i pozemných, avšak přírodních blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu.⁷¹ Tu je v tomto případě třeba vnímat jako přírodní rovnováhu krajiny, tj. jako dynamický stav, který se udržuje s jen malými kolísáními, nebo dokonce se systémem po případném změně je schopen spontánně vracet pomocí autoregulačních mechanismů.

65 MIKO, Ladislav a Hana BOROVIKOVÁ. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. 2. vyd. Praha: Beck, 2007, s. 83. (dále citováno jako šZOPK: komentář)

66 Dále i rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera, údolní nivy

67 Systém ochrany přírody a krajiny upravený v části druhé ZOPK

68 ZOPK: komentář, s. 84.

69 Zejména mokřady, stepní trávníky, remízy, meze, trvalé travní plochy, naleziště nerostů a zkamenelin, umělé i přirozené skalní útvary, výchozy a odkryvy nebo i cenné plochy porostů v sídelním útvaru, např. historické zahrady nebo parky.

70 ZOPK: komentář, s. 84.

71 § 3 odst. 1 písm. a) ZOPK

Jedná se tak o schopnost vyrovnávat změny způsobené vnitřními iniciativami a zachovávat své přirozené vlastnosti a funkce.⁷² Funkcí systému ekologické stability krajiny a součástí cílem jeho vymezení je zajistit uchování a reprodukci přírody a krajiny, vytvořit základ pro opatření k příznivému působení na jejich méně stabilní části a předpoklad pro racionální využívání přírodních zdrojů. Vytváření systému ekologické stability krajiny uznává zákon za předem t ve veřejného zájmu. Ochrana systému ekologické stability krajiny je pak povinností uloženou především tím subjektům, které v tom určeném území realizují své zájmy, tj. především vlastníky a užívateli pozemků. Nástrojem vytváření a ochrany systému ekologické stability krajiny jsou plán ekologické stability krajiny a projekt ekologické stability krajiny.⁷³ Definiční ekologické stability najdeme i v zákoně č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, který jej vymezuje jako schopnost ekosystému vyrovnávat změny způsobené vnitřními iniciativami a zachovávat své přirozené vlastnosti a funkce. Pro silně lesnaté oblasti, kde les je významným krajinným prvkem ze zákona, je charakteristický vysoký index ekologické stability. Naopak v silně zemědělských oblastech nízký index vzájemně izolované významné krajinné prvky obou typů podstatně zvýšit nemohou, zvláště pokud bývá jejich hustota v krajině nízká. Zesílením by minimálních ploch se jejich ekostabilizační efekt podstatně zvýší.⁷⁴

Významné krajinné prvky se tak vyvíjejí pouze způsoby, aby nedošlo k ohrožení nebo oslabení jejich stabilizační funkce a aby nebyla narušena jejich obnova. K zásahům, které by mohly vést k jejich poškození nebo zničení i k ohrožení nebo oslabení ekologicko-stabilizační funkce si musí ten, kdo takové zásahy zamýšlí, opatřit závazné stanovisko orgánu ochrany přírody.^{75 76} Závazné stanovisko orgánu ochrany přírody je třeba v první řadě ke schválení lesních hospodářských plánů a lesních hospodářských osnov.⁷⁷ Součástí schvalování lesních hospodářských plánů je tzv. závazné určení, ke kterému musí být pověřeni

72 ZOPK: komentář, s. 82-83.

73 DAMOHORSKÝ, Milan, Drahomíra PÁLENSKÁ, Ivana PRCHOVÁ a Milan PEKÁREK.

Zákon o ochraně přírody a krajiny a předpisy související: komentované znění. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2000, str. 26-27. (dále citováno jako ŽOPK a předpisy související: komentované znění)

74 PETŘÍEK, Václav a Jan PLEŠNÍK. Významné krajinné prvky a ekologická stabilita. *Ochrana přírody* [online]. 2013, Zvláštní číslo [cit. 2013-06-10]. Dostupné z WWW: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/zvlastni-cislo/vyznamne-krajinne-prvky-a-ekologicka-stabilita.html>

75 Mezi takové zásahy se dle ŽOPK řadí zejména umístění staveb, pozemkové úpravy, změny kultur pozemků, úpravy vodních toků a nádrží a tlaby nerostů.

76 § 4 odst. 2. ŽOPK

77 § 4 odst. 3 ŽOPK

orgány ochrany přírody. Zákon přitom nestanoví hlediska, která orgán ochrany přírody do lesních hospodářských plánů uplatňuje a která jsou pro vydání závazného stanoviska rozhodná, je však zřejmé, že jde zejména o to, zda jsou respektovány ochranné podmínky zvláště chráněných území včetně chráněných pásem a jejich schválených plánů, zda jsou zpracovány vymezené plány územních systémů ekologické stability a zohledněny lesnicko-hospodářské opatření v prvcích ÚSES. Problematickým je požadavek závazného stanoviska orgánu ochrany přírody ke schválení lesních hospodářských osnov, nebo jejich zpracování zadává zpracovateli přitom orgán státní správy lesů a osnovy nejsou tímto orgánem schvalovány, nýbrž od zpracovatele pouze přijímány. V praxi se toto ustanovení aplikuje tak, že bez závazného stanoviska nelze lesní hospodářské osnovy vlastníkově předat a řídí o nich orgán státní správy lesů.⁷⁸

Významné krajinné prvky lze rovněž určit i jako kategorii ochrany těchto částí volné krajiny, která nedosahuje parametru pro vyhlášení za zvláště chráněnou část přírody. Hlavní otázkou je, zda lze ve zvláště chráněných územích aplikovat ustanovení upravující obecnou ochranu přírody. Zvláště chráněná území lze vnímat jako části přírody, ve kterých je uplatňován režim tzv. speciální ochrany přírody. Tento režim lze považovat za určitou nadstavbu vzhledem k obecné ochraně přírody, který by tak měl sám o sobě zajistit dostatečnou ochranu i VKP. Registrace VKP na územích zvláště chráněných se tudíž uplatní pouze v odvoditelných případech, kdy není zajištěna dostatečná ochrana dané části krajiny, o to se může týkat například okrajových zón CHKO.⁷⁹

Zvláště chráněné části přírody určuje ZOPK stručně jako území přírodovědecky i esteticky velmi významná nebo jedinečná. Za taková území se považují nejčastěji lokality s unikátní nebo reprezentativní biologickou rozmanitostí, území s jedinečnou geologickou stavbou, území reprezentující charakteristické prvky krajinného rázu kulturní krajiny a území významná z hlediska vědeckého výzkumu. Cílem ochrany těchto území nejčastěji bývá udržení nebo zlepšení dochovaného stavu území i ponechání jeho samovolnému vývoji.⁸⁰ Jednotlivé kategorie zvláště chráněných území můžeme rozdělit na území velkoplošná – národní parky, chráněné krajinné oblasti

78 Komentář ZOPK, s. 99-100

79 Významné krajinné prvky. *Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky* [online]. [cit. 2013-06-01]. Dostupné z WWW: <http://www.ochranaprirody.cz/obecna-ochrana-prirody-a-krajiny/vyznamne-krajinne-prvky/>

80 Komentář ZOPK, s. 133.

a území maloplošná a národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky. V jednotlivých kategoriích zvláště chráněných území je péče o lesní ekosystémy uplatňována diferencovaně na základě plánů péče o zvláště chráněná území. Plán péče je odborný a koncepční dokument ochrany přírody, který na základě údajů o dosavadním vývoji a současném stavu zvláště chráněného území navrhuje opatření na zachování a zlepšení jeho stavu a na zabezpečení před nepříznivými vlivy okolí v jeho ochranném pásmu. Plán péče slouží jako podklad pro jiné druhy plánovacích dokumentů a je přímo závazný pouze pro orgány veřejné správy. Pro fyzické ani právnické osoby přímo závazný není, nicméně úřady pro tyto subjekty má, vzhledem k tomu, že je podkladem pro rozhodování a pro tvorbu jiných koncepčních nástrojů.⁸¹ Tento vztah je zjevný zejména u LHP/LHO k jejich schválení je nezbytné závazné stanovisko orgánu ochrany přírody, který bude v tomto stanovisku vycházet právě ze schváleného plánu péče, bude-li pro daný les existovat.⁸²

Speciálně ZOPK upravuje režim lesů národních parků a národních přírodních rezervací. Tyto lesy nemohou být zařazovány do kategorie lesů hospodářských, čímž se dává najevo, že tyto lesy nejsou určeny k produkci dřeva. Z toho také plyne, že absence dřevinnosti nebo opatření, jejichž provádění v lese lesní zákon ukládá, jako povinnost vlastníka lze upravit odchylně podle ustanovení § 36 odst. 1 lesního zákona a jsou-li pro to důvody, není nutné takové dřevinnosti nebo opatření provádět nebo je lze vykonávat jen za zcela jiných podmínek. Nejde o povinnosti související se zalesněním holin, zajištěním kultur, apod. Podle ustanovení § 36 odst. 4 lesního zákona je pak vlastník povinen zajistit plnění opatření k zajištění údržby sledovaného jejich vyhlášením, což je v daném případě zajištění posláním národního parku. Druhým důležitým nástrojem je omezení použití ustanovení lesního zákona týkajících se zásahů proti kůrovcům a v případě mimořádných okolností a nepředvídaných škod. Tyto lze použít i vlastníkem jen se souhlasem a v rozsahu stanoveném orgánem ochrany přírody.⁸³ Orgán ochrany přírody je dále oprávněn k vydávání závazných stanovisek, bez nichž nelze uinit ohlášení stavby a vydat další rozhodnutí

81 § 38 ZOPK

82 FRANKOVÁ, Martina. Koncepční nástroje v ochraně životního prostředí. In: DIENSTBIER, Filip. *Nástroje ochrany životního prostředí - role práva: sborník z mezinárodní vědecké konference*. 1. vyd. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, 2011, s. 29. (dále citováno jako: šFranková, M. Koncepční nástroje v ochraně životního prostředí)

83 ZOPK: komentář, s. 154.

územního a stavebního řízení podle stavebního zákona, ustanovením § 44 ZOPK taxativně vyjmenovaná, jakožto ani tamtéž vypočetná povolení podle vodního zákona na území národního parku nebo chráněné krajinné oblasti. Zároveň je třeba poznamenat, že toto závazné stanovisko není nutné pro všechny stavby, pokud jde o výjimky, kterých se to týká, stanoví odstavce 2 § 44 ZOPK

Speciálně je v ZOPK upravena i působnost hospodářství s majetkem k lesům, lesnímu podnikmu fondu a jinému lesnímu majetku v národních parcích. K uvedenému majetku vykonává právo hospodářství s majetkem podniková správa národního parku a to buď přímo anebo prostřednictvím právnické osoby, kterou k tomu účelu zřídí. Dále ZOPK speciálně upravuje právo vlastnictví k lesům a lesnímu podnikmu fondu v národních parcích, jakož i poplatky, které je oprávněný orgán ochrany přírody na území národních parků vybírat.^{84 85}

3.1.2. Princip trvale udržitelného rozvoje lesa

Základním opatřením lesnického pojetí ochrany přírody je praktická realizace strategie trvale udržitelného hospodářství v lesích. Les obhospodávaný trvale udržitelným způsobem zajišťuje trvalou a vyrovnanou existenci velkého množství rostlinných a živočišných druhů, které by jen velmi obtížně našly odpovídající životní podmínky mimo les. Současně umožňuje hospodářské využívání trvale obnovitelného zdroje strategické domácí suroviny. Principy trvalosti produkce dřeva, které se staly předchůdcem moderního pojetí trvale udržitelného využívání přírodních zdrojů, formulovaly již lesní řády Marie Terezie z let 1754 až 1756. Díky těmto řádům například vzrostla v období 1790 až 2000 lesnatost na území z 25 procent na 33,5 procenta. Současně pojetí udržitelnosti má však mnohem širší rámec, vedle produkce lesní hmoty zahrnuje také ochranu biodiverzity a další aspekty.⁸⁶

Trvale udržitelný rozvoj dnes obecně vymezuje zákon o životním prostředí v ustanovení § 6 jako takový, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů. V oblasti lesnictví je potom trvale

84 Poplatek za vjezd a setrvání motorovými vozidly, za vstup do jeho vybraných míst mimo zastavná území obcí

85 §23,24 ZOPK

86 Jak se o les staráme, tak se les postará o nás. *Mezi stromy: Lesnicko-dřevářský vzdělávací portál* [online]. 2007 [cit. 2013-06-10]. Dostupné z WWW: <http://www.mezistromy.cz/cz/ochrana-prirody/jak-se-o-les-starame-tak-se-les-postara-o-nas>

udržitelné hospodaení definováno jako správa a využívaní lesů takovým způsobem a v takovém rozsahu, které zachovávají jejich biodiverzitu, produkční schopnost a regenerační kapacitu, vitalitu a schopnost plnit v současnosti i v budoucnosti odpovídající ekologické, ekonomické a sociální funkce na místní, národní a globální úrovni a které tím nepoškozuje ostatní ekosystémy.⁸⁷ Lesní zákon určuje princip trvale udržitelného hospodaení v lese jako jeden ze svých cílů. Významným krokem k úspěšné realizaci trvale udržitelného hospodaení v lesích se stalo ustanovení § 46 lesního zákona, kterým je umožněna podpora hospodaení v lesích poskytováním finančních příspěvků. Lze předpokládat, že se i zavádění trvale udržitelného hospodaení se provozní náklady na péči o lesní půdu mohou zvyšovat, poskytování finančních příspěvků tak může být určitým druhem kompenzace.

Princip trvale udržitelného rozvoje je předmetem řady strategických a koncepčních dokumentů, schválených vládou ČR na určité období. Mezi základní v oblasti lesnictví patří Národní lesnický program, Program trvale udržitelného hospodaení v lesích a Zásady státní lesnické politiky.

Národní lesnický program je základním programovým dokumentem přijatým v roce 2008 na období do roku 2013. Tento Národní lesnický program aktualizuje a doplňuje předchozí, který byl schválen v roce 2003. Ve všech zemích Evropské unie je považován za koncept pro uplatnění trvale udržitelného obhospodaování lesů i dlouhodobém zlepšování konkurenceschopnosti lesního hospodářství způsobem, který respektuje národní suverenitu. Národní lesnické programy jsou součástí státní lesnické politiky a zároveň by v nich měla být naplňována Lesnická strategie pro Evropskou unii.⁸⁸ Druhým dokumentem je Program trvale udržitelného hospodaení v lesích, přijatý v roce 1997, který rozpracovává zásady výchovy a obnovy lesa v rámci trvale udržitelného hospodaení u nás.⁸⁹ Neaktuálním dokumentem jsou Zásady státní lesnické politiky, které zásadu trvale udržitelného rozvoje řadí na první místo mezi obecnými východiskami a stanoví, že Česká republika v souladu se svými

87 Národní lesnický program pro období do roku 2013. Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem. Praha, 2008. Dostupný z WWW:

http://www.vulhm.cz/sites/File/lesnicka_politika/lesnicka_politika/NLP_II_final_CZ.pdf

88 Národní lesnický program pro období do roku 2013. Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem. Praha, 2008. Dostupný z WWW:

http://www.vulhm.cz/sites/File/lesnicka_politika/lesnicka_politika/NLP_II_final_CZ.pdf

89 ZEŽULA, Jaroslav. *Program trvale udržitelného hospodaení v lesích*. Hradec Králové: Lesnická práce, 2000, 83 s. ISBN 80-863-8603-1. Dostupné z: http://www.lesy.cz/pece-o-les/pestovani-lesu/Documents/Program_udrzitelneho_hospodareni.pdf

závazky vyplývajícími z mezinárodního práva i z členství v Evropské unii usiluje o zajištění trvale udržitelného hospodaření v lesích, tedy správu a obhospodaření lesa a lesní půdy takovým způsobem a v takovém rozsahu, které zachovávají jejich biodiverzitu, produkční schopnost a regenerační kapacitu, vitalitu a schopnost plnit v současnosti i v budoucnosti odpovídající ochranné, hospodářské a sociální úlohy, a které tím nepoškozují ostatní ekosystémy. Zároveň však je kladen důraz na zachování podílu lesů ponechaných samovolnému vývoji, kde jsou zastoupeny všechny vegetační patra a vkové kategorie stromů a jejich části jsou přestárle porosty, liniové porosty, mokřady, prameniště, rašeliniště, apod., nebo tyto lesy mají vysokou rozmanitost věkového i nevěkového.⁹⁰ Tento záměr ponechání lesů samovolnému vývoji však není jednoznačně přijímán z hlediska trvalé udržitelnosti jako správný, přičemž v této souvislosti můžeme připomenout spor, který vznikl v důsledku rozcové kalamity v Národním parku Třemšava mezi ochránci přírody a lesníky právě o to, zda není kalamitní situace ponechat samovolnému vývoji a přistoupit k radikálnímu řešení, napadené stromy vykácet a obnovit les výsadbou nových porostů. Nastalý konflikt reflektuje vztah mezi lesním zákonem a ZOPK, kdy obě varianty řešení jsou argumentovány a zatím platnou právní úpravou.⁹¹ V dlouholetém sporu jí byla k dané věci vydána řada rozhodnutí a stanovisek, které v sobě rovněž odrážejí rozdílné pohledy na danou problematiku. Zatímco stanovisko ombudsmana nazvané ŠZávrné stanovisko a opatření k nápravě ve věci postupu Správy Národního parku Třemšava, Ministerstva životního prostředí a české inspekce životního prostředí ve věci kácení stromů v lokalitě Na Ztraceném v Národním parku Třemšava dává za pravdu ochráncům přírody a to hlavně z toho důvodu, že správa parku nedisponovala souhlasem potřebným k zásahu proti kalamitě.⁹² Na druhou stranu Nejvyšší správní soud, který rozhodoval o kasační stížnosti v této věci, tuto kasační stížnost ochránců přírody na postup likvidace k rozcové kalamity zamítl. Nejvyšší správní soud legálnost postupu odvodil postavením Správy národního parku, která vystupovala nikoli jako správní orgán, ale jako organizační složka státu,

90 Zásady státní lesnické politiky. In: http://eagri.cz/public/web/file/180842/ZSLP_2012.pdf. 2012.

91 PEKÁREK, Milan. Dvě úvahy k problematice právního režimu lesů, zejména v chráněných územích, s. 92

92 Na Třemšavě chybovala správa, ministerstvo i inspekce, říká kancelář ombudsmana. In: *Ekolist.cz* [online]. 6. 3. 2012 [cit. 2014-03-04]. Dostupné z WWW: <http://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/na-sumave-chybovala-sprava-ministerstvo-i-inspekce-rika-kancelar-ombudsmana>

hospodaří se státním majetkem, tj. jako zákonem pověřený subjekt vykonávající práva a povinnosti vlastníka lesa, kterým je stát. Její postup tak vycházel z ustanovení § 32 odst. 1 a 2 lesního zákona, ukládajícího vlastníku lesa povinnost provádět opatření, jimiž bude předcházeno a zabráněno působení škodlivých vlivů na les, a při vzniku mimořádných okolností a mimořádných škod v lese initiativně bezodkladná opatření k jejich odstranění. Nejvyšší správní soud však nezpochybil ani stanovisko ombudsmana a rovněž stala v platnosti pokuta, kterou udělila česká inspekce životního prostředí parku za nezákonné kácení.⁹³ A коли je problém trvalosti a udržitelnosti mnoha soudních sporů, ve své podstatě se nejedná ani tak o problém právní, jako o problém přirodovědecký a lesnický a odpověď na otázku, jakým směrem se má hospodaření v postižených lesních ekosystémech ubírat, si musí především odborníci příslušných vědních oborů, respektive by měli dodat orgánům, jimž zákon svěřuje pravomoc rozhodnout, případně odborné podklady. V každém případě by měla být brána v úvahu i skutečnost, že současný stav životního prostředí, zejména přírody a na kterých ekosystémů, je takový, že mnohdy nejsou schopny se samy bez pomoci člověka, který ostatně z vlastní činnosti svými aktivitami tento stav způsobil, obnovovat.⁹⁴

V souvislosti s principem trvalé udržitelnosti rozvoje lesa je třeba mezi koncepční dokumenty zařadit dále i Státní politiku životního prostředí ČR 2012–2020. Jedná se o koncepční plán vydaný Ministerstvem životního prostředí, zaměřený na realizaci efektivní ochrany životního prostředí v České republice na období do roku 2020. I tento dokument vymezuje jako jeden ze svých cílů udržitelné a zdravé lesnické hospodářství. Mezi své cíle řadí i zvýšení ekologické stability krajiny, což by mělo být dosaženo mimo jiné i podporou ochrany významných krajinných prvků zejména s ohledem na zachování a zlepšení jejich stabilizačních funkcí. S tímto zase souvisí následující cíl, jehož má být ve vymezeném období dosaženo, a to zachování a posílení mimoprodukčních funkcí zemědělské krajiny a lesů. Z opatření jimiž má být vytvořeného cíle dosaženo je zde třeba zmínit alespoň legislativní

93 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30.8.2013, sp. zn. 2 Aps 7/2012.

94 PEKÁREK, Milan. Dvě úvahy k problematice právního režimu lesů, zejména v chráněných územích, s. 98

administrativní opatření, finanční podpory pro rozvoj a trvale udržitelné lesní hospodářství, jakož i zlepšení druhové a prostorové skladby lesů.⁹⁵

Jedním z nejúčinnějších tržních nástrojů určených na podporu principu trvale udržitelného hospodářství se v současné době ukazuje být systém certifikace. Jedná se o proces, v rámci kterého nezávislá organizace vydává certifikát potvrzující, že hospodářství v lesích splňuje předem stanovená kritéria trvale udržitelného hospodářství v lesích. V České republice se v současné době setkáváme se dvěma certifikačními systémy – systémem FSC a PEFC. Vlastník lesa prostřednictvím certifikátu deklaruje svůj závazek hospodářit podle předem daných kritérií. Současné požadavky na využívání lesů se netýkají pouze těžby dřeva, nýbrž se jedná o široký komplex sociálních, ekonomických a ekologických funkcí lesa souvisejících s trvale udržitelným využíváním přírodních zdrojů.⁹⁶

3.2. Nástroje ochrany PUPFL

3.2.1. Koncepční nástroje

V právu životního prostředí existuje koncepční dokument celá řada, přičemž je možné konstatovat, že naprostá většina z nich ovlivňuje přímo či nepřímo každého z nás, resp. minimálně právo na příznivé životní prostředí každého z nás a celá řada z nich má vliv na výkon dalších práv, zejména práva vlastnického.⁹⁷ Krom ochrany životního prostředí a udržitelného využívání přírodních zdrojů jsou koncepční nástroje rovněž důležitým prostředkem, kterým má být zajištěno trvale udržitelné hospodářství v lesích. Smysl tvorby koncepčních nástrojů spoívá především ve snaze předpovídat budoucí stav a koncepčně řešit otázky související se životním prostředím, určívat cíle, vize a záměry v ochraně životního prostředí na delší, ale konkrétní ochranné období. Plán je vždy jistá vize, odhad a kalkulace do budoucna, a to na základě zkušeností z minulosti a přítomnosti. Nemůže být nikdy úplně přesný, výstižný a dokonalý. Musí však mít určité základní parametry, ukazatele, části a charakteristiky, které jsou závazné. Zejména na úseku lesního hospodářství jsou plány závazným podkladem pro činnost

95 Státní politika životního prostředí České republiky 2012 - 2020. In: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/statni_politika_zivotniho_prostredi/\\$FILE/OEDN-statni_politika.2012](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/statni_politika_zivotniho_prostredi/$FILE/OEDN-statni_politika.2012).

96 Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky v roce 2012, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2013 [online].

Dostupné také z WWW: http://eagri.cz/public/web/file/263114/Zprava_o_stavu_lesa_2012.pdf

97 Franková, M. Koncepční nástroje v ochraně životního prostředí, s. 25.

a mohou nahradit povolení, m fleme tak hovo it o funkci ur itého rámcového a pau-álnního povolení, kdy jsou plány podkladem jednak pro innost a jednak pro rozhodování. Bez ohledu na blií právní charakteristiku se koncep ní nástroje vyzna ují také tím, fle jejich existence je nerozlu n spjata s rozhodovací inností veřejné správy, nepochybn tak plní v ochran fivotního prost edí regulativní funkci. Zárove nám lépe, nefl nástroje administrativní, sank ní a ekonomické, napomáhají zohlednit n které aspekty ekologického rozhodování. Jde zejména o problém p eklenutí asu a dále o otázky odbornosti, informovanosti, prevence a ú asti ve ejnosti v rozhodovacích procesech.

Mezi koncep ní nástroje se adí p edev-ím koncep ní plány a programy. O koncep ních programech jsem se jifl zmi ovala v p edchozí kapitole, v této ásti bych se zam íla p edev-ím na koncep ní plánování. Zatímco na úseku ochrany p dy fíadné plány zpracovány nejsou, cofl je zjevn jistý nedostatek platné právní úpravy, na úseku lesního hospodá ství a ochrany lesa jsou to tzv. lesnické plány, které zahrnují oblastní plány rozvoje les , lesní hospodá ské plány a lesní hospodá ské osnovy. A koliv se koncepce v eském právu fivotního prost edí vyskytují a uplat ují afl v zákonech p íjímaných po roce 1989, výjimku tvo í práv lesní hospodá ství, kde se jedná o tradi ní institut, nebo lesní hospodá ské plány se objevovaly jifl v zákon . 82/1918 Sb., o prozatímní ochran les a ve v-ech následujících lesních zákonech. V sou asné právní úprav jsou p izp sobeny existující struktu e vlastnických a uflívacích práv k les m a pot ebám ochrany les a dopl ují je lesní hospodá ské osnovy a oblastní plány rozvoje les jakoflto zcela nový institut zavedený afl sou asným platným lesním zákonem. Pro ochranu lesa mají tyto koncep ní nástroje význam p edev-ím v tom, fle jsou na nálefíté odborné úrovni vypracovány a po vzájemné koordinaci schvalovány. Obsah t chto dokument je významným p ínosem nejen pro ochranu a zaji-t ní trvale udrflitelného hospoda ení v lese z hlediska výkonu státní správy, ale poskytuje vedle závazných údaj mnohé cenné informace i vlastník m a to zejména t m, kte í se cht jí k lesu chovat jako ádní hospodá i.⁹⁸

98 ANDRLOVÁ, Lucie, Jaroslav DROBNÍK, Michal SOBOTKA, Milan DAMOHORSKÝ a Vojt ch STEJSKAL. *Koncep ní nástroje ochrany fivotního prost edí z pohledu práva: sborník z konference: mezinárodní esko-polsko-slovenská konference konaná na Právnícké fakult Univerzity Karlovy v Praze ve dnech 24. afl 26. íjna 2002 v Praze*. Praha: Edi ní st edisko PF UK, 2003, 206 s. ISBN 80-85889-47-1.

Oblastní plány rozvoje lesů

Oblastní plány rozvoje les (dále jen *oblastní plány*) jsou metodickým nástrojem státní lesnické politiky a doporuují zásady hospodaení v lesích. Na základě objektivního zjištění stavu jednotnou metodikou na území celého státu oblastní plány umofní diferencovaný p ístup p i prosazování lesopolitických opatření. Cílem oblastních plánů je vytváření podmínek pro trvale udržitelné obhospodaování lesů, pro minimalizaci státních a vlastnických zájmů v lesích, dále nalezení odpovídajících proporcí podpory jednotlivých funkcí lesa a doporuování diferencovaných zásad hospodaení v lesích v p írodních a socio - ekonomických podmínkách daného regionu. Obecně oblastní plány doporuují zásady trvale udržitelného obhospodaování lesů v konkrétních podmínkách regionu.⁹⁹

Legislativně jsou oblastní plány zakotveny v § 23 lesního zákona a p edevším ve vyhláše Mze . 83/1996 Sb., o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a o vymezení hospodářských souborů. Výlučným zpracovatelem oblastních plánů se stal Ústav pro hospodářskou úpravu lesů (ÚHÚL). Dnes p edstavuje tvorba oblastních plánů jednu z hlavních náplní jeho činnosti. Oblastní plány tvoří právní rámec pro uplatnění lesnické politiky a pro zpracování lesních hospodářských plánů a lesních hospodářských osnov, proto je vhodné, aby doba jejich platnosti byla dostatečně dlouhá. V současné době jsou tak oblastní plány zpracovávány na období 20 let, ve výjimečných p ípadech je možné zpracování na jiné období. Záměrem zpracovat oblastní plán vyhláše Ministerstvo zemědělství ve Věstníku Ministerstva zemědělství, uvede p írodní lesní oblast, které se záměrem týká a stanoví termín, ve kterém mohou dotčené osoby uplatnit své p ípomínky. P í závěrečném etení je potom zpracovatel povinen p edložit, jak se s p ípomínkami vyrovnal. Pokud by během trvání oblastního plánu došlo k podstatným změnám podmínek, za kterých byl schválen, může Ministerstvo zemědělství zadat zpracování jeho změny. Účelně vynaložené náklady na zpracování oblastních plánů hradí stát.¹⁰⁰

Jako prostorové rámce pro zpracování oblastních plánů jsou vybrány p írodní lesní oblasti, které splňují požadavky pro stabilní dostatečně velká území s podobnými základními p írodními podmínkami umofňujícími nadhled nad lokální problematikou

99 Oblastní plány rozvoje lesů. In: *EnviWeb* [online]. 11. 2. 2002 [cit. 2014-03-06]. Dostupné z WWW: <http://www.enviweb.cz/clanek/les/36264/oblastni-plany-rozvoje-lesu>

100 Lesní zákon v teorii a praxi. Úplné znění prováděcích p edpisů s komentářem, s. 175.

jednotlivých lesních majetk a následná zev-eobecn ní nezbytná pro formulování kritérií a uplat ování územn diferencované státní lesnické politiky.¹⁰¹ V rámci p írodních lesních oblastí se jako jednotky hospoda ení v lesích vymezují hospodá ské soubory, které jsou systematickými jednotkami sdruflujícími ásti lesa podle podobnosti hospoda ení. Jde o pokrokový nástroj umofl ující ú eln sdruflovat lesní porosty nejen pro pot eby hospodá ské úpravy les , ale i z hlediska ízení lesní výroby pro optimalizaci hospoda ení, tak i z hlediska ú elného uplat ování lesnické politiky. Pro pot eby podrobn j-í diferenciacie hospoda ení, nap . v územních systémech ekologické stability, p í zpracování oblastních plán , lesních hospodá ských plán a lesních hospodá ských osnov lze vymezené soubory dále lenit na podsoubory.¹⁰²

Obsahem oblastních plán jsou souhrnné údaje o stavu les , údaje o pot ebách pln ní funkcí les jako ve ejného zájmu a doporu ení o zp sobech hospoda ení v ekosystémovém pojetí. Výstupem oblastních plán jsou potom mapy vyhotovené v analogové a digitální form , grafické a tabelární p ehledy, textová ást, výsledná doporu ení a záv ry. Oblastní plány jsou ve ejn p ístupné, mimo pozemk pro pot eby obrany státu.¹⁰³

Lesní hospodářské plány

U zrodu lesních hospodá ských plán (dále jen šLHPö) stála obava o trvalost uflitk z lesa. Stav lesa byl váflným problémem jifl za Karla IV. Pozd ji, zejména v 17. a 18. století, do-lo v d sledku r stu výroby a rozvoje pr myslové revoluce k takové devastaci les , která se stala p í inou roz-í ování lokálních nedostatk d íví. Vyvstala tak pot eba vyuffívání lesa regulovat. Z této doby pochází nejstar-í p edch dci LHP.¹⁰⁴ Do práva je v-ak zavedl afl zákon . 82/1918 Sb., o prozatímní ochran les , v n mfl byla t m majitel m lesa, kte í jifl hospoda ili podle t chto plán , uloflena povinnost podle nich hospoda it. Jinak se museli p í hospoda ení ídit pravidly stanovenými v tomto zákon .¹⁰⁵

101 Lesní zákon v teorii a praxi. Úplné zn ní provád cích p edpis s komentá em, s. 174.

102 Lesní zákon v teorii a praxi. Úplné zn ní provád cích p edpis s komentá em, s. 193,197.

103 § 1 vyhlá-ky MZ . 83/1996 Sb. o zpracování oblastních plán rozvoje les a o vymezení hospodá ských soubor

104 Lesní zákon v teorii a praxi. Úplné zn ní provád cích p edpis s komentá em, s. 230.

105 DROBNÍK, Jaroslav. Koncep ní nástroje ochrany lesa v eském právu. In: DIENSTBIER, Filip. *Nástroje ochrany flivotního prost edí - role práva: sborník z mezinárodní v decké konference*. 1. vyd. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, 2011.

Lesní hospodářské plány jsou vedle lesních hospodářských osnov základním dokumentem hospodářské úpravy lesů. LHP jsou nástrojem vlastníka lesa a jeho odborného lesního hospodáře, kterým umožní přijímat zásady a prostorově správně orientovaná rozhodnutí směřující k maximálnímu trvale udržitelnému a pokud možno vyrovnanému výnosu z lesa. Lesní zákon stanoví, že LHP jsou zpracovávány obvykle na 10 let. Slovo obvykle však naznačuje, že lesní zákon ponechává na vůli vlastníka, na jak dlouhé období si LHP nechá zpracovat, doba deseti let se však z dlouhodobých zkušeností jeví jako optimální. Zadání a financování nákladů na pořízení LHP uskutečňuje vlastník lesa.¹⁰⁶ Zpracování plánů jsou povinny zabezpečit právnické osoby, kterým bylo svěřeno nakládání se státními lesy, jakož i ostatní právnické a fyzické osoby vlastnící více než 50 ha lesa v obvodu územní působnosti schvalujícího orgánu státní správy lesů. Zákon umožňuje, aby podle plánu hospodařily i právnické a fyzické osoby, které vlastní méně než 50 ha lesa, pokud si tento nástroj hospodaření samy zvolí. Jeden plán může být zpracován pro lesy o výměře nejvýše 20 000 ha lesa.¹⁰⁷

Pro LHP zpracovávají LHP taxativní firmy, které mají pro tuto činnost licenci. Vzhledem ke státním příspěvkům jsou LHP u LHP zadávány formou obchodních veřejných soutěží. Metodicky jsou potom zajišťovány prostřednictvím jednotlivých specialistů HÚL a specialistů digitálního zpracování vyhotovení LHP v souladu s platnou legislativou, smlouvou, zadávacím protokolem a základními koncepčními materiály podniku. Nenahraditelnou úlohu při tvorbě LHP mají zejména pracovníci lesních správ a závodů, a to již při přípravě pozemkových podkladů, ale především spolupracují na vyhotovení celého projektu.¹⁰⁸

LHP obsahují ustanovení závazná a doporučení. Závaznými ustanoveními jsou maximální celková výměť a minimální podíl meliorací a zpevněných dřevin při obnově porostu. Pro státní lesy a lesy ve vlastnictví obcí je závazným ustanovením též minimální plošný rozsah výchovných zásahů v porostech do 40 let věku.¹⁰⁹

106 Lesní zákon. Komentář, s. 79

107 § 24 lesní zákon

108 ZEZULA, Jaroslav. Hospodářská úprava lesů u LHP. *Lesnická práce: časopis pro lesnickou vědu a praxi* [online]. 2004, . 4 [cit. 2013-07-18]. Dostupné z WWW: <http://silvarium1.silvarium.net/lesnicka-prace-c-4-04/hospodarska-uprava-lesu-u-lcr>

109 § 24 lesní zákon

Primární vyhláškou, která se úzce váže k LHP, je vyhláška Ministerstva zemědělství č. 84/1996 Sb., o lesním hospodářském plánování, která podrobněji upravuje náležitosti a postup schvalování plánů. LHP musí obsahovat jednak textovou část, jednak hospodářskou knihu a lesnické mapy. Smyslem textové části je nejen poskytnutí informací potřebných pro současného vlastníka lesa a jeho odborného lesního hospodáře, ale i pro schvalující orgán státní správy lesů, zpracovatele příštího plánu a v zájmu zachování kontinuity hospodaření i pro budoucí vlastníky lesa na daném celku.¹¹⁰ Textová část obsahuje vedle tzv. všeobecných údajů pro identifikaci lesa a jeho vlastníka zejména zhodnocení stavu lesa a přírodních poměrů, v nichž se les nachází, stanovení hospodářských záměrů a doporučení, jakož i závazné údaje se zohledněním jejich stanovení. Při zpracování této části se vychází z údajů oblastních plánů rozvoje lesa, kategorizace lesa a z omezení z nich plynoucích.¹¹¹ Další z náležitostí LHP, hospodářská kniha, obsahuje údaje o stavu lesa, návrh hospodářských opatření a plochovou tabulku. Návrh hospodářských opatření musí obsahovat výši a umístění mytných třešňů, minimální podíl meliorací a zpevňujících dřevin při obnově porostu a plochu naléhavých a opakovaných zásahů v porostech do 40 let věku pro lesy ve vlastnictví státu a lesy ve vlastnictví obcí. Bezprostředně tak navazuje na zákonem stanovená závazná ustanovení LHP.¹¹² Poslední z náležitostí LHP jsou lesnické mapy, jejichž součástí je prostorové rozdělení lesa. Základním výchozím mapovým podkladem pro tvorbu lesnických map je katastrální mapa či Státní mapa 1: 5 000 a odvozená. Kvalita lesnických map je jedním ze základních kritérií pro hodnocení kvality plánu. Kvalitní lesnické mapy jsou nezbytné pro orientaci v lesních komplexech, umožňují zjištění ploch lesních částí potřebných pro plánování hospodářských opatření a jsou předpokladem adresnosti těchto opatření.¹¹³

Plány se schvalují k 1. lednu roku následujícího po roce, ve kterém skonila platnost předcházejícího plánu. Ke schválení jejich však vlastník předkládá až do 60 dnů po skonění platnosti předchozího plánu, z čehož vyplývá, že plán tak po určitou dobu platí v neschválené podobě. Orgán státní správy lesů je povinen LHP schválit,

110 Lesní zákon v teorii a praxi. Úplné znění prováděcích předpisů s komentářem, s. 236.

111 Drobník. Koncepční nástroje ochrany životního prostředí z pohledu práva

112 Drobník. Koncepční nástroje ochrany životního prostředí z pohledu práva

113 Lesní zákon v teorii a praxi. Úplné znění prováděcích předpisů s komentářem, s. 258.

pokud není v rozporu s lesním zákonem a ostatními právními předpisy. V opačném případě jej vrátí s připomínkami k zpracování. Vlastník lesa je potom povinen předložit upravený návrh plánu nebo do 30 dnů od doručení vyřízení o neschválení plánu podat u tohoto orgánu písemné námitky. O těchto námitkách bude rozhodovat nadřízený orgán státní správy les, kterým je Ministerstvo zemědělství. V průběhu platnosti plánu, která je obvykle desetiletá, dochází ke změnám podmínek, za kterých byl plán zpracováván. Změnily-li se podmínky natolik, že jejich změna vyvolává nutnost změny závazných ustanovení plánu, musí vlastník lesa požádat schvalující orgán státní správy les o změnu původního závazného ustanovení.¹¹⁴ V praxi může být takovým důvodem ke změně například změna majetkových poměrů na původním celku. Aktuálně lze tak je třeba zmínit, že lesní zákon ani prováděcí předpisy neřeší samostatně problematiku změny délky platnosti plánu. Tato problematika nastává v souvislosti s restitucemi lesů a vznikem nových majetků z více původních celků s různou platností LHP. Změnou je právo ve změně plánu. Důvodem je změna vlastnických poměrů a skutečnost, že změnou platnosti plánu se mění i závazné ukazatele starých i závazná ustanovení nových plánů.¹¹⁵ V této souvislosti rozhodoval i Nejvyšší správní soud, který rovněž konstatoval nedostatek lesního zákona, který výslovně neřeší šosudě LHP v případě, kdy dojde ke změně v osobě vlastníka lesa. Sám v této věci došel k závěru, že s ohledem na charakter institutu LHP pouhá změna v osobě vlastníka lesního hospodářského celku, pro který byl LHP schválen (a je i nadále platný), nebrání přechodu stávajícího LHP na nového vlastníka, nebo to je v souladu s ústřední zákonnou právní úpravou. Univerzální sukcese do LHP je však bez dalšího možná pouze v případě, pokud přechod změny vlastníka nedošlo rovněž ke změně hranic lesního hospodářského celku, pro který byl plán schválen (tj. situace, kdy by nový vlastník nabyl pouze dílčí část pozemku). Taková situace jistě je posuzována za změnu původní a nový vlastník je povinen požádat orgán státní správy les o změnu závazných ustanovení.¹¹⁶

K udržení přehledu o plnění závazných ustanovení LHP a o provedené obnově lesa, je vlastník lesa povinen vést lesní hospodářskou evidenci. Souhrnné údaje lesní hospodářské evidence mohou potom orgány státní správy les využít pro kontrolu

114 § 27 lesní zákon

115 Lesní zákon v teorii a praxi. Úplné znění prováděcích předpisů s komentářem, s. 229 a násl.

116 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 12. 2008, sp. zn. 2 As 64/2008

plnění závazných ustanovení plánu v průběhu jeho platnosti a ke kontrole dodržování těchto pro zalesnění a pro zajištění kultury. Vedení lesní hospodářské evidence však znehodnocuje skutečnost, že lesní zákon ani prováděcí předpis nestanovuje její náležitosti.¹¹⁷

Lesní hospodářské osnovy

Lesní hospodářské osnovy (dále jen šLHO či šosnovy) jsou koncepčním nástrojem hospodaření v lesích, který je legislativně upraven stejně jako LHP v lesním zákoně a ve vyhlášce o lesním hospodářském plánování.

LHO se zpracovávají pro všechny lesy o výměře menší než 50 ha ve vlastnictví fyzických a právnických osob, pokud pro ně není zpracován LHP. Lesní zákon dále stanoví, že každý vlastník lesa obdrží od orgánu státní správy lesů osnovu týkající se jeho lesa bezplatně. Stejně jako LHP se i LHO zpracovávají obvykle na období 10 let.¹¹⁸ Zpracování LHO zadává orgán státní správy lesů, kterým je příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností pro ucelená území (za izovací obvody) tak, aby osnova zahrnovala v tomto území všechny lesy, pro které se osnova zpracovává. Za izovací obvody tak zpravidla zahrnují několik katastrálních území. Zámluvou zadat zpracování osnovy musí zadavatel vyhlásit, a to formou nařízení obce, nebo se jedná o výkon přenesené působnosti v předstihu, nejméně 18 měsíců před počátkem její platnosti. Nejpozději 12 měsíců před počátkem platnosti potom musí být zpracování LHO zadáno zpracovateli osnovy, včetně předání podkladových materiálů.¹¹⁹ Zpracovatelem LHO, stejně jako v případě LHP, mohou být pouze právnické a fyzické osoby, které mají k této činnosti licenci udělenou podle lesního zákona. Náklady na zpracování osnov však hradí stát, na rozdíl od plánů, kde má tuto povinnost vlastník lesa.¹²⁰ Způsob zpracování osnov se jinak příliš neliší od zpracování plánů. Má však určitá metodická zjednodušení, například ve způsobu odvození závazných ustanovení a odchylností vyplývajících zejména z majetkové rozmanitosti lesů, zařazených do jedné LHO. Závaznost LHO pro vlastníky lesů nastává teprve převzetím protokolu o převzetí. Lesní zákon diferencuje v případě LHO vlastníky lesů o výměře do 3 ha, pro něž je po protokolárním převzetí závazná jen celková výše těžby,

117 Lesní zákon komentář, s. 146.

118 § 25 lesní zákon

119 § 13 vyhlášky č. 84/1996 Sb., o lesním hospodářském plánování

120 § 26 lesní zákon

kteřá je nep ekro itelná, a vlastníky les ů o v ým ě nad 3 ha, kte ř í jsou navíc vázání i podílem meliora cích a zpev ůjících d ěvin p ě obnov ě porostu.¹²¹

Dle provád ěcí vyhlá-ky LHO obsahuje v eobecnou ást, podrobné údaje pro porostní skupiny ě etáfle a d ěviny, plochovou tabulku, lesnickou mapu a vlastnické separáty. Lze shrnout, že nálefitosti osnov jsou zjednodu-ěnou obdobou nálefitostí plán ů. Specifikem osnov jsou vlastnické separáty, které jsou osnovou pro jednotlivé vlastníky.¹²²

3.2.2. Ekonomické nástroje

Ekonomické nástroje jsou založeny na nep římém uplat ěování vlivu státu na chování regulovaných subjekt ů. Tento znak je pro ekonomické nástroje charakteristický a lze je proto ozna ěit jako nástroje nep římé regulace, což znamená, že stát poskytuje možnost volby chování a usiluje o dosažení souladu mezi primárním zájmem regulované skupiny, tedy zájmem ekonomickým a primárním zájmem společnosti, zájmem ekologickým. Konstrukce ekonomických nástroj ů a zp ůsoby jejich použití by m ěly v ideálním p řípád ě vést práv ě k takto oboustrann ě výhodným ě ěním. Základní funkcí ekonomických nástroj ů je tak eliminace selhání tržního mechanismu, kdy v t ěina -kodlivých ěinnostech je ekonomicky výhodn ěj-í než jejich ekologičt ěj-í varianta. Stát vyuffívá ekonomické nástroje, aby ekologičt ěj-í chování zvýhodnil a ekologicky mén ě výhodné chování naopak znevýhodnil.¹²³

V zájmu vyuffívání a ochrany lesa jsou vyuffívány ekonomické prostředky r ůznorodého charakteru, a ůfl se jedná o r ůzné poplatky, dan ě, da ůvá zvýhodn ění, dotace ě jiná zvýhodn ění. Lesní zákon pracuje s následujícími ekonomickými nástroji.

Poskytování finančních prostředků

Tento ekonomický nástroj p ředstavují prostředky, jimiž stát zamý-řl podporovat hospoda ění v lesích. Podpora je motivována jak společným zájmem, tak i tím, že velká ást na-ích les ů tvo ř í parcely men-í než 3 ha, které náleží fyzickým osobám. Nad to, jak známo, hospoda ění v lesích p řiná-ř trvalé p říjmy ze d ěíví jen vlastníky m velkých lesních celk ů, protože les má dlouhou produk ční dobu. Z mimoproduk cích

121 Lesní zákon. Komentá ř , s. 85.

122 Lesní zákon v teorii a praxi. Úplné zn ění provád ěcích p ředpis ů komentá ř em, s. 81-82

123 DAMOHORSKÝ, Milan, Jaroslav DROBNÍK, Martin SMOLEK, Michal SOBOTKA a Vojt ěch STEJSKAL. *Právo ř ívotního prost ědí*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, xlvii, 629 s. ISBN 978-80-7400-338-7

funkcí lesa, na nichž je prvořadý společenský zájem, vlastníci lesa bezprostřední zisk nepřijímají.¹²⁴ Poskytováním finančních prostředků je tak vyjádřen zájem státu na zachování, zvelebování a ochranu lesa jako národního bohatství a důležitých složek životního prostředí. Tomu odpovídá také vymezení činností, na které lze podporu poskytovat. Ustanovení § 46 lesního zákona obsahuje příkladný výčet aktivit, na nichž mohou být finanční prostředky poskytnuty. Konkrétně se jedná například o ekologické a přírodní technologiie při hospodaření v lese; výchovu porostů do 40 let věku porostu; zvyšování podílu melioračních a zpevňujících dřevin; ochranu lesa, opatření k zajištění mimoprodukčních funkcí lesa; podporu sdružení vlastníků lesa a podporu hospodaření ve sdružených lesích vlastníků malých výměr, atd. Z uvedeného lze vysledovat, že stát podporuje finančně provádění zejména těchto činností, které jsou důležité pro stabilitu a zdravotní stav lesa, a které jsou součástí značně pracných a nákladných, takže vlastníci lesa zatím nevidí okamžitý ekonomický efekt.

O poskytnutí finančního příspěvku rozhoduje ministerstvo na základě posouzení žádosti podané vlastníkem lesa. Finanční příspěvek může být poskytnut také ze Státního fondu životního prostředí, nebyl-li na stejný účel poskytnut podle lesního zákona. Na poskytnutí finančního příspěvku není právní nárok.¹²⁵ Podrobnosti, zejména úplný výčet činností, na které může být finanční příspěvek poskytnut, podmínky, které musí splňovat žadatel, lhůty pro podání žádosti, jakouliž způsob kontroly vyutilit poskytnutých finančních příspěvků stanoví šázávná pravidla poskytování finančních příspěvků, která jsou součástí státního rozpočtu, a která pro tento účel každoročně upravuje Ministerstvo zemědělství. Tím je zaručeno, že základní výčet činností, na které může být finanční příspěvek poskytnut, bude možno každoročně doplňovat o výčet činností, jejichž finanční podporu ze strany státu si bude vyžadovat aktuální stav lesa.¹²⁶ V roce 2012 bylo na závazky státu vyplývající z lesního zákona poskytnuto celkem 224,2 mil. Kč. Kromě příspěvků ze státního rozpočtu je lesní hospodaření podporováno rovněž příspěvky z rozpočtu krajů. Další z možných podpor subjektů v lesním hospodářství je potom podpora poskytovaná Podprávním a garančním rolnickým fondem, a.s. Předmětem činnosti tohoto fondu, který je akciovou společností ve 100%

124 SUCHÁNEK, Jaroslav. *Nové zemědělské a lesní právo*. 1. vyd. Praha: Prospektrum, 1996.

125 §46 lesní zákon

126 Lesní zákon v teorii a praxi. Úplné znění zákona s komentářem, s. 149-150.

vlastnictví státu, je mimo jiné poskytování podpor ve formě sníženého úrokového zatížení úvěrů, poskytování zajištění bankovních úvěrů a v neposlední řadě poskytování finanční podpory pojištění. Nelze opomenout ani možnost žádat o finanční podpory spolufinancované EU, z Evropského zemědělského fondu v rámci Programu rozvoje venkova na období 2007–2013, který je zaměřen mimo jiné na investice do lesů v rámci zvýšení konkurenceschopnosti lesnictví, rozvoje dynamického podnikání v lesnictví a zvýšení výkonnosti lesnických podniků.¹²⁷

Poplatky za trvalé nebo dočasné odnětí pozemků plnění funkcí lesa

Dalším nástroj ekonomické ochrany lesa přímou souvisí s tématem následující kapitoly, kterou tak zde z ekonomického hlediska stručně nastíním. Tento ekonomický nástroj spočívá v povinnosti toho, v jehož zájmu (na jehož žádost) má být trvale nebo dočasně odňat pozemek, zaplatit tzv. poplatek za odnětí. Omezení pozemků plnění funkcí lesa není zpoplatněno vůbec. Z PUPFL se povinnost platit poplatky za odnětí vztahuje pouze na lesní pozemky. Za odnětí jiných pozemků se poplatky neodvádí. Stejně tak se poplatky neplatí, jde-li o odnětí pro stavby sloužící hospodaření v lese, výstavbu objektů a zařízení potrubných průtokových odpadních vod a výstavbu objektů a zařízení potrubných pro jímání a výrobu pitné vody.¹²⁸

Odvody resp. poplatky za odnětí vyjadřují ekologickou újmu, která odnětím pozemků plnění funkcí lesa, společně vznikne. Proto také poplatek tuto újmu vyjadřující není příjmem vlastníka dotčeného pozemku, ale z 60 % připadá Státnímu fondu životního prostředí a 40 % obci, v jejím katastrálním obvodu se předmětný pozemek nachází. Poplatek, resp. jeho část, která je příjmem obce, může být použita pouze pro zlepšení životního prostředí v obci i pro zachování lesa. Tyto finanční prostředky jsou jiným příjmem obce a o jejich použití rozhoduje obecní zastupitelstvo.¹²⁹ Tím, že je poplatek za odnětí vnímán jako určitá náhrada ve veřejné správě, není dotčeno právo vlastníka, kterému stále náleží nárok na náhradu vzniklé újmy žaladatelem. Takto vzniklou škodu lze vyřídit podle vyhlásky

127 Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky v roce 2012, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2013 [online].

Dostupné také z WWW:http://eagri.cz/public/web/file/263114/Zprava_o_stavu_lesa_2012.pdf

128 STANĀK, Jiří. Ochrana pozemků určených k plnění funkcí lesa. *Moderní obec*. 1997. . 10.

129 STANĀK, Jiří. Ochrana pozemků určených k plnění funkcí lesa. *Moderní obec*. 1997. . 10.

. 55/1999 Sb., o způsobu výpočtu výměry nebo plochy zemědělské na lesích.¹³⁰

3.3. Zásady odnětí a omezení PUPFL

Základní povinnost ve vztahu k užívání PUPFL obsahuje ustanovení § 11 odst. 4 lesního zákona, které stanoví, že nikdo nesmí bez povolení užívat lesní pozemky k jiným účelům, pokud tento zákon nestanoví jinak. Tímto všeobecným ustanovením je v podstatě jen zdůrazněno ustanovení § 13 odst. 1 lesního zákona, které upravuje povinnost územního obhospodování PUPFL podle tohoto zákona, přičemž zakazuje využívat těchto pozemků k jiným účelům. O výjimce z tohoto zákazu může rozhodnout orgán státní správy lesů na základě žádosti vlastníka lesního pozemku nebo ve veřejném zájmu na žádost jiné osoby, která však tento veřejný zájem doloží. Protože obecná kritéria pro posuzování veřejného zájmu nejsou nikde definována, bude existence nebo neexistence veřejného zájmu posuzována podle okolností každého případu zvlášť. Jedním z hledisek bude přitom například význam a účel investice, pro jejíž realizaci má k odnětí nebo k omezení ve využívání pozemku dojít, soulad záměru vlastníka se záměry územního plánování apod. O odnětí nebo o omezení ve využívání PUPFL lze tedy rozhodnout i bez souhlasu vlastníka pozemku, nebo proti jeho vůli, v případech, kdy je takový postup odůvodněn veřejným zájmem.¹³¹

Ustanovením § 13 odst. 1 lze rovněž zdůvodnit i stavbu budovy na lesním pozemku. Vzhledem k tomu, že hospodařením v lese se rozumí kromě obnovy, ochrany, výchovy a těžby lesních porostů i ostatní činnosti zabezpečující plnění funkcí lesa, pak pozemek určený pro výstavbu budovy sloužící k zabezpečení těchto funkcí by nemusel být odněmán plnění funkcí lesa, čímž lze vysvětlit úpravu obsaženou v katastrální vyhlášce, která uvádí jako způsob využití pozemků lesní pozemky, na kterých stojí budova. Katastrální vyhláška v této souvislosti charakterizuje zastavěné plochy a nádvoří, mimo jiné jako pozemky, na nichž je budova včetně nádvoří, vyjma skleníku, který je v katastru evidován jako budova postavená na zemědělském nebo lesním pozemku, a budovy postavené na lesním pozemku. I toto tak nasvědčuje tomu, že rozhodnutím o umístění stavby na lesním pozemku se nezmení jeho účelové určení a pozemek bude i s budovou evidován v kategorii lesní pozemky.

¹³⁰ Lesní zákon. Komentář, s. 50.

¹³¹ STANĚK, Jiří. Ochrana pozemků určených k plnění funkcí lesa. *Moderní obec*. 1997. s. 10.

Aby toto však bylo v souladu s lesním zákonem, musí se jednat o budovy sloufící hospodaření v lese. Pozemek pro výstavbu budovy, která s lesním hospodářstvím nemá nic společného, by bylo třeba odejmout plnění funkcí lesa a na základě rozhodnutí o umístění stavby by mohlo dojít i ke změně úlového určení pozemku.¹³²

Má-li dojít k vyúfění PUPFL k jiným účelům, musí být zejména dbáno na dodržení základních zásad vymezených v ustanovení § 13 odst. 2 lesního zákona. Z nich zde lze například zmínit požadavek, aby použití pozemku k jiným účelům, což nejméně narušovalo hospodaření v lese a plnění jeho funkcí, jakof i aby nedocházelo k nevhodnému dlení lesa z hlediska jeho ochrany a nebyly tak ohrofovány pozemky sousedící. Celkově je třeba dbát na prevenci, aby nedocházelo k ohrofování lesa a zbytečnému omezování jeho funkcí, v podstatě se tak jedná o rámcové vymezení veřejného zájmu na ochranu lesu. Lesní zákon dále stanoví speciální povinnosti osobám provádějícím na pozemcích, které byly dočasně nebo trvale odčaty plnění funkcí lesa stavební, těžební nebo průmyslovou činností, jakof i geologický a hydrogeologický průzkum. Speciální povinnosti jsou uloženy i zpracovatelům a pořizovatelům územní plánovací dokumentace, návrhů na stanovení dobývacích prostorů a zpracovatelům dokumentace staveb. Rovněž všechny tyto povinnosti jsou především projevem zásady prevence ve smyslu úplného vyloučení, případně není-li to možné, tak alespoň minimalizace negativních zásahů do PUPFL.¹³³

V případě uvolnění PUPFL pro jiné účely, je nezbytné postupovat v souladu se zákonem. Lesní zákon rozlišuje, z hlediska intenzity a časového horizontu zásahu do pozemků dosud určených k plnění funkcí lesa, odnětí i omezení ve vyúfívání PUPFL. Pozemky mohou být k plnění funkcí lesa odčaty dočasně nebo trvale a stejně tak mohou být dočasně nebo trvale omezeno jejich vyúfívání pro plnění funkcí lesa. Odnětím se rozumí jejich úplné uvolnění pro jiné vyúfění, zatímco omezením vyúfění se označuje stav, který umožní, aby plnění funkcí lesa na těchto pozemcích pokračovalo, ale bylo prováděno v určitém omezeném rozsahu. Trvalým odnětím i omezením ve vyúfívání se potom rozumí trvalá změna ve vyúfění pozemku,

132 JANÁKOVÁ, Ilona. Změna úlového určení pozemku ve vztahu k pozemkům určeným k plnění funkcí lesa. In: DAMOHORSKÝ, Milan a VOJTECH STEJSKAL. *Právní úprava ochrany lesa: Procesní právo ochrany životního prostředí : sborník z mezinárodní česko-polsko-slovenské konference, Ka-perské Hory [8.-11.9.]2005*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodná, 2005, s. 49-54. ISBN 8085889714.

133 Pozemkové právo, s. 317.

zatímco do asným se pozemek uvol uje pro jiné ú ely na dobu uvedenou v rozhodnutí o odn tí i omezení.¹³⁴

Tato ást zákona se m fle jevit mírn problematickou, nebo nikde není stanovena p esná hranice mezi trvalým a do asným odn tím i omezením. Orgány státní správy les tak musí posoudit, zda v konkrétním p ípad má být pozemek trvale od at pln ní funkcí lesa s tím, fle s nejv t-í pravd podobností v budoucnu do PUPFL jifl nebude za azen, pokud by v-ak po ur ité dob pozemek m l být za azen zp t do PUPFL, m lo by se jednat o odn tí do asné.¹³⁵ K odn tí i omezení m fle dojít afl na zákonem stanovené výjimky na základ rozhodnutí p íslu-ného orgánu státní správy les . Bez odn tí lze na PUPFL umístit jen objekty zákonem taxativn vyjmenované v ustanovení § 15 odst. 3 lesního zákona.^{136 137}

Jednou z nejvýznamn j-ích mimoproduk ních funkcí lesa pro ve ejnost je bezesporu funkce rekrea ní. Ta v-ak nesmí být realizována flivelnou výstavbou individuálních rekrea ních objekt , proto lesní zákon ur uje velmi p ísné omezení mofnosti výstavby staveb pro rekreaci.¹³⁸ Lesní zákon stanoví základní podmínku, aby odn tí nebo omezení pro nové stavby pro rekreaci na PUPFL bylo v souladu se schválenou územn plánovací dokumentací. To v praxi znamená, fle orgán státní správy les m fle o odn tí nebo o omezení rozhodnout kladn pouze p i spln ní této podmínky. Proto je zárove i d lefité, fle lesní zákon neobsahuje fládnou mofnost, aby orgán státní správy les mohl nespln ní této podmínky prominout. Dokud není schválena územn plánovací dokumentace, ve které by byl uveden p edm tný zám r, nelze o odn tí i omezení pozemk pln ní funkcí lesa pro nové stavby pro rekreaci rozhodnout, p i emfl je t eba zd raznit, fle soulad se schválenou územn plánovací dokumentací nelze nahradit fládným jiným územn plánovacím dokumentem (nap . územní studií).¹³⁹

134 Pozemkové právo s. 317.

135 DVO ÁK, Petr. Pozemky ur ené k pln ní funkcí lesa ó problémové okruhy. *Lesnická práce: asopis pro lesnickou v du a praxi* [online]. 5. vyd. 2013 [cit. 2013-11-10]. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-5-13/pozemky-urcene-k-plneni-funkci-lesa-problemove-okruhy>

136 Jedná se o signály, stabiliza ní kameny a jiné zna ky pro geodetické ú ely, stofáry nadzemních vedení, vstupní -achty podzemního vedení, pokud v jednotlivých p ípadech nejde o plochu v t-í nefl 30 m² a p e erpávací stanice, vrty a studny, stanice nadzemního nebo podzemního vedení, za ízení a stanice slouffící monitorování flivotního prost edí a v trné jámy, pokud v jednotlivých p ípadech nejde o plochu v t-í nefl 55 m².

137 Pozemkové právo, s. 317-318.

138 Lesní zákon v teorii a praxi. Úplné zn ní zákona s komentá em, s. 44.

139 Lesní zákon. Komentá , s. 39.

Co se týká samotného pojmu stavby pro rekreaci, v lesním zákoně chybí jeho bližší vymezení, nelze vycházet ani ze stavebního zákona a jeho prováděcí vyhlášky č. 501/2006 Sb., o obecných pořádkových na využívání území. Od nabytí účinnosti lesního zákona je ze strany státní správy lesů zastáván názor, že se pojmem stavba pro rekreaci míní nejen rekreační chata, ale i stavby sportovní, které slouží též rekreačním účelům a stavby, které s rekreací souvisí, například horské chaty. Lze tedy shrnout, že pojmem stavby pro rekreaci se rozumí veškeré stavby, které slouží rekreaci, jakof i ty, které s rekreací přímo souvisí.¹⁴⁰

Odlišným režimem mají drobné stavby, které jsou ustanovením § 2 písm. m) katastrálního zákona mimo jiné definovány jako stavby na PUPFL, sloužící k zajištění provozu lesních koleček nebo k provozování myslivosti, pokud jejich zastavěná plocha nepřesahuje 30 m² a výška 5 m. Tyto drobné stavby nepodléhají evidenci v katastru nemovitostí ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 písm. c) katastrálního zákona. Stavební zákon pojem drobné stavby jinde nepoužívá, lze však vycházet z ustanovení § 79 odst. 2 písm. l, podle nějž k provedení staveb pro hospodaření v lesích a staveb pro výkon práva myslivosti do 30 m² zastavěné plochy a do 5 m výšky, bez podsklepení není třeba rozhodnutí o umístění stavby ani územního souhlasu. Tyto stavby pak nejsou vázány ani na vydání stavebního povolení ani ohlášení stavebnímu úřadu (§ 103 odst. 1 písm. a)). Novelou stavebního zákona obecně došlo ke zjednodušení povolování staveb, přičemž jednou ze změn bylo právní rozlišení výtu staveb, které nevyžadují rozhodnutí o umístění stavby, územní souhlas ani stavební ohlášení. V praxi to znamená, že některé stavby mohou být realizovány bez stavebního řízení a bez úvodní stavebního úřadu. Stavebník však nesmí zapomínat, že je i tak při své činnosti stále omezen ostatními platnými zákony, povinnostmi a omezeními vyplývajícími pro něj jak z lesního zákona, tak i ze zákona o ochraně přírody a krajiny. V této souvislosti se jedná o povinnost nenarušit krajinný ráz, což posuzuje orgán ochrany přírody (§ 12 ZOPK).¹⁴¹

Lesní zákon omezuje i výstavbu nových staveb v lesích, které jsou zařazeny do kategorie lesů ochranných nebo lesů zvláštního určení. Tyto nové stavby nesmí narušit plnění funkcí, pro které byly tyto lesy vyhlášeny za lesy ochranné nebo za lesy

140 Lesní zákon. Komentář, s. 39.

141 MELOUN, Ondřej. Povolování staveb na území CHKO po novele stavebního zákona. [online]. [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: www.chvalsiny.cz/docum/201309/20130902-171112.doc

zvlátního ur ení. Pojem šnové stavby se vykládá ve smyslu právním, tedy i jako stavby, u kterých je v rámci řízení o odstranění stavby podle stavebního zákona podána žádost o jejich dodatečné povolení, bez ohledu, jak dlouho se jifi na PUPFL nacházejí.¹⁴²

Orgán státní správy rozhoduje o odn tí nebo omezení ve využívaní pozemk ve správním řízení, vedeném podle zákona . 71/1967 Sb., o správním řízení, na základ podané žádosti. Náležitosti, které musí žádost spl ovat, blíffe upravuje vyhlá-ka . 77/1996 Sb., o náležitostech žádosti o odn tí nebo omezení a podrobnostech o ochran pozemk ur ených k pln ní funkcí lesa.¹⁴³ Pokud se jedná o pozemky ve vým e do 1 ha, je p íslu-ným orgánem k rozhodnutí obecní ú ad obce s roz-í enou p sobností, v jehož území se pozemky nacházejí, u pozemk v t-í rozlohy je k řízení p íslu-ným krajský ú ad. Krom obecných náležitostí vyřadovaných v ustanovení § 68 správního ádu musí rozhodnutí spl ovat také zvlátní náležitosti, vypo tené v § 16 odst. 2 lesního zákona. V rozhodnutí se tak mimo jiné uvádí zám r pro použití pozemk k jiným ú el m, doba do asného odn tí i omezení s p ípadným schválením plánu rekultivace, zp sob a termín op tovného zalesn ní po ukon ení do asného použití pro jiné ú ely a dal-í podmínky pro zaji-t ní ochrany lesních pozemk a lesa.¹⁴⁴ Jelikož se jedná o samostatné správní rozhodnutí, vydává se afi poté, co nabylo právní moci územní rozhodnutí, p íp. územní souhlas, dle stavebního zákona. Pokud je k dal-ímu využití od atých lesních pozemk nebo pozemk , jejichž využití pro pln ní funkcí lesa je omezeno, t eba stavební povolení nebo jiné rozhodnutí podle zvlátních p edpis , nesmí být zapo ato s jejich odles ováním d íve, neff toto rozhodnutí nabude právní moci. Je tomu tak z toho dvodu, ff je t eba na dot ených lesních pozemcích zachovat co nejdéle lesní porosty, které po celou dobu své existence plní významné funkce lesa, a také proto, ff nelze p ípustit zbyte nou likvidaci lesních porost v p ípadech, kdy nakonec z r zných d vod není vydáno stavební povolení a p vodn zamý-lená stavba, pro kterou bylo rozhodnuto o odn tí nebo o omezení, není v bec realizována.¹⁴⁵

142 Lesní zákon. Komentá , s. 39.

143 STAN K, Ji í. Ochrana pozemk ur ených k pln ní funkcí lesa. *Moderní obec*. 1997. . 10.

144 § 16 lesního zákona

145 STAN K, Ji í. Ochrana pozemk ur ených k pln ní funkcí lesa. *Moderní obec*. 1997. . 10.

Vyřadí-li to ve svůj zájem, nebo přestane-li pozemek sloužit účelu, pro který bylo rozhodnutí o odnětí nebo omezení vydáno, může orgán státní správy lesů na návrh řádkatele nebo vlastníka pozemku anebo z vlastního podnětu toto rozhodnutí změnit nebo zrušit.¹⁴⁶ Oproti vlastnímu rozhodnutí o odnětí nebo omezení je zde tak dána možnost orgánu státní správy lesů, aby řízení zahájil nejen na řádkost, ale i z vlastní iniciativy.^{147 148}

3.4. Obecné užívání lesa

Obecné užívání lesa je výrazem značné demokratizace práva užívat lesy. Tento institut není ve světě zcela běžným a v některých zemích je vstup do lesa podmíněn souhlasem vlastníka. Obsahem institutu obecného užívání lesa je právo každého vstupovat do lesa na vlastní nebezpečí a možnost chovat se v něm takovým způsobem, který zákon o lesích dovoluje. Oprávnění vstupovat do lesa se týká každého lesa a je zcela irelevantní, kdo je jeho vlastníkem. Vlastník musí výkon tohoto oprávnění strpět a respektovat. Můžeme tak v tomto smyslu považovat tento institut za veřejné břemeno. Konkrétními právy, které jsou obsahem obecného užívání lesa, krom samotného vstupu do lesa, jsou také právo sbírat lesních plodů, suché na zemi ležící křesky a právo umístění v elstev, o nichž jednotlivě budu pojednávat dále. Práva související s obecným užíváním lesa však nejsou neomezená. Subjekt, který do lesa vstoupí na základě tohoto institutu, je zejména povinen les nepoškozovat, nenarušovat lesní prostředí a dbát pokynů vlastníka lesa i nájemce a jeho zaměstnanců.¹⁴⁹ Speciální úpravou se řídí vstup do lesů, které jsou nezbytné pro obranu státu, přičemž i jiná omezení užívání lesa a zákazy vstupu do lesa dané zvláštními předpisy nebo podle nich stanovené zůstávají nedotčeny.¹⁵⁰ Nutno rovněž podotknout, že vstupem do lesa se rozumí skutečně jen vstup, nikoli vjezd, na který se vztahují zvláštní ustanovení lesního zákona, o kterých budu rovněž blíže pojednávat.¹⁵¹

146 Pozemkové právo, s. 319.

147 V ostatních případech platnost rozhodnutí může zaniknout uplynutím lhůty, na kterou bylo vydáno, a tím, že do dvou let od právní moci rozhodnutí nebude započato s využitím pozemku k účelu, pro který bylo vydáno.

148 Lesní zákon. Komentář, s. 45.

149 Obecné užívání lesa. *Epravo.cz* [online]. 2001 [cit. 2013-07-12]. Dostupné z WWW: <http://www.epravo.cz/top/clanky/obecne-uzivani-lesa-8633.html>

150 § 19 lesní zákon

151 Lesní zákon. Komentář, s. 53.

Obecné uflívání lesa tak lze vnímat jako up ednostn ní ve ejného zájmu sm ujícího k vyufflití lesa k rekreaci p ed subjektivním vlastnickým ekonomickým zájmem. Lesní zákon vlastníkovi lesa rovn fl výslovn zakazuje z d vod vlastnických nebo za ú elem omezení obecného uflívání lesa, jej oplocovat. Vlastník m lesa je zakázáno jakékoli oplocování lesa, které by vedlo, k jakémukoli omezení obecného uflívání lesa, jeffl by ztífflilo moffnost vstupu do lesa, nemusí tedy dojít k úplnému vylou ení moffnosti vstupu. Takovým p ípadem je i pouhé oplocení ze t í stran, které sice vstupu do lesa nezamezuje, ale jifl jej m fle výrazn zt flovat.¹⁵² Samotný zákaz oplocovat les v–ak není bezpodmíne ný a nevztahuje se na lesní –kolky, ochranu lesních porost p ed zv í, obory a farmový chov zv e.¹⁵³

Lze shrnout, fle vlastník lesa je oproti vlastníku pozemku s jiným územním vyufflitím omezen v exkluzivit uflívacího práva.¹⁵⁴ Ve zvlá–tních p ípadech, z d vodu ochrany lesa i v zájmu zdraví a bezpe nosti ob an v–ak m fle orgán státní správy les rozhodnout o do asném omezení nebo zákazu vstupu do lesa. Orgán státní správy les tak m fle u init na návrh vlastníka lesa i z vlastní iniciativy a to nejvý–e na dobu t í m síc . Stejným zp sobem lze potom stanovenou dobu prodloufflit op t nejvý–e o t i m síce. V minulosti byl zákaz i omezení vstupu vyhlá–eno nap . v období námraz, kdy hrozilo zvý–ené nebezpe í pádu v tví, i po v trné kalamit , kdy hrozilo nebezpe í z pádu zav –ených strom v porostu.^{155 156}

Lesní zákon vymezuje v rámci obecného uflívání les právo sb ru lesních plod a suché na zemi lefflící klesti, av–ak pouze pro vlastní pot ebu. P ítom je stanovena povinnost les nepo–kozovat, nenaru–ovat lesní prost edí a dbát pokyn vlastníka, pop ípad nájemce lesa a jeho zam stnanc . Toto je problematické zejména u sb ru lesních plod . Termín pro vlastní pot ebu není v zákon blífle specifikován,

152 Rozsudek Nejvy–ího správního soudu ze dne 3. 11. 2011, sp. zn. 9 As 49/2011.

153 § 32 odst. 7 lesní zákon

154 PAULDURA, Luká–. *Právní nástroje regulující uflívání lesa a vlastník lesa jako regulátor sui generis. In Dny práva 2009 (Days of Law: the Conference Proceedings)*, sborník p ísp vk . 1. vydání. Brno: Masarykova Universita, 2009. Dostupné z WWW: http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/stret_zajmu/Pauldura_Lukas__1278_.pdf

155 Lesní zákon. Komentá , s. 54.

156 V poslední dob takový zákaz vyhlásilo nap . m sto Praha dne 4. ervna 2013 na území hlavního m sta z d vodu záplav, v jejichffl d sledku docházelo k velmi silnému podmá ení p dy a lesních porost a tak i k pád m zcela zdravých strom .(Praha zakázala kv li povodním vstup do 29 park a les . In: *eské noviny.cz: Zpravodajský server TK* [online]. 2013 [cit. 2013-06-19]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/praha-zakazala-kvuli-povodnim-vstup-do-29-parku-a-lesu/946762>)

není stanoveno množství, které by tomuto termínu odpovídalo; nicméně od zavedení tohoto omezení ve sběru plodin však zatím nikdo neprojevil zájem o jeho uplatnění v praxi. Bez porušení tohoto omezení by se lesní plodiny v tísňové době ani nedostaly na trh.^{157 158}

Problém se v posledních letech objevuje především v souvislosti s neeterným sběrem borůvek, při kterém dochází k porušení lesního prostředí, jakožto i k dalším zakázaným činnostem v lesích. Komerční sběr borůvek se stal především v českých chráněných územích citelným problémem s reálným vlivem na stav přírodního prostředí v lesích. Sběraři často ignorují zákonné limity, například zákaz vstupu mimo značené cesty a sběr lesních plodin v některých lokalitách. Dochází i k přímému porušení porostu neeterným sběrem a seřepem. Kontroverzním je zejména sběr esákem, tzv. hebenem, který při neopatrném seřepání ničí porosty brusnice borůvky. Velmi závažné jsou potom i doprovodné jevy jako nepovolené vyjíždění motorovými vozidly na lesní cesty a znečištění lesa odpadky zanechanými na místě.¹⁵⁹

Kromě probíhajících kontrol v současné době již existují další regulační opatření, při nichž jedním z nich je omezení sběru borůvek v Národním parku Krkonoše vyhlášené Správou Krkonošského národního parku ve Vrchlabí formou opatření obecné povahy podle § 64 a § 78 odst. 2 písm. o) zákona o ochraně přírody a krajiny.¹⁶⁰ Toto omezení je vedeno především snahou chránit vzácnou přírodu a regulovat tak již samotný vstup do některých lokalit parku. Navíc jde v tísňové době o území první zóny, kam vstup omezuje už zákon o ochraně přírody a krajiny. Kromě Krkonoše jsou problémy s borůvkou i,

157 Lesní zákon. Komentář, s. 53.

158 Změnění provedeného v roce 2012 vyplývá, že rok 2012 byl rokem mírně nadprůměrným ve fyzickém objemu sběru lesních plodin připadajících v průměru na domácnost. Na domácnost připadlo 11,75 kg nasbíraných hlavních lesních plodin, při nichž jakožto průměr se uvádí 10,73 kg na domácnost. Pro porovnání, průměrná hodnota sběru lesních plodin na domácnost představuje 6,07 kg hub; 2,51 kg borůvek; 0,85 kg malin, ostružin 0,54 kg, bezinek 0,53 kg a brusinek 0,22 kg na domácnost za rok. (Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky v roce 2012, Praha: Ministerstvo zemědělství 2013 [online]. Dostupné také z WWW:

http://eagri.cz/public/web/file/263114/Zprava_o_stavu_lesa_2012.pdf)

159 HUTNĚK, Jiří. Problém s profesionálními sběraři borůvek. *časopis Krkonoše - Jizerské hory*. 2008, č. 10. Dostupné z WWW:

http://krkonose.krnap.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=10167&Itemid=30

160 Opatření obecné povahy č. 2/2012, o omezení vstupu z důvodu ochrany přírody. In:

http://www.krnap.cz/data/File/legislativa/2012/ooop_2_2012.pdf. 2012.

a to především s komerčními polskými sbírači, také v Jeseníkách a dalších chráněných krajinných oblastech.¹⁶¹

Na okraj této problematiky bych chtěl alespoň stručně zmínit i právo umísťování včelstev na lesní pozemky, a to především v zájmu ekologické rovnováhy a zlepšení produkce semen lesních dřevin, nebo pozitivní vliv, který včelství má na rostlinnou vegetaci jako takovou nelze zpochybnit. Včelství jsou zároveň povinni dbát pokynů vlastníka, popřípadě nájemce lesa a jeho zaměstnanců, tak aby při výkonu jejich činnosti nedocházelo k poškození či narušení lesních prostředí.¹⁶²

3.4.1. Zákazy některých činností v lesích

Vzhledem k potřebě lesa a lesní prostředí chránit, stanoví lesní zákon v ustanovení § 20 výčet činností, které jsou v lesích zakázány.

Mezi absolutní zákazy, které kromě návštěvníků lesa platí i pro vlastníky, nájemce či osoby uflívající les z jiného právního důvodu, patří zákaz odhazovat hořčíky nebo doutnající předměty, narušovat vodní režim a hrabat stelivo, pást dobytek, umístit výhled hospodářským zvířatům a přehon dobytka lesními porosty a zakázat znečišťovat les odpady a odpadky. Pro ostatní ustanovením § 20 odst. 1 vyjmenované činnosti platí zákaz relativní, je-li se nevztahuje na činnosti prováděné při hospodaření v lese, přičemž z tohoto zákazu může vlastník lesa, popřímo orgán státní správy lesů na návrh vlastníka, povolit výjimku.¹⁶³

Problematickým se může jevit fakt, že výjimku ze zákazů uděluje vlastník dotčeného lesa, který má na mysli především své zájmy ekonomické a ochranu veřejných zájmů na udržení lesa lze od něj očekávat stříhání (není-li vlastníkem stát, popřímo obec). Nedostatek formy pak znemožňuje aktuální kontrolu například ze strany lesní strážě. Jedná se tak o ustanovení jen obtížně vymahatelné a kontrolovatelné a bylo by možná vhodné zamyslet se, zda by tyto výjimky neměly udělovat spíše orgány

161 CHARVÁT, Hugo. Jak vydělávat v lese? Borůvky a houby nesou víc než dřevina. *Ekolist.cz* [online]. 2012, . 9 [cit. 2013-07-15]. Dostupné z WWW: <http://ekolist.cz/zpravodajstvi/zpravy/jak-vydelat-v-lese-boruvky-a-houby-nesou-vic-nez-drevo>

162 § 19 odst. 2 lesního zákona

163 Zákaz rušit klid a ticho, zákaz provádět terénní úpravy, narušovat půdní kryt, budovat chodníky, stavět oplocení a jiné objekty, třískat stromy a keře nebo je poškozovat, jezdit a stát s motorovými vozidly, vstupovat do míst oplocených nebo označených zákazem vstupu, zakázat kouřit, rozdělávat nebo udrřovat otevřený oheň a to do vzdálenosti 50 m od okraje lesa.

veřejné správy, a to v písemné podobě formou správního rozhodnutí, po projednání a se souhlasem vlastníka dotčeného lesa.¹⁶⁴

Zvláštní režim platí pro osoby vykonávající právo myslivosti, pro něž zákon stanoví výjimku ze zákazu rušení klidu a ticha v lesích, vstupování do oplocených míst i označených zákazem vstupu a pohybu na kole, koni, na lyžích nebo na saních mimo lesní cesty a vyznačené trasy. Tento výčet není konečný, výkonu práva myslivosti svádí další výjimky ze zakázaných činností, k nimž ufl je v-ak t eba souhlasu vlastníka lesa.¹⁶⁵

Zakázán je také vjezd a stání s motorovými vozidly v lese. Mezi hlavní důvody, pro je toto nepřijatelné, patří zejména zvýšená zátěž prostředí extrémním hlukem, plánění země, porozování prostředí, obtřování a ohřívání návěšník lesa a v neposlední řadě i porozování práv vlastníka a užívatele nemovitostí.¹⁶⁶ Obecně se tento zákaz nevztahuje na zaměstnance orgánu státní správy lesů v obvodu jejich působnosti při výkonu činnosti podle lesního zákona, jakožto i na osoby vykonávající činnosti povolené zvláštními předpisy (např. zákon NR . 133/1985., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů i zákon NR . 62/1988 Sb., o geologických pracích, ve znění pozdějších předpisů).¹⁶⁷ Co se v-ak týká běžných návěšník lesa, může se jevit ustanovení zakazující vjezd a stání s motorovými vozidly v lesích, jako sporné a problematické.

V souvislosti se zákazem vjezdu a stání motorových vozidel v lese je nutné zabývat se zároveň právním režimem lesních cest, které se rovněž řadí mezi PUPFL a zákaz se tedy na ně vztahuje rovněž. Lesní zákon definici lesní cesty neobsahuje. Z definic jednotlivých kategorií pozemních komunikací uvedených v zákoně . 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích (dále jen zákon o pozemních komunikacích) vyplývá, že zpevněné i nezpevněné lesní cesty jsou územními komunikacemi ve smyslu ustanovení § 7 odst. 1 tohoto zákona, nebo se jedná o pozemní komunikace, které slouží k obhospodování lesních pozemků .

164 DAMOHORSKÝ, Milan. Aktuální otázky lesního práva in DAMOHORSKÝ, Milan a Vojtch STEJSKAL. *Právní úprava ochrany lesa: Procesní právo ochrany životního prostředí: sborník z mezinárodní česko-polsko-slovenské konference, Ka-perské Hory [8. -11.9.]2005*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodná , 2005, s. 43-44.

165 § 20 odst. 7 lesní zákon

166 ZVONKOVÁ, Lenka. Motoristé, dodržujte zákaz vjezdu do les . In: *Valasské klobouky* [online]. 6. 6. 2012 [cit. 2013-11-05]. Dostupné z WWW: <http://www.valasskeklobouky.cz/motoriste-dodrzujte-zakaz-vjezdu-do-lesu/d-450266/p1=20108>

167 § 20 odst. 6 lesní zákon

Pokud se na PUPFL nachází pozemní komunikace (tedy i komunikace ú elová), upravuje její uřlívání zákon o pozemních komunikacích.¹⁶⁸ Novelou zákona . 152/2011 Sb. v-ak bylo s ú inností od 1. ervence 2011 ustanovení § 7 odst. 1 zákona o pozemních komunikacích dopln no a up esn no, v tom smyslu, že šúprava nebo omezení ve ejného p ístupu na ú elové komunikace stanovené zvlá-tními právními p edpisy tímto není dot ena, coř je pro reřim lesních cest zásadní. Ustanovení § 20 odst. 1 písm. g) lesního zákona zakazující vjezd a stání motorových vozidel v lese je tak speciálním v í zákonu o pozemních komunikacích a jako takové má být bezvýhradn respektováno a jeho poru-ení d sledn sankcionováno ze strany orgán státní správy les . V této souvislosti je t eba výslovn zmínit skute nost, že orgány státní správy les jsou povinny vjezd a stání motorovým vozidlem v lese posuzovat jako innost v lese zakázanou a ud lit za ni sankci podle § 54 odst. 2 písm. c) lesního zákona. Vlastník lesa m že samoz ejm ve smyslu § 20 odst. 4 lesního zákona ud lit výjimku ze zákazu vjezdu a stání motorových vozidel. Pro p edejítí možným pochybnostem je vhodné, aby tak vlastník lesa u inil v písemné podob .¹⁶⁹

Opa ný názor v-ak vyslovil Nejvy-í soudu eské republiky ve svém rozsudku sp. zn. 33 Odo 449/2005 ze dne 22. 2. 2006. Práv k tomuto rozsudku se vyjad uje i Petr Dvo ák v lánku Otázka uřlívání lesních cest jako pozemních komunikací, p i emřl d razn popírá obecnou platnost a závaznost tohoto rozhodnutí pro výkon státní správy les , a to zejména z toho d vodu, že se jedná o rozsudek v konkrétní v ci závazný pouze pro jeho adresáty a -lo o rozhodnutí v ob anskoprávním sporu, pouze na základ p edlořených návrh a d kaz , p i emřl z ejm nedo-lo ani k argumentaci p ímým odkazem na ustanovení § 20 odst. 1 písm. g) lesního zákona.¹⁷⁰ V reakci na toto rozhodnutí a z ejmé nejasnosti p i výkladu zákonných ustanovení týkajících se lesních cest do-lo tudířl zejména k jifřl zmín né novelizaci zákona o pozemních komunikacích, která zám rn vyvrací tvrzení tohoto rozsudku o tom, že omezení

168 DVO ÁK, Petr. Otázka uřlívání lesních cest jako pozemních komunikací. *Lesnická práce: asopis pro lesnickou v du a praxi*. 2009, . 08. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-8-09/otazka-uzivani-lesnich-cest-jako-pozemnich-komunikaci>.

169 DVO ÁK, Petr. Otázka uřlívání lesních cest jako pozemních komunikací II. *Lesnická práce: asopis pro lesnickou ve ejnost a praxi* [online]. 2012, . 11 [cit. 2013-11-10]. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-11-12/otazka-uzivani-lesnich-cest-jako-pozemnich-komunikaci-ii>

170 DVO ÁK, Petr. Otázka uřlívání lesních cest jako pozemních komunikací. *Lesnická práce: asopis pro lesnickou v du a praxi*. 2009, . 08. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-8-09/otazka-uzivani-lesnich-cest-jako-pozemnich-komunikaci>

provozu na pozemních komunikacích je bezp edm tné.¹⁷¹ Ve stru nosti zde Nejvy—í soud e—il p edev—ím právní otázku, v reffimu jakého zákona bude reffim lesních cest posuzován. A koli flalobci tvrdili, fle lesní zákon je ve vztahu k zákonu o pozemních komunikacích p edpisem speciálním a má tak být v p ípad lesních cest postupováno podle n j, Nejvy—í soud tento názor nepovařloval za správný. Podle jeho rozhodnutí se zákon o pozemních komunikacích vztahuje na ve—keré pozemní komunikace a neobsahuje řládné ustanovení, které by z této úpravy n které komunikace vylu ovalo. Lesní zákon potom v bec neupravuje problematiku provozu na komunikacích, které se nacházejí na lesních pozemcích, p i emfl je tedy z ejmé, fle oba tyto p edpisy obstojí vedle sebe. Pokud tedy zpevn ná lesní cesta na PUPFL vykazuje sou asn znaky ú elové komunikace, podléhá stejn jako ostatní ú elové komunikace reffimu tohoto zákona, v etn tzv. obecného uřlívání pozemních komunikací. Nejvy—í soud tímto rozhodnutím potvrdil správnost záv ru odvolacího soudu, fle šje-li cesta ú elovou komunikací, smí ji kařdý uřlívát obvyklým zp sobem a k ú el m, k nimfl je ur ena, bezplatn .¹⁷²

Od 1. ervence 2011, kdy nabyla ú innosti novela zákona o pozemních komunikacích, by v—ak jifl nem lo docházet ke zpochyb ování zákazu vjezdu a stání motorovými vozidly zakotveného v lesním zákon a rozsudky vydané p ed tímto datem, v etn rozsudku vý—e uvedeného, jakořto i stanoviska a rozhodnutí správních orgán , vydané p ed zm nou právní úpravy jifl nelze považovat za relevantní.¹⁷³

V souvislosti se zákazem vjezdu a stání motorových vozidel se ím dál ast ji e—í i problematika vřífld ní do les na motocyklech a stále populárn j—ích ty kolkách. e—ení tohoto problému v—ak jifl p esahuje mořnosti vlastník les daných jim lesním zákonem a je zde nutná sou innost lesník s orgány státní správy, policií a p ípadná úprava právních p edpis .¹⁷⁴

171 DVO ÁK, Petr. Otázka uřlívání lesních cest jako pozemních komunikací II. *Lesnická práce: asopis pro lesnickou ve ejnost a praxi* [online]. 2012, . 11 [cit. 2013-11-10]. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-11-12/otazka-uzivani-lesnich-cest-jako-pozemnich-komunikaci-ii>

172 Rozsudek Nejvy—ího soudu ze dne 22. 2. 2006, sp. zn. 33 Odo 449/2005.

173 DVO ÁK, Petr. Otázka uřlívání lesních cest jako pozemních komunikací II. *Lesnická práce: asopis pro lesnickou ve ejnost a praxi* [online]. 2012, . 11 [cit. 2013-11-10]. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-11-12/otazka-uzivani-lesnich-cest-jako-pozemnich-komunikaci-ii>

174 JELÍNEK, Petr. Rekrea ní funkce les v soukromých a obecních lesích. *Lesnická práce: asopis pro lesnickou v du a praxi*. 2008, . 08. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-8-08/rekreacni-funkce-lesu-v-soukromych-a-obecnich-lesich>.

Vzhledem k rekreačním funkcím lesa je neopomenutelnou kategorií návštěvník, která se v posledních letech stává čím dál početnější, kategorie cyklistů. Lesní zákon sice zakazuje jízdu na kole, na koni, na lyžích a na saních mimo lesní cesty a vyznačené trasy, a contrario je vák pohyb těchto osob po lesních cestách a vyznačených trasách povolen. Zároveň nutno podotknout, že se nejedná o zákaz bezvýjimkový, z ustanovení § 20 odst. 4 vyplývá, že výjimku ze zákazu může udělit vlastník lesa, popřímo za stanovených podmínek orgán státní správy lesů na návrh vlastníka. I přesto se však v praxi vedou spory, zejména v souvislosti s rostoucí oblibou terénních kol o to, kde může mít cyklisté právo jezdit. Snaha o aktivní profítní jízdy na kole, kdy cyklisté jezdí mimo lesní cesty, zájímá je do lesních kultur i na svazích jízdu vytvářejí erozní rýhy, jež ninností les výrazně poškozují.¹⁷⁵ Speciálně je zákaz jízdy na kole upraven pro území Národních parků a Národních přírodních rezervací, kde je stanoveno nco přísnější reflexe a cyklistům je zde ze zákona zakázáno jezdit na kolech také mimo silnice, místní komunikace a místa vyhrazená se souhlasem orgánu ochrany přírody.¹⁷⁶ V takto označených oblastech je tedy legální jezdit na kole pouze po silnicích, cestách uvnitř obcí a cyklotrasách schválených správou parku.¹⁷⁷ Nutno si také uvědomit, že i v této souvislosti je zásadní vymezení zákonného pojmu lesních cest jakožto území komunikace, jejichž problematikou a správností výkladu jsem se zabývala již v kontextu se zákazem vjezdu a stání motorových vozidel.

Pokud ufl je zmiřováno provozování cyklistiky v lesích, souvisí s tímto i organizované i hromadné sportovní akce, které v lese konat lze, za předpokladu, že toto bude oznámeno orgánu státní správy lesů ve lhůtě nejméně 30 dnů před dnem konání akce. Orgán státní správy potom může do 15 dnů ode dne doručení oznámení stanovit doplňující podmínky konání akce. Osobou povinnou oznámit konání akce je povatel, který zároveň v oznámení uvede místo a termín konání akce, předpokládáný počet účastníků, způsob zajištění a souhlas vlastníka lesa.¹⁷⁸

175 JELÍNEK, Petr. Rekreační funkce lesů v soukromých a obecních lesích. *Lesnická práce: časopis pro lesnickou vědu a praxi*. 2008, č. 08. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-8-08/rekreacni-funkce-lesu-v-soukromych-a-obecnich-lesich>.

176 § 16 písm. f) ZOPK

177 HERMEROVÁ, Hana a Petr SLAVÍK. Manuál legální terénní cyklistiky v Česku. *Česká mountainbiková asociace* [online]. [cit. 2013-10-21]. Dostupné z WWW: <http://www.cemba.eu/manual-legalni-terenni-cyklistiky-v-cesku.1/>

178 § 20 odst. 5 lesní zákon

3.4.2. Lesní stráž

Vedle kodlivých nitel m fle –kody na lese, lesních produktech a na za ízení ur ených k hospoda ní v lese p sobit i lov k. Lesní zákon p ítom ukládá vlastník m lesa strp t volný vstup ob an do lesa. Za ú elem ochrany lesa a jeho funkcí umofl uje lesní zákon e–it ochrannou sluffbu v lesích pomocí lesní strážle. Jedná se o tradi ní institut, který na území na–eho státu obsahovaly právní normy i d íve.¹⁷⁹ Po átky pov ování fyzických osob výkonem inností slouffících k ochran lesa se objevují jifl v zákon . 250/1852 . z. Jednalo se o sluffbu k ochran les , která se blíffila sou asnému institutu lesní strážle.¹⁸⁰ Lesní strážl je vedle vodní, myslivecké, rybá ské a strážle ochrany p írody jedním z druh ve ejné strážle, která má status ú ední osoby. V roce 2001 do–lo ke schválení v cného zám ru zákona o ve ejné strážli a o zm n n kterých zákon , jímfl m lo dojít ke zru–ení t chto jednotlivých strážlí (vodní, rybá ské, myslivecké, ochrany p írody a lesní) a k jmenování strážle jediné ó ve ejné strážle, jífll m la být sv ena ve–kerá p sobnost strážlí stávajících. Dosud v–ak k p íjetí takového zákona nedo–lo a osobn nepovafluji slou ení v–ech institut ochrany p írody do jedné funkce za krok správným sm rem, ímfl se p íkláním k názoru, který k chystanému zákonu vyjád il eský svaz ochránc p írody. V–echny instituty ve ejné strážle musí ovládat právní p edpisy, které s ochranou té dané sloflky souvisí, znát terén a území, ve kterém vykonává p sobnost, být schopna poskytovat informace. Spojení do jediné ú ední osoby by bylo neefektivní a úsilí v oblasti právní úpravy strážlí, by se m lo spí–e soust edit na zkvalitn ní jednotlivých právních norem.¹⁸¹

Lesní strážl je tak v na–ích podmínkách stále tradi ní sou ástí systému ochrany lesa p i obecném uflívání les ob any. Do funkce ustanovuje lesní strážl na návrh vlastníka lesa nebo z vlastního podn tu orgán státní správy les , kterým je obecní ú ad obce s roz–í enou p sobností, krajský pop . Vojenský lesní ú ad. Orgán státní správy les sou asn stanoví i obvod p sobnosti v pr kazu lesní strážle. Lesní strážlí m fle být ustanoven ob an eské republiky, star–í 21 let, který nebyl odsouzen pro úmyslný trestný in, má zp sobilost k právním úkon m, je zdravotn zp sobilý, prokázal znalost

179 STAN K, Ji í. *Lesní zákon v teorii a praxi: Úplné zn ní provád cích p edpis s komentá em*. Písek: Matice lesnická, 1997. s. 428.

180 Lesní zákon. Komentá , s. 141.

181 PEŤOUT, Pavel. Pot ebujeme ve ejnou strážl? *Lesnická práce: asopis pro lesnickou v du a praxi*. 2001, . 05. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-5-01/potrebujeme-verejnou-straz>.

práv a povinností lesní strážně podle lesního zákona a znalost souvisejících předpisů a složil před orgánem státní správy les předepsaný slib. Z uvedeného lze dovodit, že lesní strážník nemusí mít odborné lesnické vzdělání ani předepsanou praxi. Není tak vyloučeno, aby se lesní strážník stal i vlastníkem lesa, pokud splňuje zákonem vyžadované podmínky. Častěji však jsou do funkce lesní strážně ustanovováni lidé, kteří odborní zaměstnanci vlastníka lesa, odměnu za výkon této funkce potom lesní strážník stanoví vlastníkem lesa, nebo lesní strážník chrání především jeho majetek a lesní zákon tak tuto problematiku neřeší a výši odměny neurčuje. V případě lesních majetků malých výměr může dojít k dohodě více vlastníků, kteří budou odměnu za výkon povinností lesní strážně dělit společně.¹⁸² Lesní strážník se prokazuje slunečním odznakem a prázekem lesní strážně.¹⁸³ Vzor obsahuje vyhláška č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor slunečního odznaku a vzor prázeku lesní strážně. Vyhláška mimo jiné také stanovuje podrobnosti o předpokladech pro výkon funkce lesní strážně a jejich ověření. Zákonem stanovené předpoklady pro výkon funkce musí být podle uvedené vyhlášky doloženy na evidenčním listu, který uchazeč vydává orgán státní správy les, který má lesní strážník ustanovovat.¹⁸⁴

Mezi základní povinnosti lesní strážně patří především dohled nad dodržováním povinností spojených s obecným užíváním lesa, jakožto i oznamovací povinnost vzhledem ke zjištěným závadám, nedostatkům a škodám podle jejich povahy a to buď vlastníkem či uživateli lesa, orgánu, který lesní strážník ustanovil, popřípadě v neodkladných případech též Policii České republiky nebo příslušným orgánem státní správy.¹⁸⁵ Pokud lesní strážník své povinnosti řádně neplní nebo překročil svou pravomoc, může být trestně odpovědný podle zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku.

Problematickým se v praxi ukazuje výkon některých oprávnění, která lesní strážník dle lesního zákona přísluší. Lesní strážník je při své činnosti toliko oprávněn zjišťovat totožnost osob porušujících při obecném užívání lesa ustanovení lesního zákona, ukládat a vybírat pokuty za přestupky dle lesního zákona v blokovém řízení, bezodkladně předvést osoby přistihené při přestupku policejnímu orgánu a rovněž

182 STANĀK, Jiří. *Lesní zákon v teorii a praxi: Úplné znění prováděcích předpisů s komentářem*. Písek: Matice lesnická, 1997. s. 428.

183 § 38 odst. 4 lesní zákon

184 Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor slunečního odznaku a vzor prázeku lesní strážně

185 § 39 lesní zákon

pofladovat pomoc i souinnost orgánu Policie eské republiky, pop . obecní policie, nem fle-li spln ní svých povinností zajistit vlastními silami a prost edky.¹⁸⁶ Výkon t chto pravomocí v-ak do jisté míry závisí na postoji osoby poru-ující zákon lesní stráfl respektovat. Problematickou se tak ukazuje skute nost, fle lesní stráfl vystupuje v terénu jako jedinec, výpov jedné osoby by v p ípad sporu proti výpov di skupiny osob, proti nimfl zakro íla, nemusela obstát.

Pokud lesní stráfl p estane funkci vykonávat, p estane spl ovat podmínky pro její výkon zákonem stanovené nebo se prokáfle, fle byla ustanovena na podklad nesprávných údaj , orgán státní správy les ustanovení lesní stráfle zru-í. M fle tak u init i v jiných p ípadech, a ufl na návrh vlastníka lesa i z vlastního podn tu.¹⁸⁷

3.5. Orgány státní správy les

Významnou roli v ochran les zauímají orgány státní správy les , jejichfl postavení je taktéfl upraveno v lesním zákon . Obecn státní správu vykonávají obecní ú ady obcí s roz-í enou p sobností, kraje a ministerstva. Ve vojenských lesích, které jsou v p sobnosti Ministerstva obrany, vykonává p sobnost v rozsahu obecního ú adu obce s roz-í enou p sobností a krajského ú adu Vojenský lesní ú ad.

3.5.1. Ministerstvo zem d lství

Ministerstvo zem d lství (dále jen šMZö) je úst edním orgánem státní správy les a jeho kompetence v této oblasti jsou vypo teny v ustanovení § 49 lesního zákona. Dal-í kompetence MZ vymezuje zákon . 2/1969 Sb., o z ízení ministerstev a jiných úst edních orgán státní správy R v § 15. Vzhledem k podrobné zákonné úprav nepovafluji za nezbytné zde vyjmenovávat ve-keré pravomoci, které lesní zákon MZ sv uje. Snad jen na okraj a pro p edstavu lze p íkladn uvést, fle MZ rozhoduje o uloflení opat ení v p ípad mimo ádných okolností, pokud p esahují obvod územní p sobnosti kraje (a ufl se jedná o v trné a sn hové kalamity, p emnoflení -k dc i nebezpe í vzniku poflár v období sucha); rozhoduje o ukládání pokut tomu, kdo nesplní povinnosti uloflené rozhodnutím úst edního orgánu státní správy les ; o za azení les do kategorie les ochranných nebo les zvlá-tního ur ení ve vojenských

186 § 39 lesní zákon

187 § 38 odst. 6 lesní zákon

lesích; v oblasti lesního hospodářství rozhoduje také o námitkách proti oznámení o neschválení lesního hospodářského plánu.¹⁸⁸ Rozhodovací a řídicí pravomoc MZ se dotýká velké části institutů nadmístního významu upravených v lesním zákoně.

3.5.2. Ministerstvo životního prostředí

Ministerstvo životního prostředí (MfP) bylo zřízeno 19. prosince 1989 zákonem NR. 173/1989 Sb. k 1. lednu 1990 jako ústřední orgán státní správy a orgán vrchního dozoru ve věcech životního prostředí.¹⁸⁹ Kompetence, postavení a působnost MfP vyplývají ze zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky (kompetenční zákon) ve znění pozdějších předpisů. Cílem působení ministerstva je maximální ochrana životního prostředí v souladu s udržitelným rozvojem společnosti a součástí jeho poslání je být přínosem environmentálně etného chování pro všechny subjekty a organizace i jednotlivce.¹⁹⁰ MfP vykonává působnost ústředního orgánu státní správy mimo jiné v oblasti lesního hospodářství v národních parcích a jejich ochranných pásmech. Součástí je podle ustanovení § 50 lesního zákona orgánem vrchního státního dozoru dozírajícím, jak orgány státní správy, fyzické a právnické osoby dodržují ustanovení lesního zákona, předpisy vydané k jeho provedení a rozhodnutí vydaná na jeho základě. Zákon zároveň MfP zmocňuje k ukládání opatření k odstranění zjištěných nedostatků. MfP je tedy oprávněn dozírat, zda orgány státní správy ukládají opatření a pokuty podle lesního zákona, zda orgány státní správy v případě nesplnění jimi uložených opatření uložily sankci, respektive zahájily řízení o uložení sankce a vykonávají či podaly podnět k vykonání nesplněného opatření. K výkonu dozoru činnosti je tak MfP oprávněn vyžadovat si přehled agendy u obcí s rozšířenou působností a u krajských úřadů.¹⁹¹

3.5.3. Krajský úřad

Krajské úřady byly zřízeny a jejich působnost je upravena v zákoně č. 129/2000 Sb., o krajích; na území hlavního města Prahy potom vykonává kompetence krajského úřadu, v etné kompetencí obecního úřadu obce s rozšířenou působností

188 § 49 lesní zákon

189 Historie a poslání MfP. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. [cit. 2013-06-20]. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/ministerstvo>

190 Environmentální politika MfP. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. [cit. 2013-06-20]. Dostupné z WWW: http://www.mzp.cz/cz/environmentalni_politika_mzp

191 Lesní zákon. Komentář, s. 170.

Magistrát hlavního města Prahy dle zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze. Mimo jiné působí krajský úřad i jako orgán státní správy lesů. Státní správa lesů je výkonem přednesené působnosti těchto úřadů.

Lesní zákon vyjmenovává v ustanovení § 48a kompetence, které krajskému úřadu v této oblasti přísluší. Z komparace s ustanovením § 48 lesního zákona, které upravuje kompetence obecních úřadů obcí s rozšířenou působností na úseku státní správy lesů, vyplývá, že krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností mají mnohé pravomoci společné. Z toho, že krajský úřad rozhoduje v případech, pokud dotčené území přesahuje správní obvod obce s rozšířenou působností.¹⁹² Mezi pravomoci, které náleží krajským úřadům, výhradně patří například v souvislosti s lesy ochrannými a lesy zvláštního určení rozhodovat o zařazení lesů do kategorie těchto lesů, o uložení opatření odchylných od ustanovení lesního zákona v zájmu úcelového hospodaření v těchto lesích, jakožto i o výši náhrady a subjektu povinném k poskytnutí této náhrady vlastníkově lesa z důvodu omezení či hospodaření v těchto kategoriích lesů.¹⁹³

3.5.4. Obecní úřad obce s rozšířenou působností

Obce s rozšířenou působností definuje zákon č. 128/2000 Sb., o obcích v ustanovení § 66, a jejich seznam stanovuje zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, resp. příloha č. 2 k tomuto zákonu.

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností jsou prvním stupněm státní správy lesů. Jak je již zmíněno výše, některé pravomoci obecních úřadů obcí s rozšířenou působností se překrývají s pravomocemi krajských úřadů. Výkon těchto pravomocí přísluší obecním úřadům obcí s rozšířenou působností, pokud nepřesahují jejich správní obvod. Ze záležitosti, o nichž náleží rozhodovat výlučně obecnímu úřadu obcí s rozšířenou působností, zde opět uvedu, vzhledem k podrobnému výtu obsaženému v ustanovení § 48 lesního zákona, pouze příkladně rozhodování v pochybnostech,

¹⁹² adí se zde především rozhodování o dočasném omezení nebo vyloučení vstupu do lesa, o stanovení podmínek ke konání hromadných sportovních akcí v lese nebo o uložení opatření k odstranění zjištěných nedostatků, opatření ke zjištění stavu lesa a plnění jejich funkcí, o zastavení nebo omezení výroby nebo jiné činnosti v případě hrožících škod, ustanovení a zrušení lesní strážě s působností na území kraje i výkon dozoru nad dodržováním lesního zákona, předpisů vydaných k jeho provedení a rozhodnutí vydaných na jeho základě.

¹⁹³ § 48a lesního zákona

zda se jedná o pozemky určené k plnění funkcí lesa, o prohlášení pozemku za pozemek určený k plnění funkcí lesa, o dlelení lesních pozemků, při kterém výměra jednoho dílu klesne pod 1 ha, o odnětí lesních pozemků plnění funkcí lesa do výměry 1 ha nebo o omezení využití pro plnění funkcí lesa a o výši poplatků za odnětí, o ukládání pokut, o povolení výjimky ze zákazu činností v lese. Obec jsou obecní úřady obcí s rozšířenou působností pověřeny vykonávat státní správu a povinnosti určené orgánům státní správy les podle lesního zákona a jeho prováděcích předpisů, ve všech případech, není-li zákonem určen jiný orgán státní správy les.¹⁹⁴

3.5.5. Česká inspekce životního prostředí

Česká inspekce životního prostředí (dále jen š IČP) je jakožto orgán státní správy podřízena Ministerstvu životního prostředí R.¹⁹⁵ Organizační struktura IČP je členěna podle věcné a územní působnosti. Podle věcné působnosti se IČP dělí na 5 věcných složek (ochrany ovzduší, ochrany vod, odpadového hospodářství, ochrany přírody a krajiny a ochrany lesa). Územně je IČP členěna na 10 oblastních inspektorátů, 2 pobočky a editelství se sídlem v Praze¹⁹⁶. Věle IČP je editel jmenovaný a odvolávaný ministrem životního prostředí, věle oblastního inspektorátu vedoucí jmenovaný a odvolávaný editelem IČP. Úkoly inspekce plní inspektoři, kteří v oblasti ochrany lesa působí zároveň jako lesní strážníci.¹⁹⁷ Pro zajímavost lze zmínit, že dle Výroční zprávy IČP za rok 2012 vykonávalo činnost na úseku ochrany lesa 46 inspektorů, což při objemu cca 34% území činí průměrně 57 910 ha na jednoho inspektora.¹⁹⁸

IČP v ochraně lesa zjišťuje nedostatky a škody na funkcích lesa jako složky životního prostředí, jejich příčiny a osoby zodpovědné za jejich vznik nebo trvání, vyžaduje odstranění a nápravu zjištěných nedostatků, jejich příčin a následků a ukládá opatření k jejich odstranění a nápravě, provádí kontrolu uložení opatření, v případě

194 § 48 lesní zákon

195 Zákon České národní rady č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa.

196 BERKOVÁ, Miroslava. Organizační struktura. *Česká inspekce životního prostředí* [online]. 2013 [cit. 2013-06-20]. Dostupné z WWW: www.cizp.cz/O-nas/Organizacni-struktura

197 Zákon České národní rady č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa

198 Česká inspekce životního prostředí. Výroční zpráva 2012. Dostupné také z WWW: http://www.cizp.cz/files/=4078/CIZP_VZ_Cz_2013_web.indd_2.pdf.

hrozící –kody je oprávněn na nařídí omezení, popřípadě zastavení výroby nebo jiné činnosti afl do doby odstranění nedostatků a jejich příčin.¹⁹⁹

Právním rámcem kontrolní činnosti IfiP je především zákon č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa, dále také lesní zákon, zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny a zákon č. 149/2003 Sb., o uvádění do oběhu reprodukčního materiálu lesních dřevin lesnický významných druhů a umělých kříženců, určeného k obnově lesa a k zalesňování, a o změnách, kterých souvisejících zákonů (zákon o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin). V návaznosti na ustanovení těchto předpisů jsou stanovovány úkoly kontrolní činnosti. Jedná se v první řadě o složkové úkoly, které se týkají aktuálních nejzávažnějších problémů z hlediska ohrožení nebo poškození životního prostředí v lesích, případně s celostátními dopady. Tyto úkoly jsou stanovovány v dohodě s oddělením ochrany lesa MfiP.

Mezi složkové úkoly kontrolní činnosti IfiP se v posledních letech řadila především kontrola ochrany lesa proti kůrovcům, kontrola škod způsobených porostní složkou lesa, kontrola potřebných úprav ploch po zpracování kalamitních těžeb dříví a kontrola plnění zalesňovacích povinností po těžbách dříví.²⁰⁰

Mimo složkové úkoly IfiP je kontrola aplikována formou specifických úkolů, které jsou zaměřeny na aktuální a specifické problémy jednotlivých regionů a jsou realizovány jak v rámci samostatných tematických kontrol, tak v rámci komplexních kontrol spolu se složkovými úkoly. Dílčími tématy specifických úkolů kontrol jsou například poškození lesních porostů škůdci, poškození povrchu a rekreační aktivity v lesích.²⁰¹ V současné době přetrvává problém jízd terénních motocyklů a čtyřkolek po lesních pozemcích, způsobujících jejich poškození, tento stav vyžaduje zvýšenou součinnost s PŘ. Za rok 2012 se podle výroční zprávy IfiP

199 DOLEJSKÝ, Vladimír., TUREK Luděk., ZIMA, Pavel. Činnost IfiP v oblasti ochrany lesa. *Lesnická práce: časopis pro lesnickou vědu a praxi*. 2008, č. 12. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-12-08/cinnost-cizp-v-oblasti-ochrany-lesa>.

200 DOLEJSKÝ, Vladimír., TUREK Luděk., ZIMA, Pavel. Činnost IfiP v oblasti ochrany lesa. *Lesnická práce: časopis pro lesnickou vědu a praxi*. 2008, č. 12. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-12-08/cinnost-cizp-v-oblasti-ochrany-lesa>.

201 DOLEJSKÝ, Vladimír., TUREK Luděk., ZIMA, Pavel. Činnost IfiP v oblasti ochrany lesa. *Lesnická práce: časopis pro lesnickou vědu a praxi*. 2008, č. 12. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-12-08/cinnost-cizp-v-oblasti-ochrany-lesa>.

objevil nový fenomén, a to nebývale velký nárůst nezákonných těžeb. V případě jiné souvislosti s nelegálními těžbami je potom nárůst nezalesňovaných holin.²⁰²

V roce 2013 bylainnost IfiP v rámci ochrany lesa zaměřena především na drobné vlastníky, u kterých se vyskytuje nejvíce nedostatků (důvodem je nízké odborné zázemí, absence kontrolní práce orgánů státní správy lesů a odborných lesních hospodářů). Stejným cílem kontrolníinnosti má však v následujících letech být zejména prevence a výchova kontrolovaných subjektů.²⁰³

V případě porušení nebo ohrožení životního prostředí v lesích může IfiP uložít právními i fyzickými osobám pokutu až do výše 5 000 000 Kč, pro určení výše pokuty se přihlíží zejména k závažnosti, způsobu, době trvání a následkům protiprávního jednání. Poruší-li právníká i fyzická osoba do jednoho roku od nabytí právní moci rozhodnutí o uložení pokuty jakoukoliv povinnost, za kterou se ukládá pokuta podle zákona o IfiP a její působnosti v ochraně lesa, lze uložít další pokutu až do výše 10 000 000 Kč.²⁰⁴

4. Vlastnické a nájemní vztahy k PUPFL

4.1. Historický vývoj vlastnických vztahů

O vlastnictví lesů v dnešním slova smyslu lze hovořit až od 50. let 19. století. Do první světové války jednoznačně převládalo soukromé vlastnictví lesů. V soukromém vlastnictví se nacházelo na 80 % lesů, obce vlastnily 10 %, církve 8 %, a stát, nadace a společnosti pouhých 2 % lesů. Významným zásahem do vlastnictví lesů byla pozemková reforma, realizovaná v letech 1919 až 1939. Převzatá půda se stala zčásti ve státním vlastnictví, zčásti byla přidělena novými vlastníky, v některých obcích a lesních družstvích. Po zahájení 2. světové války a okupace Československé republiky začal zásadní proces vlastnických změn, který pokračoval po únoru 1948 a skončil

202 Mezi takovými významnými případy IfiP eviduje například vznik holin v důsledku těžby dříví v rozsahu 27 ha, u Velkostatku Soutice s.r.o., které nebyly uloženy opatřeními zalesňovacími. Společnost dlouhodobě neplnila povinnosti, které jí ukládá lesní zákon a oblastní inspekce Praha tak například k uložení pokuty ve výši 2 700 000 Kč. (Česká inspekce životního prostředí. Výroční zpráva 2012. Dostupné také z WWW: http://www.cizp.cz/files/=4078/CIZP_VZ_Cz_2013_web.indd_2.pdf)

203 Česká inspekce životního prostředí. Výroční zpráva 2012. Dostupné také z WWW: http://www.cizp.cz/files/=4078/CIZP_VZ_Cz_2013_web.indd_2.pdf.

204 Zákon České národní rady č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa

afl v 60. letech zestátněn 95,8 % les , 4,1 % les užívala JZD, v soukromém vlastnictví zůstalo pouhých 0,4 % les .

Další výrazné změny ve vlastnických vztazích k lesům se odehrály po roce 1989. Na základě přijatých zákonů č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, a č. 172/1991 Sb., o navrácení majetku obcím, a jejich dalších novelizací, započal restituční proces, kterým byly zmírněny majetkové křivdy způsobené komunistickým režimem. V těchto souvislostech tak byl zřízen i Pozemkový fond České republiky a přijat zákon č. 95/1999 Sb., o podmínkách převodu zemědělských a lesních pozemků z vlastnictví státu na jiné osoby, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o podmínkách převodu státních pozemků). Tento zákon vznikl v reakci na dokončení restitucí a vznikající potřeby pro regulaci prodejů zemědělské a lesní půdy soukromým vlastníkům z vlastnictví státu. Ohledně lesních pozemků bylo cílem tohoto zákona vymezit odloučené pozemky a spoluvlastnické podíly státu a umožnit jejich bezúplatný převod na obce. Jednalo se tak především o pozemky, kde se vzhledem k jejich velikosti a odloučenosti od komplexu státních lesů obtížně lesnický hospodaří. Pouze spoluvlastnické podíly a odloučené lesní pozemky určené územním plánem nebo rozhodnutím o umístění stavby k zastavění stavbou ve veřejném zájmu, stavbou pro bydlení a spoluvlastnické podíly státu tak byla oprávněná právnická osoba, jejíž je svěřeno nakládání s lesy ve vlastnictví státu (Lesy České republiky, s.p., Vojenské lesy a statky, s.p.), na základě žádosti obce převést bezúplatně do jejího vlastnictví. S ohledem na nedokončený restituční proces, na nedořešenou otázku církevního majetku a na nutnost ponechat některé pozemky pro potřeby celospolečenské se však zákon zdaleka netýkal veškeré státní půdy. V případě lesních pozemků se převody podle tohoto zákona týkaly, jak již jsem předslala pouze PUPFL ve vlastnictví státu a jeho bezúplatného převodu na obce. Tímto způsobem měl stát přispět k rozvoji obcí.²⁰⁵ Zákon o podmínkách převodu státních pozemků byl zrušen ke dni 31. 12. 2012 zákonem č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu a o změnách některých souvisejících zákonů (dále jen zákon o Státním pozemkovém úřadu). Tímto zákonem došlo ke zrušení Pozemkového fondu České republiky a ke zřízení Státního pozemkového úřadu, který nyní vykonává působnost v oblasti převodů státních

205 Důvodová zpráva k zákonu č. 95/1999 Sb., o podmínkách převodu zemědělských a lesních pozemků z vlastnictví státu na jiné osoby. In: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=31&CT1=0>. 1998.

pozemek na fyzické a právnické osoby.²⁰⁶ Státní pozemkový úřad má tak rovněž mimo jiné zásadní místo i ve stále probíhajícím restitučním procesu a to v souvislosti s navrácením lesoplatí do roku 1948 církvi podle zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi (více k tomuto v kapitole 4.4.3 Aktuální problematika církevních restitucí).²⁰⁷ Státní pozemkový úřad dále vykonává působnost podle zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů. V souladu s tímto zákonem může Státní pozemkový úřad s právnickou osobou, které je svěřeno nakládání s lesy ve vlastnictví státu uzavřít za České republiky písemnou smlouvu, na základě které by tato osoba převáděla odloučené lesní pozemky, které jsou nově definovány v ustanovení § 4 odst. 4 lesního zákona oprávněné osobě,²⁰⁸ a to v podmíněném výměně a kvalitě, v cenách ke dni 24. června 1991.²⁰⁹ Úprava původu odloučených lesních pozemků a spoluvlastnických podílů státu, tak byla nově zahrnuta do lesního zákona a tyto pozemky nově na základě již zmíněné písemné smlouvy převádí právnická osoba, jejíž je svěřeno nakládání se státními lesy.²¹⁰

Vlastníkem lesa v České republice může být dnes jak stát, tak i fyzické a právnické osoby, včetně obcí. Těch je však velké množství, takže je pozemková drůbka značně roztržitá.²¹¹ V drůbce nestátních vlastníků je dnes něco přes jeden milion hektarů lesů, z čehož lesy soukromých osob představují asi 657,5 tisíce hektarů lesů a lesy obcí asi 373,6 tisíce hektarů, přičemž lesy v České republice vlastní asi 148 tisíc osob a na čtyři tisíce obcí. Z hlediska efektivního lesního hospodářství je struktura soukromých vlastníků lesů dosti nepříznivá. Na majetcích do jednoho hektaru jejich hospodáří 77 % a nad 50 hektarů pouze 0,3 %. To

206 Malá revoluce v předkupním právu k zemědělským pozemkům. In: JEFÍEK, Mojžíř. *Rutland Jeflek* [online]. [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://www.rutlandjezek.cz/cz/menu/12/aktuality/clanek-137-mala-revoluce-v-predkupnim-pravu-k-zemedelskym-pozemkum/>

207 Vlastnictví lesů v ČR. *Mezi stromy: Lesnicko-dělnický vzdělávací portál* [online]. [cit. 2013-06-01]. Dostupné z WWW: <http://www.mezistromy.cz/cz/les/pestovani-lesa/vlastnictvi-lesu-v-cr>

208 Oprávněné osoby uvedeny v § 4 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku.

209 § 11 odst. 2 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku.

210 § 4 lesní zákon

211 DAMOHORSKÝ, Milan. Aktuální otázky lesního práva in DAMOHORSKÝ, Milan a VOJTECH STEJSKAL. *Právní úprava ochrany lesa: Procesní právo ochrany životního prostředí: sborník z mezinárodní esko-polsko-slovenské konference, Ka-perské Hory [8. -11.9.]2005*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodná, 2005, s. 42

přináší mnohé praktické problémy, protože souvislé lesní celky jsou vždy podstatně větší než jednotlivé parcely drobných vlastníků. Jedním z principů státní lesnické politiky je tak podpora sdružování drobných majitelů lesů. Avšak zkušenosti s kolektivizací prosazovanou po roce 1948 vlastníky lesů od této formy hospodaření spíše odrazují.²¹²

Významným představitelem nestátních vlastníků lesů je Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů (SVOL). Sdružení bylo založeno jen obecními vlastníky lesů a bylo založeno dne 2. dubna 1992. Soukromí vlastníci se na činnosti SVOL podílejí prostřednictvím komory soukromých lesů jako samostatné právnické osoby, která je kolektivním členem SVOL. Všechny členy SVOL mají členové Komory soukromých lesů stejná práva a povinnosti jako majitelé a správci obecních lesů, kteří jsou přirozenými členy SVOL.²¹³

4.2. Práva a povinnosti vlastníků

Základní povinností každého subjektu, který přichází do styku s lesem, ať již jako subjekt v něm hospodařící nebo jako subjekt realizující jiné své potřeby a zájmy, které se mohou lesa a jeho pozemků dotknout, je vždy si pořídit tak, aby neohrožoval nebo nepoškozoval les, a tedy ani pozemky sloužící k hospodaření v lese. Tato základní povinnost, vymezená v § 11 odst. 1 lesního zákona je pouze podrobnějším rozpracováním obecně právní povinnosti obsažené v občanském zákoníku, která však v důsledku jeho rekonstrukce došlo k určitým změnám a tím i jistému uvolnění, nebo se vztahuje pouze na situace, kdy si takové jednání vyžadují okolnosti případu a zvyklosti soukromého života.²¹⁴ Právní ustanovení § 11 lesního zákona však vzhledem k poměru speciality má před obecnou úpravou občanského zákoníku přednost. V druhém odstavci § 11 lesního zákona je zásada prevence doplněna o povinnost adresovanou přímo vlastníkem lesa, kterým je uloženo usilovat při hospodaření v lese o to, aby nepoškozovali zájmy jiných vlastníků lesů a genofond lesa a funkce lesa byly trvale zachovány.

K dalším povinnostem vlastníků PUPFL patří povinnost oznamovací vůči orgánům státní správy lesů. Jejím obsahem je informace o uzavření smlouvy o nájmu,

212 Vlastnictví lesů v R. *Mezi stromy: Lesnicko-dělnický vzdělávací portál* [online]. [cit. 2013-06-01]. Dostupné z WWW: <http://www.mezistromy.cz/cz/les/pestovani-lesa/vlastnictvi-lesu-v-cr>

213 Komora soukromých lesů. *SVOL* [online]. [cit. 2013-06-01]. Dostupné z WWW: <http://www.svol.cz/komora-soukromych-lesu/>

214 § 2900 zákon č. 89/2012 občanský zákoník,

podnájmu nebo výpůjčky ze kterého pozemku, jestliže vztah na jejím základě vzniklý má trvat dobu kratší než 5 let.²¹⁵ Jde o jakýsi pozemek z doby, kdy se tyto vztahy, pokud byly sjednány na dobu delší než 5 let, evidovaly v katastru nemovitostí. Poté, co však s účinností od 1. srpna 1996, byla evidence těchto dlouhodobých užívacích vztahů zrušena, dochází ke kuriózní situaci, kdy paradoxně krátkodobé vztahy nájemní a vztahy výpůjčky k PUPFL se evidují, zatímco tytéž vztahy dlouhodobé dnes nikde evidovány nejsou. O nájmech, podnájmech nebo výpůjčkách PUPFL pokud budou sjednány na dobu delší 5 let, se tak orgány státní správy lesů budou dozvídat zprostředkovaně, například ze spolupráce s odbornými lesními hospodáři apod.²¹⁶ Obecné ustanovení občanského zákoníku o nájemní smlouvě také, jak již jsem zmínila, nepředepisuje písemnou formu nájemní smlouvy, i přes to, že-li předmětem nájmu nemovitost, tedy i PUPFL. Lesní zákon však stanoví, aby nebylo pochyb zejména o rozsah práva a povinností účastníků smluvního vztahu, o možnosti vzniku případného podnájmu apod., výslovně a pod sankcí neplatnosti, že smlouva o nájmu, podnájmu nebo výpůjčce PUPFL, jestliže nájem, podnájem nebo výpůjčka mají trvat méně než 5 let, musí být uzavřena písemně.²¹⁷

Velice aktuální je otázka, jak budou ustanovení lesního zákona upravující nájem lesních pozemků, vykládány vzhledem k rekonstrukci občanského zákoníku a zejména s ohledem na opět zavedený institut pachtu. Problematikou těchto institutů a smluvních vztahů se budu v nově v samostatné části této kapitoly. Na tomto místě bych pouze poznamenala v souvislosti s evidencí nájemních a pachtovních smluv jednu ze změn, ke které došlo v souvislosti s rekonstrukcí, a to, že NOZ nově umožní uje zapsat nájem i pacht do katastru nemovitostí. Dle dosavadní právní úpravy, jak jsem již zmínila, se nájemní smlouvy uzavírané na dobu delší než 5 let nikde neevidovaly, nebo byla evidence těchto dlouhodobých užívacích vztahů zrušena. NOZ nyní umožní uje zápis těchto užívacích vztahů, navrhne-li to vlastník vci nebo s jeho souhlasem nájemce/pachtý. Jedná se tak o formu fakultativních zápisů, při jejichž aplikaci praxe ukáže, jak hojně bude těchto zápisů využíváno. Tyto zápisy, kterým dochází na základě vkladu, nemají konstitutivní účinek, ale mají význam především k dobré víře ve skutečnosti zapsané do veřejného seznamu. Podstatné tak je, že tímto zápisem dojde ke změně

215 § 12 odst. 2 lesní zákon

216 Lesní zákon v teorii a praxi. Úplné znění zákona s komentářem, s. 36.

217 Lesní zákon v teorii a praxi. Úplné znění zákona s komentářem, s. 36.

obligace na v cné právo, p i emfl se uplatní princip ve ejné d v ry v takto do katastru zapsaný údaj. Jedná se rovn fl o ur itou garanci ohledn informa ní povinnosti v i druhé osob a strany tím mohou zamezit p ípadným budoucím spor m p i p evodech nemovitosti.²¹⁸

Povinností vlastníka lesa, p ípadn subjektu v lese hospoda ícího, je dále chránit nejen lesní porost, ale i PUPFL. Vlastník je povinen chránit PUPFL p ed zne i– ujícími látkami, unikajícími nebo vznikajícími p i jeho innosti v lese. Je povinen dodrřovat pravidla týkající se t flby d íví, zejména pak pravidla týkající se mýtní t flby, protoře zejména p i ní je lesní p da odkryta a vystavena zvý–ené erozi. Totéř platí p i stahování d eva a lesní doprav . I tyto innosti musí být provád ny tak, aby nedocházelo k nep im enému po–kozování lesa, zejména pozemk . Zákon také oprav uje vlastníky les , p ípadn subjekty v lese hospoda ící, na nezbytnou dobu a v nezbytném rozsahu, ve vhodné dob a za náhradu pouřlívat cizí pozemky k lesní doprav . Na konkretizaci uvedených p edpoklad se musí s vlastníky dot ených pozemk p edem dohodnout. Pokud k dohod nedojde, rozhodne o konkrétní podob t chto p edpoklad a o vý–i náhrady orgán státní správy les . Dal–í z povinností vlastníka lesa je provád ní meliorace a hrazení byst in. Podrobnosti zp sobu hospoda ení v lese pak stanoví konkrétní LHP i LHO.²¹⁹

4.2.1. Náhrada újmy vzniklé v d sledku omezení hospoda ení v lese

Tento institut zakotvuje ustanovení § 11 odst. 3 lesního zákona, na jehoř základ má vlastníka lesa právo na náhradu újmy vzniklé v d sledku omezení hospoda ení v lese v i orgánu státní správy, který o tomto omezení rozhodl. Vzhledem k tomu, ře toto ustanovení nespecifikuje, o který orgán státní správy se jedná, znamená to, ře se toto ustanovení vztahuje nejen na rozhodnutí orgán státní správy les , ale nap íklad i na rozhodnutí orgán státní správy vodního hospodá ství i orgán ochrany p írody. Orgán státní správy, který o omezení hospoda ení v lese rozhodl, m ře ulofit náhradu újmy t m osobám, v jejichř zájmu orgán státní správy o omezení rozhodl.²²⁰ Ur itým specifíkem je samotná ingerence státu do vztah vznikajících

²¹⁸ Jaké výhody p inese zápis nájmu i pachtu do katastru nemovitostí?. KLEGA, Ji í. *Epravo* [online]. 2013 [cit. 2014-03-21]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/jake-vyhody-prinese-zapis-najmu-ci-pachtu-do-katastru-nemovitosti-92396.html>

²¹⁹ Lesní zákon

²²⁰ Lesní zákon v teorii a praxi. Úplné zn ní zákona s komentá em, s. 33-34.

při uřívání lesa, kterou je i oprávnění orgánu státní správy omezit hospodaení podle jejího § 11 odst. 3, jejího má charakter veřejnoprávní. Na druhé straně nárok vlastníka lesa na náhradu újmy vyvolané omezením hospodaení v důsledku rozhodnutí orgánu státu podle tohoto ustanovení se sice přímo odvíjí od uvedeného mocenského oprávnění státu, avšak svou povahou je nárokem občanskoprávním. Rozhodování orgánu ve veřejné moci se totiž vztahuje k regulaci hospodaení v lesích sledující cíle vymezené obecnými ustanoveními lesního zákona, zatímco případné újmy, které z omezení hospodaení mohou vzniknout jejího mají charakter majetkový, přímo vyplývají z ustanovení Hlavy osmé lesního zákona vymežující působnost jednotlivých orgánů státní správy lesů nevymežuje žádnému pravomoc k rozhodování podle § 11 odst. 3. Nelze tak dospět k jinému závěru, nežli že nárok na náhradu za omezení hospodaení vzniká vlastníku lesa přímo ze zákona, aniž by bylo zapotřebí rozhodnutí orgánu státní správy o výši náhrady. O tomto občanskoprávním nároku v případě sporu rozhoduje soud.²²¹

Dalším specifickým je vztah mezi ustanovením § 11 odst. 3 a § 36 odst. 3 lesního zákona, který se však týká pouze vlastníků lesů zvláštního určení, kteří jsou povinni strpět omezení při hospodaení v nich. Tímto vlastníkem má pak náležet náhrada zvýšených nákladů, pokud jim z omezeného hospodaení vzniknou. V těchto případech nelze obecně vyloučit ani právo na náhradu dle § 11 odst. 3, náhrada újmy podle tohoto ustanovení však náleží vlastníku lesa pouze za takové omezení, které jejího samo o sobě nevyplývá přímo ze zákona, popřímo jiné právní skutečnosti. Na druhou stranu jde-li o omezení jejího podle § 36 odst. 3, s nímž zákon spojuje jen náhradu zvýšených nákladů, pokud v souvislosti s omezením vzniknou, nelze v takových případech náhradu ušlého zisku dle § 11 odst. 3 vlastníku přiznat.²²²

Nakonec bych ještě zmínila ustanovení § 58 ZOPK, které rovněž upravuje náhradu újmy (ekonomické) vzniklé v důsledku omezení vyplývajících z části třetí a páté ZOPK, prováděcích předpisů, rozhodnutí vydaných na jeho základě i z omezení vyplývajících z opatření v plánech ÚSES. Podle tohoto ustanovení však náhrada újmy nenáleží pouze vlastníku lesa, ale i nájemci, přímo však o náhradu nemohou říci oba souasně, ale vlastník má vždy přednost. Toto dělení každoročního šodkodování navíc i ve prospěch nájemce, kteří se často mní, není příliš funkční,

²²¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2002, sp. zn. 25 Cdo 1211/2001.

²²² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2009, sp. zn. 25 Cdo 193/2007.

vhodnější by mohlo být poskytnout vlastníkovvi jednorázov a provfdy v t-í ástku p i z ízení ochrany.²²³

4.2.2. T fbní innost v lesích

A koliv problematika t fbní innosti v lesích, jakofl i n která hospodá ská opat ení upravená v dal-ích podkapitolách (obnova a výchova lesních porost , ochrana p ed -kodlivými initeli), se týkají spí-e lesních porost , povafluji v rámci komplexnosti této práce za vhodné alespo stru n nastínit i tato témata, nebo se jedná o opat ení, která jsou povinni zaji- ovat v-ichni vlastníci PUPFL.

T fba d íví je lesnická innost, která jakoflto sou ást hospoda ení v lese, zahrnuje kácení strom , jejich opracování, p ibliflování, dopravu a manipulaci v porostu nebo na skladech.²²⁴ Cílem provád ní t fby d íví je zvy-ování stability, odolnosti, kvality a druhové rozmanitosti lesa v mlad-ím v ku ó tzv. t fba výchovná a v asné zahájení p irozených proces obnovy lesa novými odoln j-ími, kvalitn j-ími a druhov pest ej-ími následnými lesními porosty u porost star-ích ó tzv. t fba obnovní. Dal-ím d leflitým cílem provád ní t fby v lesích je odstran ní strom nemocných, po-kozených a napadených r znými -k dci a chorobami proto, aby bylo zabrán no -í ení t chto -k dc a chorob na dal-í zdravé stromy.²²⁵ V tomto p ípad mluvíme o t fba nahodilé, jejífl provád ní je z hlediska ochrany lesa prioritní. Lesní zákon dále v § 33 odst. 4 pojednává o t fba mýtní úmyslné,²²⁶ jejífl provád ní zakazuje a to v lesních porostech mlad-ích nefl 80 let, pokud v od vodn ných p ípadech orgán státní správy les nepovolí z tohoto zákazu p i schvalování plánu nebo p i zpracování osnovy nebo na fládost vlastníka, výjimku. Lesní zákon zde v podstat stanoví minimální dobu obmýtí, tzn. minimální produk ní dobu lesa.²²⁷

Vlastníci lesa, kte í hospoda í dle schváleného LHP nebo protokolárn p evzatých LHO se ídí p i provád ní t fby doporu eními zde uvedenými, p i emfl nesmí p ekro it maximáln stanovenou vý-i t fba. Ostatní vlastníci mohou t fbu

223 DAMOHORSKÝ, Milan. Aktuální otázky lesního práva. In DAMOHORSKÝ, Milan a Vojt ch STEJSKAL. *Právní úprava ochrany lesa: Procesní právo ochrany flivotního prost edí: sborník z mezinárodní esko-polsko-slovenské konference, Ka-perské Hory [8. -11.9.]2005*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnícká fakulta v nakl. Vodná , 2005, s. 45-46.

224 Lesní zákon v teorii a praxi. Úplné zn ní zákona s komentá em, s. 110.

225 Lesní t fba. *Lesy R* [online]. Copyright © 2012 [cit. 2013-06-01]. Dostupné z WWW: <http://www.lesycr.cz/drevo/lesni-tezba/Stranky/default.aspx>

226 Mýtní t fba úmyslná je provád ná za ú elem obnovy porostu nebo výb r jednotlivých strom v porostu ur enému k obnov (§2 písm. m lesní zákon)

227 Lesní zákon v teorii a praxi. Úplné zn ní zákona s komentá em, s. 112.

provést jen se souhlasem odborného lesního hospodáře. Ten nemůže udělení souhlasu odmítnout, není-li třeba v rozporu s lesním zákonem.

Stále patří mezi hlavní problémy nelegálního vykácení lesa, které zanechává devastující škody na přírodě. A pokud vytyčené pozemky nejsou příliš velké a představují zhruba jedno procento veškeré lesní plochy v soukromých lesích, pro životní prostředí jsou velmi rizikové. Jedním z hrožících nebezpečí je například vítr. Stromy se navzájem chrání, ale když část lesa zmizí, silné poryvy mohou vyvrátit a polámat stromy na pozemcích jiných vlastníků. Dalším problémem může být, že úřady mohou poctivému majiteli zakázat naplánovanou těžbu dřeva, protože pěstím na sousedním pozemku někdo nelegálně pokácel stromy a velká nezalesněná plocha by mohla ohrozit ekologickou stabilitu celého území.²²⁸ Trestní zákoník zahrnul do své Hlavy VIII trestný čin poškození lesa, který spočívá v těžbě lesních porostů nebo jiné činnosti provedené v rozporu s jiným právním předpisem, kterou pachatel způsobí či připojení k již existujícímu holině, vznik holé země nebo závažné poškození lesa na celkové výtě plochy lesa nebo prodeji lesní porost pod hranici zakmenění stanovené jiným právním předpisem na celkové výtě plochy lesa. Za tento trestný čin stanoví trestní zákoník trest odnětí svobody až na dva léta nebo trest zákazu činnosti.²²⁹

4.2.3. Meliorace a hrazení bystřin

Další z povinností vlastníků lesů je, pokud orgán státní správy lesů, popřípadě orgán státní správy vodního hospodářství nerozhodne o tom, že jde o opatření ve veřejném zájmu, provádění meliorací a hrazení bystřin v lesích. Meliorace a hrazení bystřin v lesích jsou dle § 35 odst. 1 lesního zákona biologická a technická opatření zaměřená na ochranu půdy a péči o vodohospodářské poměry.²³⁰ Pokud jsou tato opatření prováděna z rozhodnutí orgánu státní správy lesů ve veřejném zájmu, hradí náklady s tímto spojené stát. Vlastníkovi lesa v tomto případě vzniká pouze povinnost

228 Nelegální těžba dřeva ohrožuje lesy. *Agris: Agrární WWW portál* [online]. [cit. 2013-07-20]. Dostupné z WWW: <http://www.agris.cz/clanek/98257>

229 Zákon č. 40/2009. Sb., trestní zákoník

230 Pojem meliorace obecně vyjadřuje všechny opatření sloužící ke zlepšení přírodního a krajinného prostředí. Dotýkají se tedy i lesů, kde jako tzv. lesotechnické meliorace představují komplex vhodných biologických, technických a vodohospodářských opatření, uplatňovaných s cílem zlepšení zejména půdních a vodních poměrů, zabránění erozi a zamokrování, ke zlepšení všech funkcí lesů a k zabezpečení jejich ochrany. Hrazení bystřin s lesotechnickými melioracemi bezprostředně souvisí a rozumí se jím biologická a technická opatření v korytech bystřin a hospodářských zásahů v jejich povodích, jejichž cílem je bezpečné a neškodné odvedení přívalových vod, ochrana zastavěných území a omezení nebo zastavení odplavování nebo ukládání splavenin.

strp t provád ní t chto opat ení. Vznikne-li nutnost hrazení byst in nebo meliorací v lese v d sledku innosti jeho vlastníka, m fle mu orgán státní správy les uloflit jejich provedení nebo je nechat provést na jeho náklad.²³¹

Základní resp. obvyklá opat ení meliorací a hrazení byst in v lesích musí provád t vlastník lesa. Pokud jde o hrazení byst iny, pé i o drobný vodní tok nebo o b ehové porosty, vztahují se povinnosti také na správce drobného vodního toku, který zaji–uje opat ení i na pozemcích, které nemusí být sou ástí PUPFL, ale souvisí s lesním hospodá stvím nebo jsou pot ebné pro p ípravu, provedení nebo údrflbu opat ení nebo objekt meliorací a hrazení byst in v lesích.

Opat ení v lesích, která mohou výrazn p ísp t ke zmírn ní neřádoucích následk p ívalových a povod ových pr tok , jsou p í sou asném stavu les velmi významná. Proto jsou meliorace a hrazení byst in v lesích aktuální spole enskou pot ebou, kterou není mofno nahradit ani opomenout. Z toho d vodu také hradí stát, p ípadn fyzické a právnické osoby preventivní innost k p edcházení nebezpe í lavin, vzniku svahových sesuv a strflí a povod ových vln. Tato opat ení se mají provád t na základ rozhodnutí orgánu státní správy les . Vlastník lesa a dal–ích pozemk je povinen jejich provedení strp t. Je-li k p íprav , budování a údrflb meliorací a hrazení byst in v lesích nutné uffít jiných pozemk nefl lesních, je jejich vlastník povinen toto uffítí v nezbytné mí e taktéfl strp t. Podle míry prosp chu, kterou má z provád ní t chto opat ení vlastník, pop . nájemce pozemk , je rovn fl povinen se podílet na jejich realizaci nebo na financování. Na druhé stran má nárok na náhradu majetkové újmy, která mu vznikla v d sledku omezeného výnosu nebo jiného uffítku z dot eného pozemku.^{232 233}

4.2.4. Ochrana p ed –kodlivými initeli

Sou ástí ochrany lesa jsou jak preventivní innosti, tak i konkrétní opat ení proti –kodlivým initel m. Podle § 2 písm. f) a g) lesního zákona jsou –kodlivými initeli jednak –kodlivé organismy (p vodci chorob a rostlinní a flivo i–ní –k dci lesních porost) a jednak nep íznivé pov trnostní vlivy, imise a ostatní fyzikální nebo chemické faktory, zp sobující po–kození lesa. Výskyt v–ech t chto –kodlivých initel je vlastník

231 § 35 lesní zákon

232 § 35 odst. 4 lesní zákon

233 SUCHÁNEK, Jaroslav. *Nové zem d lské a lesní právo*. 1. vyd. Praha: Prospektrum, 1996, s. 202.

povinen zjišťovat a evidovat. S ohledem na poměrně rychlý vývoj zejména hmyzích škůdců je třeba sledovat stav lesa neustále a bezodkladně přijmout opatření k ochraně lesa. Při zvýšeném výskytu škodlivých činitelů je vlastník lesa povinen také informovat místní příslušný orgán, v jehož územním obvodu byl zvýšený výskyt škodlivých činitelů v lese zjištěn. Pokud jde o míru výskytu škodlivých činitelů, rozlišíme tři stupně, a to základní, zvýšený a kalamitní stav. Toto rozlišení je však vztaženo k tzv. populační hustotě škůdců, takže lze podle nich posuzovat pouze míru výskytu škodlivých organismů, resp. míru výskytu rostlinných nebo živočišných škůdců lesních porostů. Při základním stavu obvykle není nutné sledovat výskyt škodlivého činitele speciálními metodami a postačí běžná kontrola lesních porostů. Příčné obranné metody jsou obvykle používány až v kalamitním stavu.²³⁴ Kalamitní výskyt škodlivého činitele není obvykle záležitostí pouze jednoho lesního majetku, ale často představuje ohrožení lesních porostů i sousedních vlastníků lesů. Proto má vlastník lesa povinnost informovat o hrozícím kalamitním výskytu škůdců příslušný orgán státní správy lesů. Dlefité je ekosystémové pojetí ochrany lesa. Škodliví činitelé jsou chápáni jako přirozená součást lesního ekosystému a proto není cílem jejich likvidace, ale prevence a omezování jejich výskytu.²³⁵ Při vzniku mimořádných okolností a nepředvídaných škod v lese ukládá lesní zákon vlastníkovu lesa povinnost přijmout bezodkladná opatření k jejich odstranění a pro zmírnění jejich následků. Za mimořádné okolnosti se považují například vtržení a sněhové kalamity, nebezpečí vzniku požárů v období sucha, přemnožení škůdců apod. Právě v souvislosti s přemnožením škůdců bych na tomto místě jen připomněl případ Národního parku Třemšavy, pro který je správná aplikace tohoto ustanovení klíčová. Tímto sporem jsem se však již zabývala v části 3.1.2 Trvale udržitelný rozvoj.

Podrobnosti ochrany lesa, včetně vymezení základního, zvýšeného a kalamitního stavu, jsou uvedeny v prováděcí vyhlášce č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor pro kazu lesní strážě. Vyhláška upravuje postup ochrany především proti biotickým činitelům. Je tomu tak proto, že proti abiotickým činitelům, jako je vítr, námraza, mokrý sníh apod., nelze jednoduše aktivně postupovat. Ochrana proti nim spoívá především

²³⁴ Lesní zákon v teorii a praxi. Úplné znění zákona s komentářem, s. 103-104.

²³⁵ Lesní zákon v teorii a praxi. Úplné znění zákona prováděcích předpisů s komentářem, s. 406,409.

ve správnosti základních rozhodnutí při výsadbě lesních porostů a v systematické péči o stebníinnosti.²³⁶

4.2.5. Obnova a výchova lesních porostů

Další z povinností vlastníků lesa je včas a soustavně obnovovat lesní porosty stanovit vhodnými opatřeními a mladé porosty vychovávat tak, aby bylo trvale zajištěno plnění funkcí lesa a jejich fláducí a zdravý stav. Obnova a výchova porostů musí napomáhat zlepšování stavu lesa a zvyšování jejich odolnosti. Pokud jsou pro to vhodné podmínky, je fláducí v geneticky vhodných porostech vyvolávat přirozenou obnovu.²³⁷ Povinnost k obnově a výchově lesních porostů a k ochraně lesa, je lesním zákonem výslovně zakotvena jako povinnost vlastníků lesa, nikoli jako povinnost osob, které svým jednáním les poškodily. Jedná se tak o objektivní povinnost vlastníka lesa, který je ve smyslu lesního zákona povinen jednak předejít preventivně a jednak obstarat nápravu vzniklého nefláducího stavu lesa, bez ohledu na to, zda jej sám způsobil či zavinil.²³⁸

Pro hospodaření v lesích je výchova lesních porostů jednou z nejdůležitějších činností. Je to široký soubor opatření, kterými se ovlivňuje růst, struktura, vývoj, zdravý stav a odolnost lesních porostů od stadia mládků až do počátku myšního věku lesního porostu. Pokud mají výchovné zásahy splnit svůj účel, musí být provedeny nejen odborně a kvalitně, ale i včas, tj. v době kdy se jejich provedení nejlépe odrazí v dalším vývoji lesního porostu. Prvními výchovnými zásahy jsou prořezávky, které se provádějí ve stadiu mládků, a snižuje se v nich průměrná hustota porostu a přitom se současně upravuje zdravotní a jakostní stav porostu. Obnova lesa znamená vyvrcholení práce lesníka. Sklízí les, který vypěstovali jeho předchůdci, a současně zakládá les nový pro budoucí generace.^{239 240}

236 Lesní zákon v teorii a praxi. Úplné znění prováděcích předpisů s komentářem, s. 412.

237 SUCHÁNEK, Jaroslav. *Nové země leské a lesní právo*. 1. vyd. Praha: Prospektrum, 1996, s. 199.

238 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5.6.2013, sp. zn. I As 14/2013.

239 Les se obnovuje buď přirozeně, uměle nebo kombinovaně. Přirozená obnova není v lesním zákoně definována, ale je chápána jako vytvoření nové generace lesního porostu v důsledku přirozené reprodukce mateřského porostu. Ze zákona je však zakázáno použít přirozenou obnovu v porostech geneticky nevhodných. Obnova uměle je potom výsledkem přímé činnosti lovců a provádí se výsevem semen nebo výsadbou sazenic lesních dřevin.

240 Zralost-obnova lesních porostů. *Mezi stromy: Lesnicko dělnický vzdělávací portál* [online]. [cit. 2013-07-20]. Dostupné z WWW: <http://www.mezistromy.cz/cz/les/pestovani-lesa/zivotnostromu/zralost-obnova-lesnich-porostu>

Z úpravy obnovy a výchovy lesa je zejména snaha zákonodárce o zachování rozlohy a o permanentní plnění všech funkcí lesa. Aby bylo zachováno mikroklima lesa, které zabezpečuje sousední lesní porost, nesmí být průměrná plocha velikost holé seče jeden hektar. Její výše v exponovaných hospodářských souborech nesmí překročit jednonásobek a na ostatních stanovitých dvojnásobek průměrné výšky stromového porostu. Výška holé seče není omezena průměrným výškovým průměrem jeden hektar. V odvodněných případech může orgán státní správy lesů povolit výjimku ze zákonem stanovené velikosti holé seče, a to až do velikosti 2 hektary. Výjimku lze povolit buďto při schvalování lesního hospodářského plánu nebo při zpracování lesního hospodářského osnovy, anebo v jednotlivých případech na žádost vlastníka lesa. Holina na lesních pozemcích musí být zalesněna do dvou let a lesní porosty na ní zajištěny do sedmi let od jejího vzniku. V odvodněných případech může být zalesnění holiny povoleno plánem nebo osnovou i na žádost vlastníka v delší době.^{241 242}

4.2.6. Odborný lesní hospodář

V zájmu zachování potrubné odborné úrovně hospodaření v lesích, ukládá lesní zákon v ustanovení § 37 odst. 1 vlastníku lesa povinnost zajišťovat hospodaření v lesích v souladu s odborným lesním hospodářem. Funkce odborného lesního hospodáře je licencovaná činnost vykonávaná fyzickou nebo právnickou osobou, která poskytuje v poskytování odborné pomoci vlastníku lesa a odborném dohledu nad hospodařením v lesích v souladu s obecně závaznými právními předpisy a se schváleným lesním hospodářským plánem i s převzatou lesním hospodářskou osnovou.²⁴³

Pro výkon funkce odborného lesního hospodáře musí fyzická i právnická osoba splňovat jak obecné podmínky pro udělení licence,²⁴⁴ tak podmínky zvláštní. Jako zvláštní podmínky lesní zákon stanoví vysokoškolské vzdělání lesnického směru nebo úplné středněškolské vzdělání lesnického směru a tříletou odbornou praxi absolventa vysoké školy i desetiletou odbornou praxi absolventa střední školy. Pokud by funkci odborného lesního hospodáře měla vykonávat právnická osoba, musí tyto obecné i zvláštní podmínky splňovat její odpovědný zástupce. Další z podmínek je,

241 Lesní zákon v teorii a praxi. Úplné znění zákona s komentářem, s. 99-102.

242 SUCHÁNEK, Jaroslav. *Nové zemědělské a lesní právo*. 1. vyd. Praha: Prospektrum, 1996, s. 199.

243 Lesní zákon v teorii a praxi. Úplné znění zákona s komentářem, s. 435.

244 Minimální věk 18 let, státní občanství ČR, způsobilost k právním úkonům a bezúhonnost

Je licence nemůže být udržena fyzické osobou zastávající funkci vedoucího pracovníka ve státním podniku, státní organizaci nebo v obchodní společnosti zabývající se podnikáním v oboru, který je předmětem licence nebo zaměstnancem státní správy lesů, pokud to vyloučí nebo omezují zákony, které upravují jejich pracovní právní vztahy.²⁴⁵ Zaměstnanec orgánu státní správy lesů nemůže, z důvodu vyloučení své činnosti, vykonávat činnost odborného lesního hospodáře v obvodu působnosti tohoto orgánu, pokud neobhospodačuje svůj majetek. Pokud vlastník lesa sám splňuje podmínku odborného lesnického vzdělání a odborné lesnické praxe, může vykonávat činnost odborného lesního hospodáře sám i bez udělení licence. V ostatních případech je vlastník lesa oprávněn si odborného lesního hospodáře vybrat a povinen oznámit orgánu státní správy lesů jeho jméno. Pokud vlastník lesa hospodačí podle plánu, je povinen uzavřít s odborným lesním hospodářem smlouvu o výkonu činnosti, a to na své náklady. Pokud si vlastník lesa odborného lesního hospodáře sám nezvolí, bude tuto funkci v lesích, pro které jsou zpracovány osnovy bezplatně vykonávat právnická osoba, která v určeném území vykonává právo hospodaření ve státních lesích, pokud orgán státní správy lesů nerozhodne o povolení jiné právnické i fyzické osoby.²⁴⁶ Současně lesní zákon stanoví, že náklady na činnost odborného lesního hospodáře vykonávanou právnickou osobou podle zákona, nebo právnickou nebo fyzickou osobou na základě povolení orgánem státní správy lesů hradí stát. Tím, že stát převzal na sebe úhradu nákladů na činnost odborného lesního hospodáře v lesích malých výměr, je vyjádřen zájem státu na tom, aby i tyto lesy byly odborně obhospodačovány, aniž by to bylo spojeno se zbytečným zatížením vlastníků lesů nebo neúspěšnou administrativou. Způsob výpočtu nákladů na činnost odborného lesního hospodáře v případech, kdy jeho činnost hradí stát, upravuje vyhláška Ministerstva zemědělství č. 102/1996 Sb., o způsobu výpočtu nákladů na činnost odborného lesního hospodáře v případech, kdy jeho činnost hradí stát. Způsob výpočtu nákladů podle této vyhlášky byl zvolen tak, aby nebyl ani pracovní, ani nákladný, tedy aby další administrativní zatížení pro orgány státní správy lesů, které náklady vypočítávají.

245 BLU OVSKÝ, Zdeněk. Obhospodaření malých lesních majetků - V. *Lesnická práce: časopis pro lesnickou vědu a práci* [online]. 2001, č. 1 [cit. 2013-07-13]. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-1-01/obhospodarovani-malych-lesnich-majetku-v>

246 § 37 lesní zákon,

Práva, povinnosti a zodpovednosť odborného lesníhospodára sú zákonom definované veľmi obecné, a to jednotne pre všetky druhy vlastníctví a veľkosti lesných majetkov bez rozdielu. Medzi jednotlivými druhmi oprávnení a povinnosti odborného lesníhospodára, ktoré sú stanovené v jednotlivých druhoch ustanovení lesního zákona a jiných právnych predpisoch, patrí predovšetkým povinnosť:

- pri výkone svojich povinností sledovať ochrany lesného hospodárstva;
- schvalovať vlastníkom ťažbu v lesoch, v ktorých sa hospodá bez schváleného plánu ťažby a prípravy osnovy a poskytovať štátnym správcom vyjadrenie k takejto ťažbe, pokiaľ je potrebné v priemere 3 m³ na 1 ha za rok;
- vyjadrovať sa k návrhom o odnate PUPFL;
- spolupracovať s vlastníkom pri spracovaní projektu zalesnenia pozemku prohláseného za PUPFL;
- viesť evidenciu o provedených odborných úkonoch a činnostiach;

Z uvedeného možno shrnúť, že súčasnou legislatívou definované povinnosti odborného lesníhospodára sú zamierené predovšetkým na zabezpečenie a dodržiavanie záväzných ustanovení lesníckych právnych noriem. Zdá sa ale podozrivé, že odborný lesní hospodár nemá žiadnu právnu zodpovednosť (s výnimkou obecného rizika ztráty licencie) za kvalitu, správnosť a komplexnosť svojich odporúčaní a rád.²⁴⁷

4.3. Nájem a pacht PUPFL

Nájem je užívacím právom odvodeným z vlastníckého práva. Pri užívaní pozemku nemôže mať nájemca viac práv, než má vlastník. Na nájemcu sa vzťahujú nielen práva, ale tiež povinnosti vlastníka spojené s užívaním pozemku.²⁴⁸ Obecná úprava nájemného pomeru je od 1. 1. 2014 obsiahnutá v § 2201 až 2234 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (ďalej len šNOZ). V lesníom zákone je úprava nájmu modifikovaná.

Zásadnou zmenou, ktorá je spojená so vstupom NOZ do činnosti, je obnova inštitutu pachtu pri súčasnej zmeně rozsahu, ktorý zaujíma inštitut nájmu. Od 1. 1. 2014 je nájem vyhradený iba pre oznámenie stavu, kedy pronajímateľ

247 BLU OVSKÝ, Zdeněk. Obhospodárnenie malých lesných majetkov - V. *Lesnícká práca: časopis pro lesníckou vedu a práci* [online]. 2001, č. 1 [cit. 2013-07-13]. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-1-01/obhospodarovani-malych-lesnich-majetku-v>

248 Základy pozemkového práva, s. 99

ponechává nájemci oproti platbám nájemného v c pouze k do asnému uflívání, což znamená, že v p ípad nájmu není nájemci dovoleno, jak tomu bylo dosud, v c poflívat. tj. brát z ní plody a uflitky.²⁴⁹ Stav, kdy je v c za úplatu ponechána k do asnému uflívání a poflívání, což je typickým obsahem nájmu lesa podle stávajících p edpis , je v NOZ ozna ován jako pacht.²⁵⁰ V p ípad , že p edm tem pachtu je zem d lský nebo lesní pozemek, jedná se o tzv. zem d lský pacht (§ 2345 odst. 1 NOZ). Otázkou je, jakým režimem se budou ídit nájemní smlouvy uzav ené p ed ú inností NOZ a jak vykládat ustanovení vztahující se k nájmu lesa v lesním zákon , který nový institut pachtu nereflektuje.

Pokud jde o smlouvy o nájmu lesa uzav ené p ed ú inností NOZ, platí pro ni nadále ustanovení dosavadních právních p edpis , což vyplývá z ustanovení § 3028 odst. 3 NOZ, který v-ak sou asn p ípou-tí, aby si strany stávajících nájemních smluv dohodly, že se jejich právní vztah bude nap ít ídit NOZ ode dne nabytí jeho ú innosti.²⁵¹ Mohlo by být zavád jící, že NOZ v § 3074 odst. 1 pro p ípad nájmu p edpokládá vznik tzv. nepravé retroaktivity, tzn., že i na smlouvy uzav ené podle dosavadních p edpis budou ihned od 1. 1. 2014 aplikována ustanovení NOZ, tento princip se v-ak pro nájemní smlouvy, které jsou dle svého obsahu smlouvami pachtovními, nepoufije. Toto vysv tluje d vodová zpráva p edev-ím praktickými d vody, nebo práv u pachtu je t eba zohlednit, že platné právo institut pachtovní smlouvy neupravuje.²⁵² V praxi v-ak lze o ekávat, že rozdíl mezi nájmem a pachtem m že být zpochyb ován, distinkci mezi tím, co je je-t nájmem a co je ufl pachtem bude v jednotlivých p ípadech provád t Nejvy-í soud eské republiky p í své innosti interpretace právních p edpis .²⁵³ Vzhledem k návaznosti NOZ na rakouský obecný zákoník ob anský z roku 1811

249 To vyjad uje ustanovení § 2201 NOZ: šNájemní smlouvou se pronajímatel zavazuje ponechat nájemci v c k do asnému uflívání a nájemce se zavazuje platit za to pronajímateli nájemné.š

250 FLORA, Martin. Ob anské právo majetkové. In: *SVOL* [online]. 21. 11. 2013 [cit. 2014-03-08]. Dostupné z WWW: <http://www.svol.cz/poradna/dotaz-11/>

251 § 3028 odst 3 NOZ: š Není-li dále stanoveno jinak, ídí se jiné právní pom ry vzniklé p ede dnem nabytí ú innosti tohoto zákona, jakofli i práva a povinnosti z nich vzniklé, v etn práv a povinností z poru-ení smluv uzav ených p ede dnem nabytí ú innosti tohoto zákona, dosavadními právními p edpisy. To nebrání ujednání stran, že se tato jejich práva a povinnosti budou ídit tímto zákonem ode dne nabytí jeho ú innosti.š

252 D vodová zpráva k zákonu . 89/2012 Sb., ob anský zákoník. In: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Dvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>. 2012.

253 CALLAGHAN, Ida. Pacht. In: *Epravo.cz* [online]. 18. 10. 2013 [cit. 2014-03-08]. Dostupné z WWW: <http://www.epravo.cz/top/clanky/pacht-92735.html>

a v něm obsaženou úpravu nájmu a pachtu lze na posouzení konkrétních smluv a jejich povahy poufít i relevantní prvorepublikovou soudní judikaturu.²⁵⁴

S uvedeným souvisí i druhá otázka, zda nově uzavírané pachtovní smlouvy lze považovat za nájemní pro účely výkladu těchto ustanovení právních předpisů, v nichž jsou s uzavřením i s existencí nájemních smluv spojovány právní následky významné pro hospodaření v lese a které nový institut pachtu zatím nereflektují. Zejména jde o otázku, zda na tyto pachtové lze vztáhnout ustanovení lesního zákona, která výslovně pracují pouze s pojmy šnájemě, šnájemceě i šnájemní smlouvaě. Podle názoru Martina Flory je nepochybně nutno úinky těchto pojmů napří-t vztáhnout i na pacht a pachtovní smlouvy, jejichž předmetem je les i PUPFL. Podle Flory je totiž zřejmé, že pacht je pouze novým označením pro specifický typ právního vztahu, který byl dosavadními předpisy souhrnně označován jako nájem, a jde tedy pouze o změnu ve vnějším označení právního institutu, nikoli o změnu právní podstaty.²⁵⁵ Tento výklad není nijak neobvyklý, osobně s tímto názorem souhlasím a považuji jej za obecně akceptovatelný, nicméně pro předjetí případných zpochybnění, která mohou v praxi nastat a následným sporem, považuji za vhodné, aby v budoucnu byl institut pachtu promítnut i do lesního zákona. Má-li se jednat o samostatný institut se svými specifiky a odlišnostmi, je takto třeba s ním počítat i ve zvláštních zákonech.

Nové smlouvy, jimiž se převádí lesní pozemky z vlastníka do užívání a používání jiných osob se řídí režimem pachtovních smluv dle § 2332 a násl. NOZ. Ke vzniku pachtu dochází uzavřením pachtovní smlouvy, jíž se propachtovatel zavazuje přenechat pachtý i v c k do asnému užívání a používání a pachtý se zavazuje platit za to propachtovateli pachtovné nebo poskytnout poměrnou část výnosu z vci.²⁵⁶ Obdobně jako pro smlouvu nájemní nepředepisuje občanský zákoník ani pachtovní smlouvu písemnou formu. Bude-li však pachtovní smlouva uzavírána na dobu kratší než tři let, měli by propachtovatel s pachtým, aby se vyhnuli případnému následku v podobě neplatnosti, uzavřít pachtovní smlouvu písemně, v souladu

254 KABELKOVÁ, Eva. *Nájem a pacht v novém občanském zákoníku: komentář : [§ 2201-2357]*. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2013, s. 3.

255 FLORA, Martin. Občanské právo majetkové. In: *SVOL* [online]. 21. 11. 2013 [cit. 2014-03-08]. Dostupné z WWW: <http://www.svol.cz/poradna/dotaz-11/>

256 FLORA, Martin. Občanské právo majetkové. In: *SVOL* [online]. 21. 11. 2013 [cit. 2014-03-08]. Dostupné z WWW: <http://www.svol.cz/poradna/dotaz-11/>

s § 12 odst. 2 lesního zákona.²⁵⁷ Skutečnost, že pozemky byly propachtovány, je možno nechat zapsat do katastru nemovitostí, navrhne-li to vlastník i s jeho souhlasem pachtý. Pachtovné ze zemědělského pachtu se platí ročně pozadu a je splatné k 1. říjnu, období od 1. října do 30. září následujícího roku je u zemědělského pachtu považováno za pachtovní rok. Co se týče skončení pachtu, upravuje NOZ jen možnost výpovědi zemědělského pachtu v případech, kdy byl sjednán na dobu neurčitou. Pacht sjednaný na dobu neurčitou lze vypovědět ve dvanáctiměsíční výpovědní době. V případě pachtu na dobu určitou se tak bude subsidiárně postupovat podle ustanovení NOZ upravujících nájem. Veškerá ustanovení NOZ týkající se pachtu mají dispozitivní povahu a je tak možné si v pachtovní smlouvě ujednat odlišná pravidla, která vyplývají ze zákona.²⁵⁸

Výše uvedené a souasnou právní úpravu nájmu a pachtu PUPFL tak lze ve stručnosti shrnout do následujících čtyř bodů:

- Smlouvy o nájmu lesa uzavřené před účinností NOZ se i po 1. lednu 2014 řídí dosavadními právními předpisy. To však nebrání ujednání stran, že se jejich práva a povinnosti napříště budou řídit NOZ ode dne nabytí jeho účinnosti. (§ 3028 odst. 3 NOZ)
- Smlouvy, jejichž obsahem je užívání a požívání PUPFL uzavřené po 1. lednu 2014 se označí jako pachtovní a řídí se režimem NOZ (§ 2332 a násl.). NOZ speciálně upravuje institut zemědělského pachtu (§ 2345 a násl.).
- Pro účely výkladu ustanovení těchto právních předpisů, které zatím institut pachtu nereflektují, zejména-li se jedná o lesní zákon, lze nově uzavírané pachtovní smlouvy považovat za nájemní, s ohledem na obsah těchto smluv a smysl dosavadní zákonné úpravy.

Co se týká institutu podnájmu lesa, je tento lesním zákonem, jakožto speciálním předpisem vzhledem k občanskému zákoníku, výslovně zakázán, pokud není v nájemní smlouvě stanoveno jinak.²⁵⁹ Obdobně se zákaz užití i na institut pachtu, pro který se použije úprava vycházející z NOZ, podle které je pachtý oprávněn propachtovat propachtovanou věc jinému, ponechat ji jinému k užívání i změnit hospodářské určení

257 KABELKOVÁ, Eva. *Nájem a pacht v novém občanském zákoníku: komentář* : [§ 2201-2357]. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2013, s. 523.

258 FLORA, Martin. Občanské právo majetkové. In: *SVOL* [online]. 21. 11. 2013 [cit. 2014-03-08]. Dostupné z WWW: <http://www.svol.cz/poradna/dotaz-11/>

259 § 5 odst. 2 lesního zákona

v cí, zp sob jejího uflívání nebo poflívání, výlu n s p edchozím souhlasem propachtovatele, nesjednají-li si strany jinak.²⁶⁰ NOZ takto postihuje v–echny situace, kdy je v c p enechána pachtý em t etí osob , jakofl i dal–í zm ny týkající se propachtované v cí. Souhlas propachtovatele si tak pachtý musí obstarat jak k úplatnému p enechání k uflívání a poflívání, tak k úplatnému i bezplatnému p enechání v cí k pouhému uflívání a dále i pokud by zamý–lel m nit hospodá ské ur ení v cí i m nit zp sob uflívání a poflívání v cí. Formu souhlasu NOZ výslovn nestanoví, nicmén z hlediska právní jistoty by m l pachtý trvat na písemné form , zejména s ohledem na moflnost p ípadného sporu. Souhlas s n kterou z uvedených dispozic, pop . jeho podmínky m fle propachtovatel vt lit i p ímo do pachtovní smlouvy. Pokud pachtý z ídí uflívací a poflívací i pouze uflívací právo k v cí t etí osob , zm ní-li její hospodá ské ur en i zp sob jejího uflívání a poflívání bez souhlasu propachtovatele, m fle vypov d t pachtovní smlouvu bez výpov dní lh ty, vzhledem k závaflnosti poru–ení smlouvy.²⁶¹

4.4. Lesy ve vlastnictví státu

Lesní zákon v ustanovení § 4 odst. 1 stanoví, fle pokud jde o lesy ve vlastnictví státu, vztahují se práva a povinnosti vlastníka lesa podle tohoto zákona na právnickou osobu, které je sv eno nakládání s t mito lesy, pokud tento zákon nestanoví jinak. P i aplikaci tohoto ustanovení mohou vzniknout pochybnosti, zda se vztahuje jen na lesy ve výlu ném vlastnictví eské republiky nebo i na lesy, které jsou v podílovém spoluvlastnictví eské republiky s jinými osobami. Proto fle zde lesní zákon neuvádí nic jiného, vztahuje se na aplikaci tohoto ustanovení reflim podílového spoluvlastnictví podle ob anského zákoníku.²⁶²

P estofle lesní zákon hovo í o právnické osob , které je sv eno nakládání se státními lesy, v jednotném ísle, je t chto subjekt v eské republice více. Nejvýznamn j–ím subjektem, který spravuje státní lesy jsou bezesporu Lesy eské republiky, s.p., dále jsou to i Vojenské lesy a statky, s.p., R ó Kancelá prezidenta republiky a R ó Správy národních park . Práva a povinnosti vlastníka v–ak m fle vykonávat i jiný subjekt zp sobilý hospoda it s majetkem státu, v p ípad ,

260 § 2334 zákon . 89/2012, ob anský zákoník

261 KABELKOVÁ, Eva. *Nájem a pacht v novém ob anském zákoníku: komentá : [§ 2201-2357]*. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2013, s. 523.

262 Lesní zákon. Komentá , s. 11.

ře na n j budou tato práva se souhlasem Ministerstva zemědělství provedena. Z ustanovení § 4 odst. 2 lesního zákona taktéž vyplývá nutnost předložení souhlasu Ministerstva zemědělství ke všem právním úkonům, kterými se nakládá se státními lesy, a to pod sankcí neplatnosti.²⁶³

V současné době, podle Zprávy o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky v roce 2012, je ve vlastnictví státu přibližně 60 % celkové plochy les (1 553 086 ha), přičemž zhruba 50 % spravují Lesy České republiky, s. p.; 4,78 % spadá do správy Vojenských lesů a statků R, s. p.; 3,65 % představuje plochu Národních parků ve vlastnictví Ministerstva životního prostředí, kterou spravují Správy národních parků přímo nebo prostřednictvím právnické osoby k tomuto účelu zřízené; krajské lesy, lesy MfP (AOPK) a ostatní lesy potom představují plochu okolo 1 %.²⁶⁴

V posledních letech se mezi odbornou veřejností vedou diskuze nad smyslem státního vlastnictví lesa. Ve prospěch státního vlastnictví hovoří fakt, že se jedná o součást národního bohatství a jak uvádí Jaroslav Herynek, také šlechtěný a významný objekt přírodního a permanentně obnovitelného surovinového zdroje a souběžně nezastupitelný veřejný statek, ovlivňující již svojí existencí celkovou kvalitu přírodního a životního prostředí i celkový krajinný ráz ČR. Vzhledem k negativním zkušenostem s privatizacemi a transformačními kroky u výrobních a zpracovatelských kapacit, se tak Herynek vyslovuje ve prospěch zachování rozhodujících vlivů na cílevědomé, koncepční a odpovědné hospodaření na podstatné rozloze lesních půd ve vlastnictví českého státu, a svěřením státnímu podniku přičemž garancích naších historicky osvědčených lesních inflenýrů a lesních hospodářů.²⁶⁵ Na druhé straně se objevují názory vyhraněné proti státnímu vlastnictví lesů. Tyto hlasy jsou argumentovány především nízkou efektivitou spravování,

263 Lesní zákon. Komentář, s. 12.

264 Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky v roce 2012, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2013[online].

Dostupné také z WWW: http://eagri.cz/public/web/file/263114/Zprava_o_stavu_lesa_2012.pdf.

265 Státní vlastnictví lesů ano, nebo ne? *Lesnická práce: časopis pro lesnickou vědu a praxi*. 2006, . 08. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-08-06/statni-vlastnictvi-lesa-ano-nebo-ne>.

rizikem ekonomického zneuhlívání i tím, že stát není o nic lepším vlastníkem než ostatní vlastníci lesa.²⁶⁶

Dlouhodobě se vedou i diskuze nad přijetím zákona o státních lesích. Jeho potěbu argumentuje Jiří Staněk především velkým rozsahem lesů, jejichž je stát vlastníkem a na jejichž zachování a vzorové péči je veřejný zájem. Zásady hospodaření, pokud budou odchýlné od lesního zákona, by tak mohly být aspoň rámcově upraveny speciálním zákonem. V podtextu úvah o potřebě přijetí zákona lze potom zaznamenat snahu vyvést stávající neutrálný stav ve sféře zadávání prací v lesích ve vlastnictví státu, kdy stát má podle zákona o veřejných zakázkách postavení veřejného zadavatele. Problém je spatřován v nyní již byrokratickém a zbytečně formalizovaném zadávacím řízení, které může ohrožovat plnění poslání Lesnické republiky, s.p., o čemž se ještě zmíním dále. Případný zákon o státních lesích by tak měl upravovat především institucionální postavení subjektu, který jménem státu hospodaří s vlastnictvím státu, jeho právní formu, zásady hospodaření, tvorby, využití zisku, atd.²⁶⁷

4.4.1. Dispozice se státními lesy

Základními právními předpisy, které upravují způsob a podmínky hospodaření s majetkem České republiky jsou jednak zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, který uvádí jako subjekty vystupující jménem České republiky ve výkonu státního vlastnictví, organizační složky státu a zároveň stanoví pravidla pro hospodaření organizačních složek se státním majetkem, jakožto i pravidla nabývání a dalších převodů státního majetku; dalším zákonem je zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku. Státní podnik užívá majetek státu na základě práva hospodaření podle pravidel obsažených v zákoně o majetku České republiky, pokud zákon o státním podniku nestanoví jinak. Oba výše uvedené zákony se, pokud jde o pozemky, vztahují výhradně na pozemky nezemědělské, resp. ty, které nejsou součástí zemědělského půdního fondu. Možnost nakládat s nemovitým majetkem ve vlastnictví státu je tradičně omezena. Vedle omezení vyplývajících ze zvláštních předpisů týkajících se ve vymezeném rozsahu každého

266 Státní vlastnictví lesa ano, nebo ne? *Lesnická práce: časopis pro lesnickou vědu a praxi*. 2006, č. 08. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-08-06/statni-vlastnictvi-lesa-ano-nebo-ne>.

267 STANEK, Jiří. Potřebujeme zákon o státních lesích? *Lesnická práce: časopis pro lesnickou vědu a praxi*. 2007, č. 11. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-11-07/potrebujeme-zakon-o-statnich-lesich>.

majetku státu, stanoví lesní zákon omezení týkající se dispozic se státními lesy. V této souvislosti hovoříme především o smlouvách o převodu práva hospodaření, o převodu vlastnictví, o nájmu a o výpůjce. Ke všem těmto právním úkonům je třeba předčinit souhlas Ministerstva zemědělství. Výjimkou z požadovaného souhlasu jsou jen smlouvy, jejichž předmětem je nájem nebo výpůjčka PUPFL pro jiné dočasné nebo souběžné využití, jestliže o jejich omezení pro plnění funkcí lesa nebo o dočasném odnětí plnění funkcí lesa rozhodl orgán státní správy lesů.²⁶⁸

Jednou z nejběžnějších forem nakládání s lesy je jejich pronajímání, o němž jsem již obecně pojednávala v kapitole 4.3 Nájem a pacht. Lesní zákon jako *lex specialis* vzhledem k obecnému zákoníku stanoví obligatorní nájemní smlouvám, ve kterých by měla být dojednána možnost podnájmu lesa, písemnou formou. Rovněž v ustanovení § 12 odst. 2 lesního zákona je výslovně stanoveno, že smlouva o nájmu, podnájmu nebo výpůjce lesních a jiných pozemků musí být uzavřena písemně, jestliže tyto vztahy trvají nebo mají trvat méně než 5 let. Toto ustanovení se v závislosti na legislativní změně jeví lehce kuriózní (bližší viz. kapitola 4.2. práva a povinnosti vlastník). Taktéž z ustanovení § 4 odst. 2 lesního zákona lze dovodit, že všechny právní úkony, kterými se nakládá s lesy ve vlastnictví státu musí být uzavřeny písemně, protože jen k takovému nakládání s lesem podloženému písemnou smlouvou, může dát Ministerstvo zemědělství předčinit souhlas. Tímto však nejsou dotčena ustanovení zvláštních předpisů, z nichž lze zmínit zejména zákon o státním podniku, který v ustanovení § 17 uvádí, že s určitým majetkem může podnik nakládat pouze se schválením zakladatele (v případě Lesů R, s. p. jde o Ministerstvo zemědělství, v případě Vojenských lesů a statků, s. p. je to Ministerstvo obrany), přičemž určitý majetek je vymezen v zakládací listině státního podniku.²⁶⁹

K dalšími omezeními nakládání s pozemky ve vlastnictví státu patří zákaz nájmu a podnájmu těchto lesů za účelem hospodaření v lese. Účelem zákazu je zabránit spekulativním nájmem nebo podnájmem lesů ve vlastnictví státu, což znamená, že právnická osoba nakládající s lesem jménem státu ho nemůže přenechat do nájmu za účelem hospodaření jiné fyzické či právnické osobě. V tomto smyslu je velkou nevýhodou tohoto ustanovení jeho šbezvýjimečnost, kdyby v některých případech byl takový nájem byl ekonomicky odvoditelný. Pokud však účelem nájemní smlouvy

²⁶⁸ § 4 lesní zákon

²⁶⁹ Lesní zákon. Komentář, s. 12.

není hospodaření, lze státní les do nájmu ponechat. Typickým příkladem je ponechání lesu do nájmu lesnickým kolektivům k výukovým účelům.²⁷⁰

4.4.2. Lesy České republiky, státní podnik

Lesy České republiky, státní podnik (šLČR, Lesy ČR) byly založeny zakládací listinou Ministerstva zemědělství České republiky ke dni 1. 1. 1992 jako státní podnik podle zákona č. 111/1990 Sb., o státním podniku. Listina zakládající šLČR byla následně dne 12. 8. 1997 rozhodnutím Ministerstva zemědělství České republiky přizpůsobena zákonu č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů, podle něhož je současně postavení šLČR upraveno.²⁷¹ Slovy tohoto zákona „Státní podnik je právnickou osobou provozující podnikatelskou činnost s majetkem státu vlastním jménem a na vlastní odpovědnost.“ šLČR tedy nikdy nebyly rozpočtovou ani příspěvkovou organizací a nejsou organizační složkou státu.²⁷² Organizační struktura šLČR je tříúrovňová. První stupeň tvoří editelství, druhý 13 regionálních pracovišť – okrajových editelství, ty i lesní závody, jeden semenářský závod a šest správců. Třetí stupeň organizační struktury se skládá ze 77 lesních správ. V čele šLČR je generální editel, kterého jmenuje a odvolává z funkce ministr zemědělství. šLČR sídlí v Hradci Králové.²⁷³

Hlavní náplní činnosti podniku je obhospodaření více než 1,3 mil. ha lesního majetku ve vlastnictví státu (což představuje téměř 86 % rozlohy všech státních lesů); mimo to šLČR pečují o více než 39 tisíc km² určených vodních toků a bystín.²⁷⁴

Příjmová složka šLČR je naplňována především prodejem dříví, přičemž Lesy ČR předepisují, fle posláním podniku není maximalizace jeho zisku, ale trvale udržitelné hospodaření jak z hlediska biologického, tak ekonomického.²⁷⁵ Ekonomickou prioritou šLČR, jakožto státního podniku, má být financování lesnických činností primárně z vlastních zdrojů a nezávislost na státním rozpočtu. Státní lesní majetek přináší stabilní

270 Lesní zákon v teorii a praxi. Úplné znění zákona s komentářem, s. 22-26.

271 Výroční zpráva 2011. Lesy České republiky, s. p. Dostupné z WWW: Dostupné z WWW: <http://www.lesycr.cz/o-nas/dokumenty-ke-stazeni/Documents/vz2001.pdf>.

272 STONAWSKI, Jiří. Státní podnik Lesy České republiky a ochrana přírody. In: *Lesní hospodářství a ochrana přírody*. Hradec Králové: Lesy České republiky, 2001.

273 O společnosti. *LESY ČR* [online]. 2012 [cit. 2013-06-29]. Dostupné z WWW: <http://www.lesycr.cz/o-nas/profil-firmy/Stranky/default.aspx>

274 O společnosti. *LESY ČR* [online]. 2012 [cit. 2013-06-29]. Dostupné z WWW: <http://www.lesycr.cz/o-nas/profil-firmy/Stranky/default.aspx>

275 STONAWSKI, Jiří. Státní podnik Lesy České republiky a ochrana přírody. In: *Lesní hospodářství a ochrana přírody*. Hradec Králové: Lesy České republiky, 2001.

zisk a napl oování ve ejných funkcích les slouží celé spole nosti.²⁷⁶ L R investují finan ní prost edky do obnovy imisemi po-kozených les v pohrani ních oblastech, do obnovy a údrflby lesních cest, které dnes neslouží pouze pro obhospoda oování lesa, ale i pro p í turistiku a cykloturistiku.²⁷⁷

Na druhou stranu v souvislosti s ochranou lesa a p írody jako takové je v-ak t eba poukázat, fle i ze strany Les R, které by m ly d rzn dbát práv na ochranu lesa, dochází k p írod ne-etnému hospoda ení. P inejmen-ím lze zaznamenat, fle IfiP, která je oprávn na a zárove povinna ud lovat sankce za každé poru-ení lesního zákona, které by mohlo vést k po-kození flivotního prost edí, v této souvislosti jifl nejednou ud lila Les m R pokuty v ádech statisíc . Jedním z takových p ípad , kdy IfiP ud lovala pokutu Les m R, byl za po-kození p írody ve zvlá-t chrán ném území, a za provedení rozsáhlých terénních úprav bez závazného stanoviska orgánu ochrany p írody, p í emfl k poru-ení lesního zákona do-lo tím, fle státní podnik nechal vybudovat dv komunikace ve 2. zón CHKO Beskydy za ú elem p íbliflování d íví v lese, ne-etností tohoto zásahu do-lo k po-kození lesního biotopu a k negativnímu ovlivn ní vodního reflimu lokality.²⁷⁸

V souvislosti s inností L R je t eba zmínit také n které koncep ní dokumenty, které L R p íjaly od svého vzniku v roce 1992 práv za ú elem vymezení hlavních cíl jejich innosti. Jednak to byla šLesnická politika L R, následoval dokument šProgram trvale udrflitelného hospoda ení v lesích ó výchova a obnova lesa, dále navazuje šProgram 2000 ó zaji-t ní cíl ve ejného zájmu u L R, který rozpracovával zejména slofku mimoproduk ních funkcích lesa. Na p elomu let 2010 ó 2011 do-lo na základ zku-eností s dosavadní realizací Programu 2000 k jeho p eracování a dopln ní. Aktualizovaný dokument šProgram 2020 ó zaji-t ní cíl ve ejného zájmu u L R je ur en jak pro zam stnance L R, tak pro ostatní odbornou ve ejnost, vlastníky i náv-t vníky lesa. Realizace konkrétních opat ení v rámci Programu 2020 probíhá výhradn na pozemcích s právem hospoda it L R. L R tyto innosti provádí jak samostatn prost ednictvím svých organiza ních

276 O spole nosti. *LESY R* [online]. 2012 [cit. 2013-06-29]. Dostupné z WWW: <http://www.lesy.cz/onas/profil-firmy/Stranky/default.aspx>

277 O spole nosti. *LESY R* [online]. 2012 [cit. 2013-06-29]. Dostupné z WWW: <http://www.lesy.cz/onas/profil-firmy/Stranky/default.aspx>

278 Lesy R dostaly od IfiP pokutu za po-kození p írody. In: *eská inspekce flivotního prost edí* [online]. 2011 [cit. 2014-03-06]. Dostupné z WWW: http://www.cizp.cz/2899_Lesy-CR-dostaly-od-CIZP-pokutu-za-poskozeni-prirody

jednotek, tak ve spolupráci s místními a regionálními partnery, např. obcemi, mikroregiony, orgány ochrany přírody i nevládními organizacemi. Program je zaměřen jak na ochranu, podporu a rozvoj řízených funkcí lesa, tak na osvětlu ve ejnosti se zvláštím zaměřením na mládež a po itá i s podporou řady projektů, včetně spolupráce s neziskovými nevládními organizacemi. Program 2020, který má být realizován v letech 2010 - 2020 je stejný jako Program 2000 koncipován jako program otevřený v tom smyslu, že jej lze doplňovat o další dílčí témata v návaznosti na vývoj poznání, potřebnosti a doporučení i závazky plynoucí z mezinárodních smluv.²⁷⁹

Lze tedy shrnout, že ochrana lesa je vymezena jako jeden z prioritních cílů činnosti L R, který se prolíná do všech jeho strategických dokumentů, prioritám je zde kladen důraz na princip trvale udržitelného obhospodaování lesů. Rozhodujícím prostředkem je potom diferenciací hospodaření v lesích podle jejich převažujících funkcí, stavu a přírodních podmínek s cílem vytvoření stabilního, druhově, prostorově a věkově skupinovité smíšeného lesa.²⁸⁰ Pro L R tento princip znamená zajištění neustálé rovnováhy mezi ekonomickými, ekologickými a společenskými nároky na les. Do jaké míry se však L R daří tyto cíle naplňovat je diskutabilní. K tomu například lze uvést již zmíněný systém, jakým jsou zadávány práce v Lesích R, který zcela jistě nekoresponduje se společenskými nároky na les. Lesy R jako státní podnik hospodařící se specifickým majetkem by měl klást důraz mimo jiné i na lokální zaměstnanost, vytváření pracovních příležitostí a podporu malých firem a místních firem, což se za současného stavu zadávání veřejných zakázek s ohledem pouze na ekonomickou stránku věci, kdy rozhodujícím a mnohdy jediným kritériem je cena, neděje a sociální potenciál v tomto ohledu je spíše potlačován. Nelze se tak spoléhat pouze na ideové teze podniku. Stejně jako činnost ostatních subjektů ve vztahu k ochraně přírody, je třeba, aby i činnost L R byla pod dohledem kontrolních orgánů, podrobena diskusi, prioritám vzhledem k rozsahu lesních pozemků, na kterých hospodaří je namístě vnovat prioritám činnosti L R zvýšenou pozornost.

279 Program 2020

280 STONAWSKI, Jiří. Státní podnik Lesy České republiky a ochrana přírody. In: *Lesní hospodaření a ochrana přírody*. Hradec Králové: Lesy České republiky, 2001.

4.4.3. Aktuální problematika církevních restitucí

Pojem restituce obecně znamená obnovení původního stavu. Po roce 1989 se tak označuje proces, v němž jsou napravovány věci, které majetkové křivdy. Do skupiny restitučních předpisů patří nejdříve přijaté speciální restituční zákony, na jejichž základ došlo k navrácení majetku úzkému okruhu právnických osob (třeba lovíchovným organizacím, eholním řád m, kongregacím a olomouckému arcibiskupství ó v případě církevních osob –lo pouze o navrácení přesně specifikovaných nemovitostí).²⁸¹ Práv vztahy s církvemi a nábořenskými spole nostmi z stávaly z velké ásti nedo e-ny. Jedná se o dlouhodob diskutovaný problém, který dodnes vede k názorovým st et m, p edev-ím ve v ci oprávn nosti církví nárokovat si vydání zabaveného majetku.

Problematika majetkového vyrovnání s církvemi se odvíjí od toho, ře církev a nábořenské spole nosti byly totalitním státem zbaveny materiální a finan ní základny jako předpokladu své nezávislosti a v celém rozsahu byly na základ zákona . 218/1949 Sb., o hospodá ském zabezpe ení církví a nábořenských spole ností státem, odkázány na příjmy ze státního rozpo tu. Stát prost ednictvím institutu státního souhlasu reguloval počet duchovních a hradil jejich platy. Po roce 1989 se stát přihlásil k ochran nábořenské svobody a v Listin základních práv a svobod zaru il církvím a nábořenským spole nostem autonomii. Na rozdíl od období před rokem 1989 již stát počet duchovních nereguluje, princip financování duchovních státem v-ak nadále z stal v platnosti, nebo dosud nebyl církvím a nábořenským spole nostem vrácen jejich majetek.²⁸² V této souvislosti je ve ejností vnímán negativní zejména fakt, ře i po navrácení majetku, budou církev je-t po dobu 17 let dostávat peníze na svůj provoz ze státního rozpo tu.²⁸³

Dne 5. 12. 2012 byl ve Sbírce zákon publikován zákon . 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a nábořenskými spole nostmi, který nabyl ú innosti dne 1. 1. 2013 (dále jen ř zákon o církevních restitucích). Podle ř vodové

281 Restituce: právní úprava a její zm ny. In: *Sagit: nakladatelství ekonomické a právní literatury Ostrava* [online]. [cit. 2014-02-20].

Dostupné z WWW: http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=151&typ=r&levelid=oc_393.htm
282 ř vodová zpráva k zákonu . 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a nábořenskými spole nostmi. In: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=580&CT1=0>. 2012.

283 ACHREMENKO, Michal. Církevní restituce: P du pronajmeme, lesy si necháme (Pražský deník). *SILVARIUM.cz: Informa ní server pro lesníky a myslivce* [online]. 2013 [cit. 2013-07-05].
Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/zpravy-z-oboru-lesnictvi/cirkevni-restituce-pudu-pronajmeme-lesy-si-nechame-prazsky-denik>

zprávy tvoří p vodní majetek církví a náboženských společností mimo jiné lesní půda o rozloze 181 326 ha, pí emfl Ministerstvo kultury pro účely stanovení výše finanční náhrady provedlo ocenění bývalého církevního majetku, podle kterého církvím v podobě lesní půdy náleží majetek v hodnotě 50,3 miliard Kč, což představuje nejvyšší část vydávaného majetku. L R z celkové rozlohy lesních pozemků vydávaných církvím a církevními společnostmi evidují ve své správě k 28. únoru 2011 151 777 ha lesních pozemků.²⁸⁴ Z toho důvodu se v této kapitole zaměříme na vydávání majetku L R, jakožto subjektem, který spravuje v současnosti část lesních pozemků náležejících církvím a náboženským společnostem. L R jsou podle § 6 zákona o církevních restitucích povinny vydat oprávněným osobám nemovitě v cizí ve vlastnictví státu, které náleží do původního majetku registrovaných církví a náboženských společností, a stalo se tak především majetkové květy, kterou utrpěla oprávněná osoba nebo její předchůdce v rozhodném období, tedy v období od 25. února 1948 až 1. ledna 1990. Skutečnosti, které byly důvodem majetkových květů, jsou taxativně uvedeny v § 5 zákona o církevních restitucích. Takovou skutečností je především odnětí v cizí bez náhrady dle zákona č. 142/1947 Sb., o revisi první pozemkové reformy, nebo podle zákona č. 46/1948 Sb., o nové pozemkové reformě, jakožto i například kupní smlouva, pokud k jejímu uzavření došlo v tísně nebo za nápadně nevýhodných podmínek; vyvlastnění za náhradu, pokud v cizí existuje a neslouží účelu, pro který byla vyvlastněna, jakožto i znárodnění anebo vyvlastnění vykonané v rozporu s tehdy platnými právními předpisy nebo bez vyplacení spravedlivé náhrady. Ustanovení § 8 zákona o církevních restitucích potom uvádí výjimky, kdy v cizí vydat nelze. Jedná se především o majetek, který nyní patří obcím, krajům, fyzickým a právnickým osobám, jakožto i pozemky zastavěné po zestátnění a sportovní.²⁸⁵

Majetek církví byl podle § 29 zákona o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku (dále jen zákon o půdě) blokován. Přijetím zákona o církevních restitucích došlo ke zrušení tohoto ustanovení a tím ke zrušení blokace, jen byla stanovena lhůta 24 měsíců ode dne vyhlášení zákona o církevních restitucích, po kterou nelze dosud blokový majetek převést do vlastnictví jiných osob, ponechat jiným osobám k užívání, ani zatížit právem jiné osoby. Právní úkony učiněné v rozporu

284 Důvodová zpráva k zákonu č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi. In: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=580&CT1=0>. 2012.

285 Zákon č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi

s tímto ustanovením jsou neplatné. Pokud si do té doby církev majetek nevyfládají, blokáce se úpln zruší.²⁸⁶ Církevní subjekty m ly mofnost fládat o vydání majetku ve lh t do 31. 12. 2013. Náležitosti fládosti a postup p i uplat ování nároku je obsahem § 9 zákona o církevních restitucích.²⁸⁷ Zákon v první ad preferuje vydání církevního majetku na základ dohody mezi oprávn nou a povinnou osobou. Za podmínky, fle církevní subjekt doloflí v–echny zákonné náležitosti, je povinná osoba povinna uzav ít dohodu do 3 m síc od uplatn ní výzvy, u zem d lských nemovitostí v–ak dohoda podléhá je–t schválení pozemkovým ú adem. Takový postup v mnoha p ípadech eliminuje situaci, kdy nárok bude oprávn ný, ale dohoda nebude uzav ena zp sobem, aby na základ ní mohlo dojít k nabytí vlastnického práva. Pokud pozemkový ú ad zjistí, fle dohoda není uzav ena v souladu se zákonem, vydá na základ posouzení p edložených podklad rozhodnutí o jejím neschválení. Neschválí-li pozemkový ú ad p edloženou dohodu, mohou se oprávn ná i povinná osoba obrátit na soud, aby rozhodl podle ásti páté ob anského soudního ádu. Pokud soud dohodu schválí, dal–í rozhodnutí pozemkového ú adu jifl není nutné. Pokud v–ak soud flalob proti rozhodnutí pozemkového ú adu nevyhoví nebo flaloba k soudu nebude v bec podána, bude zahájeno ízení o vydání zem d lské nemovitosti, ve kterém pozemkový ú ad zajistí podklady a vydá rozhodnutí ve lh t 6 m síc , pop . 12 m síc , jedná-li se o zvlá– složitý p ípad. Pokud k uzav ení dohody nedojde, rozhodne na návrh oprávn né osoby o vydání zem d lské nemovitosti pozemkový ú ad, p í emfl takový návrh lze podat ve lh t 6 m síc od uplynutí lh ty k uzav ení dohody. Pravomocné rozhodnutí o schválené dohod anebo o návrhu oprávn né osoby na vydání v ci je listinou zp sobilou k provedení záznamu vlastnického práva do katastru nemovitostí.^{288 289}

Dne 29. kv tna 2013 Ústavní soud rozhodoval o návrhu, kterým se skupina osmnácti senátor Senátu Parlamentu eské republiky (dále téfl šnavrhovateléõ) domáhala zru–ení zákona o církevních restitucích, pop ípad jeho jednotlivých,

286 Zákon . 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboflenskými spole nostmi

287 Pro ú ely zákona o církevních restitucích se pozemky, které ke dni 24. ervna 1991 tvo ily lesní p dní fond adí mezi zem d lské nemovitosti.

288 D vodová zpráva k zákonu . 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboflenskými spole nostmi. In: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=580&CTI=0>. 2012.

289 Podle aktuálních informací obdrflily L R kde dni 13. 2. 2014 celkem 1858 výzev k vydání majetku. (Aktuální informace. LESY R [online]. [cit. 2014-02-15]. Dostupné z WWW: <http://www.lesycr.cz/onas/cirkevni-restituce/Stranky/aktualni-informace.aspx>)

v návrhu blíž specifikovaných, ustanovení. Navrhovatelé zákona vytýkali především jeho diskriminační charakter, zaručující církvím a náboženským společnostem zvýhodněné postavení při uplatnění jejich restitučních nároků oproti ostatním právnickým osobám, jakož i fakt, že předem tento zákon zbavuje stát jeho svetského charakteru, ohrožuje základy české republiky, nezohledňuje historické okolnosti, v nichž církev svůj majetek nabývala, čímž dle návrhové strany navrhovatel popírá základní zásady práva. Pochybnosti tak dle návrhové strany navrhovatel vzbuzuje rovněž i velikost vydávaného majetku. Navrhovatelé ve svém návrhu rovněž konstatovali, že církev v minulosti nebyla a nemohla být vlastníky povodňového majetku, případně jejich vlastnictví podléhalo ve ejnoprávní regulaci. Ústavní soud v tomto případě naopak dospěl k závěru, že církevní subjekty měly zásadně plnou majetkovou způsobilost a byly subjektem vlastnického práva k jednotlivým věcem spadajícím do církevního majetku, církevní majetek tedy podle názoru Ústavního soudu nebyl předem tím tzv. ve ejného vlastnictví, jak tvrdili navrhovatelé. Podle znění nálezu Ústavního soudu lze tedy shrnout, že v případě realizace nároků oprávněných osob na vydání věci podle zákona o církevních restitucích jde v pravém smyslu o obnovení vlastnického práva, jak jej chápal například Obecný občanský zákoník i občanský zákoník současný. Zároveň soud neshledal, že by zákon o církevních restitucích jakkoli vychýlil náboženskou neutralitu státu a rovněž ani další argumenty neshledal protiústavními. Zákon o církevních restitucích tak zůstal v platnosti v povodním znění, vyjma ustanovení § 5 písm. i), které vyjmenovává majetkové kategorie, v nichž došlo k vykrtnutí slova „spravedlivě“, nebo v kontextu celé věci by nebylo zřejmé, jaká výše náhrady by byla považována za spravedlivou a podle jakých měřítek.²⁹⁰

290 Nález Ústavního soudu ze dne 29. května 2013, sp. zn. Pl. ÚS 10/13.

Závěr

Cílem této závěrečné práce bylo zejména shrnout a vyhodnotit současnou českou právní úpravu pozemků určených k plnění funkcí lesa.

Jak ufil jsem v úvodu této práce p edeslala, na pozemky určené k plnění funkcí lesa nelze nahlíftet pouze jako na izolované od ostatních sloflek lesních ekosystém , nýbrfl je nutné se jimi zabývat jako d leflitou sou částí lesních celk . Rámec této problematiky tvo í lesní zákon, který je základním právním p edpisem, v n mfl je právní reflim t chto pozemk upraven a který také tvo í osu celé práce. Platný lesní zákon, a koliv byl utvá en za zcela odli-ných spole enských a ekonomických podmínek, povafluji stále za p edpis aktuální a sou asným p írodním, spole enským a ekonomickým podmínkám vyhovující. Z mého pohledu se jedná o kvalitní právní p edpis, který spolu s dal-ími zákony, zejména pak se zákonem o ochran p írody a krajiny, poskytuje lesním celk m komplexní právní ochranu. Pohledy odborné ve ejnosti na tuto právní normu se v-ak r zní. V n kterých ástech bývá lesní zákon nap íklad kritizován pro jeho p íli-nou podrobnost, zejména co se ochrany lesa a lesního hospoda ení týká. Osobn v-ak tento fakt nevnímám jako negativum. A koliv mezi odborníky stále probíhají diskuse nad p íjetím nového lesního zákona, ve kterém by tato p íli-ná podrobnost m la být odstran na, myslím si, fl práv lesní hospoda ení a ochrana lesa jsou oblastmi lesního zákona, které vyfladují vy-í míru regulace, a to práv zejména v zájmu zachování lesa a jeho odpovídajících kvalit.

Lesnímu zákonu bývá dále rovn fl vytýkána p ísnost n kterých ustanovení, v emfl lze zároveň spat ovat p í inu nif-í konkurenceschopnosti českého lesního hospodá ství vzhledem k ostatním stát m s podobnou úrovní lesnatosti. Kritice jsou podrobeny p edev-ím p ísné limity pro zales ování a zaji- ování porost , cofl je zd vod ováno tím, fl pokud n kdo pracuje s p írozenou obnovou, jsou zákonné limity zjevn nedosta ující. Tímto se v-ak jifl dostávám k problematice týkající se spí-e lesnické odbornosti.

Zvý-ení konkurenceschopnosti českého lesního hospodá ství je také jedním z dlouhodobých cíl stanovených koncep ním programem Zásady státní lesnické politiky. áste n by k tomu mohlo dopomoci i zjednodu-ení systému státní správy les , který je v sou asné dob , zejména na úrovni obecních ú ad obcí s roz-í enou

p sobností, a to především v oblastech, kde je větší podíl drobných vlastníků lesů, přetvářen. Na vyšší úrovni systému orgán státní správy dochází k dvojkolejnosti v úpravě pravomocí obecné státní správy lesů, podléhající instancím Ministerstva zemědělství a lesnické inspekce životního prostředí, podléhající Ministerstvu životního prostředí. Reálná činnost orgánů obecné státní správy lesů a IřP se překrývá a bylo by tak rovněž vhodné v novém lesním zákoně tuto otázku pravomocí vyjasnit. Tato problematika do značné míry koresponduje i s problémem vzájemného vztahu lesního zákona k zákonu o ochraně přírody a krajiny. Lesní zákon se zabývá lesem primárně z hlediska lesních porostů a pozemků určených k plnění funkcí lesa, zatímco z pohledu zákona o ochraně přírody a krajiny je les vnímán jako specifický ekosystém a součást přírody, přičemž se pak rozdílně pohledy na to, jakým způsobem má být obhospodáván. Na to lze dále navázat problematikou institutu odborného lesního hospodáře, jehož právní úprava se také jeví značně nedostatečná. Lesní zákon neobsahuje přesné vymezení práv a povinností, kterými by měl odborný lesní hospodář disponovat, jakož ani sankce, kterými by mohl být postihován. Odborný lesní hospodář může na základě svých nesprávných rozhodnutí na lesích napáchat škody, které jsou mnohdy nenávratné, s čímž by lesní zákon měl počítat, toto přesněji upravit a sankční ustanovení doplnit.

Dlouhodobě diskutováno je přijetí speciálního zákona o státních lesích, jehož prioritou by byl důraz na ekologické hospodářství v lesích, které zohledňuje primárně mimoprodukční funkce lesa. Diferencovat práva a povinnosti podle druhu vlastnictví nepovažují za zcela správný směr, jakým by se nová právní úprava měla ubírat. Z jednoho úhlu pohledu by ušlo samotné rozlišení práv a povinností podle právní povahy subjektu mohlo být považováno za protiústavní, a to vzhledem k čl. 11 Listiny základních práv a svobod, který výslovně upravuje stejný zákonný obsah vlastnického práva, tedy bez ohledu na povahu vlastníka. Zároveň si myslím, že další právní norma, která by upravovala režim lesních celků, je zbytečná a zdvojení právní úpravy by mohlo vést pouze k dalším komplikacím při výkladu.

Je nutné si uvědomit, že lesní zákon však není určen pouze vlastníkům lesa, nýbrž je zde i ustanovení určených pro širokou veřejnost. Režim obecného užívání lesů je podle mého názoru v současném lesním zákoně upraven značně široce, přičemž takto dochází ke zneužívání práv, která jsou v tomto ohledu veřejnosti přiznána. Vhodné by rovněž bylo upravit formu, v jaké mohou být povoleny výjimky ze zákazu na kterých

inností v lesích. Současný nedostatek této úpravy zbytečně ztlumuje výkon kontrolní
innosti lesní strážní. V tomto smyslu si myslím, že by měl být celkově lépe upraven
institut lesní strážní, která má značně omezené pravomoci a to je principem poměrně malé
efektivitě tohoto institutu. Minimálně by mělo dojít k doplnění pravomocí o právo
zastavovat dopravní prostředky na lesních komunikacích, a pokud vezou dřevivo nebo
křeslo, pak kontrolovat legálnost nabytí. K nízkému respektu institutu lesní strážní
nepřispívá ani skutečnost, že vystupuje jako jednotlivec, což může být vnímáno jako
problematické při zjednávání nápravy v skupině lidí. Myslím si, že nejen osoby
v lese hospodařící, ale i návštěvníci by měli s lesy nakládat vždy takovým způsobem,
aby jeho ekonomické, ekologické a sociální funkce zůstávaly v rovnováze. Toto
považuji za veřejný zájem celé společnosti, s ohledem na přírodní a kulturní dědictví,
které v sobě lesy, jako odkaz budoucím generacím, nesou.

Do lesního zákona by bylo rovněž třeba zahrnout, jak již vyplynulo z textu diplomové
práce, za podmínky stanovených podmínek možnost vyřazování z kategorií lesa
ochranného a zvláštního určení. Mezi těmito kategoriemi je pouze mírná distinkce, ale
z hlediska způsobu hospodaření, jaký tyto kategorie vyžadují, považují jejich zachování
za důležitější. V současné době je chybějící ustanovení, které by umožnilo vynést z
těchto kategorií v případě, že pominou dřeviny, pro které došlo
k jejich zařazení, zejména omezením doby platnosti rozhodnutí o zařazení. A kolik toto
ustanovení v praxi neprobíhá problémy, zvažovala bych, zda by toto chybějící ustanovení
nemělo být do lesního zákona rovněž zahrnuto.

Z diplomové práce dále vyplývají nedostatky právní úpravy týkající se evidence
pozemků určených k plnění funkcí lesa. Po zrušení povinné evidence dlouhodobých
nájmů pozemků zůstalo v platnosti pouze ustanovení určující povinnost evidovat
krátkodobé nájemy, podnájemy a výpůjčky, nepřesahující pět let. Tento paradox by bylo
vhodné odstranit a zamyslet se nad nutností evidence všech těchto pozemků
i naopak jejím úplným zrušením. Nový občanský zákoník sice zavedl možnost zápisu
nájmů a pachtu do veřejných seznamů, nicméně se jedná pouze o formu fakultativních
zápisů. V souvislosti se znovuzavedením institutu pachtu do našeho právního řádu bych
také považovala za vhodné, aby postupně došlo k promítnutí tohoto institutu
i do lesního zákona a tím se předešlo možným sporům způsobeným nesprávnou
interpretací. Stejně tak vnímám přetrvávající problém nejednotné terminologie

lesního zákona a katastrální vyhlásky, a to především v souvislosti s umístění budov na lesním pozemku.

Z této práce lze vyvodit a shrnout, že pozemky určené k plnění funkcí lesa v naší společnosti nepochybně plní velmi významnou roli. Na využití těchto pozemků se klade nároky, zejména týkajících se společenského využití širokou veřejností a zájmy vlastníků na jejich ekonomický užitek. Mezi těmito, často protichůdnými zájmy, je tak třeba dosáhnout určitého souladu. Toto je vedle ochrany lesa primární úlohou právních předpisů, které se problematikou pozemků určených k plnění lesa zabývají, a to především o jejich hlavní náplni, i se této otázky dotýkají alespoň okrajově. Tyto právní předpisy je velké množství, přičemž jsem se v diplomové práci snažila představit ty nejdůležitější. Myslím si, že současná lesnická legislativa, a koliv v ní lze nalézt určité nedostatky, v souhrnu poskytuje kvalitní základ pro zachování a trvale udržitelný rozvoj lesních celků. Do budoucna bych doporučila zaměřit se zejména na vztah lesního zákona a zákona o ochraně přírody a krajiny, dvou stěžejních právních norem lesnické legislativy tak, aby bylo dosaženo jejich úplné kompatibility v zájmu poskytování co nejvyšší ochrany pozemkům určeným k plnění funkcí lesa, neumožňující jakékoliv zneužívání k nežádoucím účelům.

Seznam zkratk

AOPK	Agentura ochrany p írody a krajiny
CHKO	chrán ná krajinná oblast
IřP	eská inspekce řivotního prost edí
L R	Lesy eské republiky, státní podnik
LHO	lesní hospodá ské osnovy
LHO	lesní hospodá ské plány
MZ	Ministerstvo zem d lství
MřP	Ministerstvo řivotního prost edí
NOZ	zákon . 89/2012 Sb., občanský zákoník
PUPFL	pozemky ur ené k pln né funkci lesa
SVOL	Sdružení vlastníků obecních a soukromých les
ÚHÚL	Ústav pro hospodá skou úpravu les
ÚSES	územní systém ekologické stability
ZOPK	zákon . 114/1992 Sb., o ochran p írody a krajiny

Seznam použité literatury a pramen

Monografie

DAMOHOŘSKÝ, Milan, Drahomíra PÁLENSKÁ, Ivana PRCHOVÁ a Milan PEKÁREK. *Zákon o ochraně přírody a krajiny a přípisové souvislosti: komentované znění*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2000. ISBN 80-210-2376-7.

DAMOHOŘSKÝ, Milan, Jaroslav DROBNÍK, Martin SMOLEK, Michal SOBOTKA a Vojtěch STEJSKAL. *Právo životního prostředí*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, xlvii, 629 s. ISBN 978-80-7400-338-7.

DROBNÍK, Jaroslav. *Základy pozemkového práva*, 3. aktualizované a doplněné vydání, Praha: Nakladatelství Eva Rozkotová publishing, 2010. ISBN 978-80-904209-8-4.

DROBNÍK, Jaroslav., DVOŘÁK, Petr. *Lesní zákon. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. ISBN 978-80-7357-425-3.

KABELKOVÁ, Eva. *Nájem a pacht v novém občanském zákoníku: komentář: [§ 2201-2357]*. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-524-4.

Kolektiv autorů. *Příručka pro majitele lesa*. Ministerstvo zemědělství České republiky: Praha, 1992.

MIKO, Ladislav a Hana BOROVIKOVÁ. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. 2. vyd. Praha: Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-585-8.

PEKÁREK, Milan a Ivana PRCHOVÁ. *Pozemkové právo*. Vyd. 2., přepracované a rozšířené. Brno: Masarykova univerzita, 2004. Edice učebnic Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-3238-3.

STANĚK, Jiří. *Lesní zákon v teorii a praxi. Úplné znění zákona s komentářem*. Písek: Matice lesnická, 1996.

STANĚK, Jiří. *Lesní zákon v teorii a praxi: Úplné znění prováděcích přípisů s komentářem*. Písek: Matice lesnická, 1997.

SUCHÁNEK, Jaroslav. *Nové zemědělské a lesní právo*. 1. vyd. Praha: Prospektrum, 1996. ISBN 80-7175-046-8.

Příspěvky ve sbornících

DAMOHORSKÝ, Milan. Aktuální otázky lesního práva. In DAMOHORSKÝ, Milan a VOJTECH STEJSKAL. *Právní úprava ochrany lesa: Procesní právo ochrany životního prostředí: sborník z mezinárodní esko-polsko-slovenské konference, Ka-perské Hory [8.-11.9.] 2005*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodná, 2005, s. 41-48. ISBN 80-85889-71-4.

DROBNÍK, Jaroslav. Koncepční nástroje ochrany lesa v českém právu. In: DIENSTBIER, Filip. *Nástroje ochrany životního prostředí - role práva: sborník z mezinárodní vědecké konference*. 1. vyd. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, 2011. ISBN 978-80-87382-13-4.

DROBNÍK, Jaroslav. Koncepční nástroje ochrany životního prostředí z pohledu práva. In: ANDRLOVÁ, Lucie, Jaroslav DROBNÍK, Michal SOBOTKA, Milan DAMOHORSKÝ a VOJTECH STEJSKAL. *Koncepční nástroje ochrany životního prostředí z pohledu práva: mezinárodní esko-polsko-slovenská konference konaná na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze ve dnech 24. až 26. října 2002 v Praze: sborník z konference..* Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodná, 2003. ISBN 80-85889-47-1.

FRANKOVÁ, Martina. Koncepční nástroje v ochraně životního prostředí. In: DIENSTBIER, Filip. *Nástroje ochrany životního prostředí - role práva: sborník z mezinárodní vědecké konference*. 1. vyd. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, 2011. ISBN 978-80-87382-13-4.

JANÁČKOVÁ, Ilona. Změny úlohy územního určení pozemků ve vztahu k pozemkům určeným k plnění funkcí lesa. In: DAMOHORSKÝ, Milan a VOJTECH STEJSKAL. *Právní úprava ochrany lesa: Procesní právo ochrany životního prostředí : sborník z mezinárodní esko-polsko-slovenské konference, Ka-perské Hory [8.-11.9.] 2005*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta v nakl. Vodná, 2005, s. 49-54. ISBN 8085889714.

PAULDURA, Lukáš. *Právní nástroje regulující uftívání lesa a vlastník lesa jako regulátor sui generis. In Dny práva 2009 (Days of Law: the Conference Proceedings), sborník p ísp vk . 1. vydání. Brno: Masarykova Universita, 2009. ISBN 978-80-210-4990-1. Dostupné z WWW:*

http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/stret_zajmu/Pauldura_Lukas__1278_.pdf

PEKÁREK, Milan. Dv úvahy k problematice právního režimu les , zejména v chrán ěných územích (se zvlá-tním z etelem k les m Národního parku Tmava). In: DAMOHORSKÝ, Milan a Vojt ch STEJSKAL. *Právní úprava ochrany lesa: Procesní právo ochrany flivotního prost edí: sborník z mezinárodní esko-polsko-slovenské konference, Ka-perské Hory [8. -11. 9.]2005. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právníká fakulta v nakl. Vodná , 2005. ISBN 80-85889-71-4.*

STONAWSKI, Ji í. Státní podnik Lesy eské republiky a ochrana p írody. In: *Lesní hospodá ství a ochrana p írody. Hradec králové: Lesy eské republiky, 2001.*

VOMÁ KA, Vojt ch. Zákon o ochran ě p írody a krajiny: lex specialis nebo lex generalis? In: *Dny práva 2009 (Days of Law: the Conference Proceedings), sborník p ísp vk . 1. vydání. Brno: Masarykova Universita, 2009. ISBN 978-80-210-4990-1. Dostupné z WWW:*

http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/prispevky/stret_zajmu/Pauldura_Lukas__1278_.pdf

Odborné lánky

ACHREMENKO, Michal. Církevní restituce: P du pronajmeme, lesy si necháme (Prafský deník). *SILVARIUM.cz: Informa ní server pro lesníky a myslivce* [online]. 2013. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/zpravy-z-oboru-lesnictvi/cirkevni-restituce-pudu-pronajmeme-lesy-si-nechame-prazsky-denik>

BLU OVSKÝ, Zden k. Obhospoda ování malých lesních majetk - V. *Lesnická práce: asopis pro lesnickou v du a praci* [online]. 2001, . 1. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-1-01/obhospodarovani-malych-lesnich-majetku-v>

CALLAGHAN, Ida. Pacht. In: *Epravo.cz* [online]. 18. 10. 2013.

Dostupné z WWW: <http://www.epravo.cz/top/clanky/pacht-92735.html>

DOLEJSKÝ, Vladimír., TUREK Lud k., ZIMA, Pavel. Innost IfiP v oblasti ochrany lesa. *Lesnická práce: asopis pro lesnickou v du a praxi*. 2008, . 12. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-12-08/cinnost-cizp-v-oblasti-ochrany-lesa>.

DVO ÁK, Petr. Lesní zákon z hlediska vlastník lesa, p íprava novely lesního zákona. *Ekologie a právo*. 2005, . 2, s. 19-24. [online] Dostupné z WWW: <http://www.sagit.cz/pages/prehrub.aspxcd=350&typ=c>.

DVO ÁK, Petr. Pozemky ur ené k pln ní funkcí lesa ó problémové okruhy. *Lesnická práce: asopis pro lesnickou v du a praxi*. 5. vyd. 2013. [online] Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-5-13/pozemky-urcene-k-plneni-funkci-lesa-problemove-okruhy>

DVO ÁK, Petr. Otázka uflívání lesních cest jako pozemních komunikací. *Lesnická práce: asopis pro lesnickou v du a praxi*. 2009, . 08. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-8-09/otazka-uzivani-lesnich-cest-jako-pozemnich-komunikaci>

DVO ÁK, Petr. Otázka uflívání lesních cest jako pozemních komunikací II. *Lesnická práce: asopis pro lesnickou ve ejnost a praxi* [online]. 2012, . 11 [cit. 2013-11-10]. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-11-12/otazka-uzivani-lesnich-cest-jako-pozemnich-komunikaci-ii>

FLORA, Martin. Ob anské právo majetkové. In: *SVOL* [online]. 21. 11. 2013.

Dostupné z WWW: <http://www.svol.cz/poradna/dotaz-11/>

HUTNEK, Ji í. Problém s profesionálními sb ra i bor vek. *asopis Krkono-e - Jizerské hory*. 2008, . 10. Dostupné z WWW: http://krkonose.krnapp.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=10167&Itemid=30

CHARVÁT, Hugo. Jak vydělávat v lese? Borůvky a houby nesou víc než dřevina. *Ekolist.cz* [online]. 2012, . 9. Dostupné z WWW: <http://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/jak-vydelavat-v-lese-boruvky-a-houby-nesou-vic-nez-drevo>

JELÍNEK, Petr. Rekreční funkce lesů v soukromých a obecních lesích. *Lesnická práce: časopis pro lesnickou vědu a praxi*. 2008, . 08. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-8-08/rekreacni-funkce-lesu-v-soukromych-a-obecnich-lesich>

MIKESKA, Miroslav., VACEK, Stanislav. Funkce lesa a trvale udržitelné hospodářství. *Lesnická práce: časopis pro lesnickou vědu a praxi*. 2010, . 4. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-4-10/funkce-lesa-a-trvale-udrzitelne-hospodareni>

PETROUŠ, Pavel. Potřebujeme veřejnou stráž? *Lesnická práce: časopis pro lesnickou vědu a praxi*. 2001, . 05. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-5-01/potrebujeme-verejnou-straz>

PETŘEK, Václav a Jan PLESNÍK. Významné krajinné prvky a ekologická stabilita. *Ochrana přírody* [online]. 2013, Zvláštní číslo. Dostupné z WWW: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/zvlastni-cislo/vyznamne-krajinne-prvky-a-ekologicka-stabilita.html>

STANĚK, Jiří. V čemž zaměřením nového lesního zákona má zpoždění. *Lesnická práce: časopis pro lesnickou vědu a praxi*. 2006, . 10 [online]. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-10-06/vecny-zamer-noveho-lesniho-zakona-ma-zpozdeni>

STANĚK, Jiří. Potřebujeme zákon o státních lesích? *Lesnická práce: časopis pro lesnickou vědu a praxi*. 2007, . 11. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-11-07/potrebujeme-zakon-o-statnich-lesich>

STANĚK, Jiří. Ochrana pozemků určených k plnění funkcí lesa. *Moderní obec*. 1997. . 10.

ZEZULA, Jaroslav. Hospodářská úprava lesů u L. R. *Lesnická práce: časopis pro lesnickou vědu a praxi*. 2004, . 4. [online]. Dostupné z WWW: <http://silvarium1.silvarium.net/lesnicka-prace-c-4-04/hospodarska-uprava-lesu-u-lcr>

Zákony a vyhlásky

Zákon . 289/1995 Sb., o lesích

Zákon . 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Zákon . 17/1992 Sb., o životním prostředí

Zákon . 282/1991 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky

Zákon . 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa

Zákon . 128/2000 Sb., o obcích

Zákon . 129/2000 Sb., o krajích

Zákon . 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích

Zákon . 77/1997 Sb., o státním podniku

Zákon . 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy

Zákon . 183/2006 Sb., stavební zákon

Zákon . 256/2013 Sb., katastrální zákon

Zákon . 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu

Zákon . 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon . 95/1999 Sb., o podmínkách převodu zemědělských a lesních pozemků z vlastnictví státu na jiné osoby a o změně zákona

Zákon . 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu a o změnách některých souvisejících zákonů

Zákon . 40/2009. Sb., trestní zákoník

Zákon . 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku

Zákon . 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi

Zákon . 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích

Vyhlášení . 357/2013 Sb., o katastru nemovitostí

Vyhlášení . 78/1996 Sb., o stanovení pásem ohrožení lesů pod vlivem emisí.

Vyhlášení . 83/1996 Sb., o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a o vymezení hospodářských souborů

Vyhlášení . 84/1996 Sb., o lesním hospodářském plánování

Vyhlášení . 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor slunečního odznaku a vzor praporečky lesní strážě

Vyhlášení . 77/1996 Sb., o náležitostech žádosti o odnětí nebo omezení a podrobnostech o ochraně pozemků určených k plnění funkcí lesa

Vyhlášení . 357/2013 Sb., o katastru nemovitostí

Opatření obecné povahy . 2/2012, o omezení vstupu z důvodu ochrany přírody.
In: http://www.krnep.cz/data/File/legislativa/2012/ooop_2_2012.pdf. 2012.

Judikatura

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. 25 Cdo 119/2003

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 2009, sp. zn. 28 Cdo 1081/2009

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2009, sp. zn. 5 As 94/2008

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 8. 2013, sp. zn. 2 Aps 7/2012

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 12. 2008, sp. zn. 2 As 64/2008

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2002, sp. zn. 25 Cdo 1211/2001

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2009, sp. zn. 25 Cdo 193/2007

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 11. 2011, sp. zn. 9 As 49/2011

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 2. 2006, sp. zn. 33 Odo 449/2005

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 6. 2013, sp. zn. 1 As 14/2013

Nález Ústavního soudu ze dne 29. května 2013, sp. zn. Pl. ÚS 10/13

Jiné zdroje

Aktuální informace. *LESY ČR* [online]. Dostupné z WWW: <http://www.lesy-cr.cz/o-nas/cirkevni-restituce/Stranky/aktualni-informace.aspx>

BERKOVÁ, Miroslava. Organizační struktura. *Česká inspekce životního prostředí* [online]. Dostupné z WWW: www.cizp.cz/O-nas/Organizacni-struktura

Důvodová zpráva k zákonu č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi. In:

<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=580&CT1=0>. 2012.

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>. 2012.

Důvodová zpráva k zákonu č. 95/1999 Sb., o podmínkách převodu zemědělských a lesních pozemků s vlastnictvím státu na jiné osoby. In: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=31&CT1=0>. 1998.

Environmentální politika MFiP. Ministerstvo životního prostředí [online]. Dostupné z WWW: http://www.mzp.cz/cz/environmentalni_politika_mzp

HERMEROVÁ, Hana a Petr SLAVÍK. Manuál legální terénní cyklistiky v Česku. *Česká mountainbiková asociace* [online]. Dostupné z WWW: <http://www.cemba.eu/manual-legalni-terenni-cyklistiky-v-cesku.1/>

Historie a poslání MfiP. *Ministerstvo flivotního prost edí* [online]. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/ministerstvo>

Jak se o les staráme, tak se les postará o nás. *Mezi stromy: Lesnicko-d eva ský vzd lávací portál*. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.mezistromy.cz/cz/ochrana-prirody/jak-se-o-les-starame-tak-se-les-postara-o-nas>

Jaké výhody p inese zápis nájmu i pachtu do katastru nemovitostí?. KLEGA, Ji í. *Epravo* [online]. 2013 [cit. 2014-03-21]. Dostupné z WWW: <http://www.epravo.cz/top/clanky/jake-vyhody-prinese-zapis-najmu-ci-pachtu-do-katastru-nemovitosti-92396.html>

Komora soukromých les . *SVOL* [online]. [cit. 2013-06-01]. Dostupné z WWW: <http://www.svol.cz/komora-soukromych-lesu/>

Lesní t flba. *Lesy R* [online]. Dostupné z WWW: <http://www.lesycr.cz/drevo/lesnitezba/Stranky/default.aspx>

Lesy R dostaly od IfiP pokutu za po-kození p írody. In: *eská inspekce flivotního prost edí* [online]. 2011. Dostupné z WWW: http://www.cizp.cz/2899_Lesy-CR-dostaly-od-CIZP-pokutu-za-poskozeni-prirody

Majetkové vyrovnání s církvemi. *Ministerstvo zem d lství* [online]. Dostupné z WWW: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/cirkevni-restituce/>

Malá revoluce v p edkupním právu k zem d lským pozemk m. In: JEFÍEK, Mojmír. *Rutland jeřek* [online]. Dostupné z WWW: <http://www.rutlandjezek.cz/cz/menu/12/aktuality/clanek-137-mala-revoluce-v-predkupnim-pravu-k-zemedelskym-pozemkum/>

MELOUN, Ond ej. Povolování staveb na území CHKO po novele stavebního zákona. [online]. [cit. 2014-03-22]. Dostupné z WWW: www.chvalsiny.cz/docum/201309/20130902-171112.doc

MORÁVEK, Franti-ek a kolektiv. *Program 2020: zaji-ť ní cíl ve ejného zájmu u L R*. Hradec Králové: Lesy eské republiky, 2011.

Dostupné z WWW: <http://www.lesycr.cz/volny-cas-v-lese/program-2020-lesu-ceske-republiky/Documents/Program-2020-web.pdf>

Na úřadovně chybovala správa, ministerstvo i inspekce, říká kancelář ombudsmana. *Ekolist.cz*. 6. 3. 2012. [online]. Dostupné z WWW: <http://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/na-sumave-chybovala-sprava-ministerstvo-i-inspekce-rika-kancelar-ombudsmana>

Národní lesnický program pro období do roku 2013. In: <http://eagri.cz/public/web/mze/lesy/lesnictvi/koncepce-a-strategie/narodni-lesnicky-program-pro-obdo.2008>.

Nelegální těžba dřeva ohrožuje lesy. *Agris: Agrární WWW portál* [online]. 2000. Dostupné z WWW: <http://www.agris.cz/clanek/98257>

O společnosti. *LESY ČR* [online]. 2012. Dostupné z WWW: <http://www.lesycr.cz/onas/profil-firmy/Stranky/default.aspx>

Obecné užívání lesa. *Epravo.cz*. 2001. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.epravo.cz/top/clanky/obecne-uzivani-lesa-8633.html>

Oblastní plány rozvoje lesů. *EnviWeb*. 11. 2. 2002. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.enviweb.cz/clanek/les/36264/oblastni-plany-rozvoje-lesu>

Praha zakázala kvůli povodním vstup do 29 parků a lesů. In: *eské noviny.cz: Zpravodajský server TK* [online]. 2013. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/praha-zakazala-kvuli-povodnim-vstup-do-29-parku-a-lesu/946762>

Restituce: právní úprava a její změny. In: *Sagit: nakladatelství ekonomické a právní literatury Ostrava* [online]. Dostupné z WWW: http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.aspxcd=151&typ=r&levelid=oc_393.htm

Společná akce proti sběru borůvek byla úspěšná. *Lesy ČR* [online]. 2008. Dostupné z WWW: http://www.lesy-cr.cz/media/archiv-tiskovych-zprav/tiskove-zpravy-2008/Stranky/spolecna-akce-proti-sberacum-boruvek-byla-uspesna.aspx?retUrl=%2Fmedia%2Farchiv-tiskovych-zprav%2Ftiskove-zpravy-2008%2FStranky%2Fdefault.aspx%3Fpage_lvNews%3D4

Státní politika životního prostředí České republiky 2012 - 2020. In: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/statni_politika_zivotniho_prostredi/\\$FILE/OEDN-statni_politika.2012](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/statni_politika_zivotniho_prostredi/$FILE/OEDN-statni_politika.2012)

Státní vlastnictví lesa ano, nebo ne? *Lesnická práce: časopis pro lesnickou vědu a praxi*. 2006, č. 08. [online]. Dostupné z WWW: <http://www.silvarium.cz/lesnicka-prace-c-08-06/statni-vlastnictvi-lesa-ano-nebo-ne>

Vlastnictví lesů v ČR. *Mezi stromy: Lesnicko-dělnický vzdělávací portál* [online]. Dostupné z WWW: <http://www.mezistromy.cz/cz/les/pestovani-lesa/vlastnictvi-lesu-v-cr>

Výroční zpráva 2011. Lesy České republiky, s.p. Dostupné z WWW: <http://www.lesy-cr.cz/o-nas/dokumenty-ke-stazeni/Documents/vz2001.pdf>

Výroční zpráva 2012. Česká inspekce životního prostředí. Dostupné také z WWW: http://www.cizp.cz/files/=4078/CIZP_VZ_Cz_2013_web.indd_2.pdf.

Významné krajinné prvky. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky [online]. Dostupné z WWW: <http://www.ochranaprirody.cz/obecna-ochrana-prirody-a-krajiny/vyznamne-krajinne-prvky/>

Zásady státní lesnické politiky. In: http://eagri.cz/public/web/file/180842/ZSLP_2012.pdf. 2012.

ZEZULA, Jaroslav. *Program trvale udržitelného hospodaření v lesích*. Hradec Králové: Lesnická práce, 2000, 83 s. ISBN 80-863-8603-1. Dostupné z WWW: http://www.lesy-cr.cz/pece-o-les/pestovani-lesu/Documents/Program_udrzitelneho_hospodareni.pdf

Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky v roce 2012, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2013. Dostupné z WWW: http://eagri.cz/public/web/file/263114/Zprava_o_stavu_lesa_2012.pdf

Zpráva o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky v roce 2011, Praha: Ministerstvo zemědělství, 2012. Dostupné z WWW: http://eagri.cz/public/web/file/175948/Zprava_o_stavu_lesa_2011.pdf

Zralost-obnova lesních porostů. *Mezi stromy: Lesnicko děla ský vzdělávací portál* [online]. Dostupné z WWW: <http://www.mezistromy.cz/cz/les/pestovani-lesa/zivot-stromu/zralost-obnova-lesnich-porostu>

ZVONKOVÁ, Lenka. Motoristé, dodržujte zákaz vjezdu do lesů. In: *Valašské klobouky* [online]. 6. 6. 2012. Dostupné z WWW: <http://www.valasskeklobouky.cz/motoriste-dodrzujte-zakaz-vjezdu-do-lesu/d-450266/p1=20108>

Abstrakt

Tato diplomová práce pojednává o souasných právních úpravách a aktuální problematice týkající se pozemků určených k plnění funkcí lesa. Jejím cílem má být zhodnocení právní úpravy a poskytnutí návrhů řešení možných nedostatků. Právní rámec této problematiky a základ této práce tvoří zákon č. 289/1995 Sb., o lesích. Představeny jsou však i další související právní předpisy. Postupně jsou zde vylofeny nejdříve klíčové pojmy, a lesy charakterizovány z hlediska kategorizace. Nejrozsáhlejší část představuje kapitola třetí, která se zabývá ochranou pozemků určených k plnění funkcí lesa a instituty s tímto souvisejícími. Les je tak zde charakterizován jako významný krajinný prvek a součástí zvláště chráněných území. Zmíněn je rovněž princip trvale udržitelného rozvoje a vymezeny jsou nástroje ochrany lesa. Dále jsou zde upraveny zásady odnětí a omezení pozemků určených k plnění funkcí lesa, institut obecného užívání lesa, jakožto i lesní stráž a další orgány, které vykonávají státní správu lesů. Poslední kapitolu tvoří problematika vlastnických a nájemních vztahů k pozemkům určeným k plnění funkcí lesa, přičemž je zde vylofěn i znovu zavedený institut pachtu. Závěr kapitoly tvoří problematika lesů ve vlastnictví státu, je zde představen státní podnik Lesy ČR a zmíněna je i aktuální problematika církevních restitucí.

Abstract

This diploma thesis deals with the current legal regulation and the issues related to the land intended to fulfill the functions of a forest. The aim of the thesis is to evaluate the legal regulations and to provide proposals how to solve the deficiencies. The legal framework of this topic - the basis of this thesis is represented mainly by the individual act in this area ó the so called Forest Law. In addition, other legal regulations are also presented. Particular terms are gradually introduced and forests are characterized from the point of categorization. The most extensive part of this thesis is the third chapter which focuses on the protection of the land intended to fulfill the functions of a forest and related institutions. The forest is defined as a significant landscape element and a part of natural protected areas. Furthermore, the principle of sustainable development is mentioned and the instruments used for forest's protection are also defined. Moreover, the principles of land revocation and restriction, the institution of public use of forest so as forest guard and other authorities are presented. The last chapter addresses the issue of property and lease relations of the land intended to fulfill the functions of a forest. Also the re-established institution of tenancy is interpreted. The end of that chapter is aimed at issue of state forest - the state enterprise *Lesy R* is introduced and also the current issue of church restitution is mentioned.

Summary

Legal regime of land fulfilling the function of a forest

The aim of this diploma thesis is either to summarize current legal regulations and issues related to the land intended to fulfill the functions of a forest and either to assess and define the deficiencies which occur in legal acts.

The thesis is divided into four chapters. In the first chapter the legal regulations which are related to the issue of the land intended to fulfill the functions of a forest are defined. The basis of this chapter is formed by so called Forest Act whose structure is further examined in detail (it is also the basis of this whole thesis).

The second chapter is systematically divided into two parts. In the first part the basic terms are explained and in the second part forests are defined from the point of categorization (protected forests, forests of specific purpose and economic forests).

The most extensive part of this thesis is the third chapter which deals with the protection of the land intended to fulfill the function of a forest. This chapter is formed of five parts. In the first part the goals and the meaning of forest protection are primarily determined. Subsequently, the forest is defined from the point of the Act on the Conservation of Nature and Landscape as a significant landscape element and a part of natural protected areas. In this part the principle of sustainable development which is an important part of forest protection (and a part of strategic and conceptual platforms which are defined in detail in this diploma thesis) is included. The idea of conceptual planning which is an important instrument used in the area of protection of the land intended to fulfill the functions of a forest and other economic instruments are covered in the second part. Furthermore, the principles of land revocation and restriction, the institution of public use of a forest and other authorities which are in charge of administration of state forest are gradually presented.

The fourth chapter is focused on the property and lease relations of the land intended to fulfill the functions of a forest. This concluding chapter is divided into four parts and the following areas are addressed: the historical development of property relations, owner's rights and obligations, the institution of specialized forest administrator who provides assistance and guarantees expert supervision over forest

management in conformity with valid legal acts. In the subsequent part the private institutions of lease and particularly of tenancy which was re-established by the Act 89/2012 are elaborated. The end of this chapter is aimed at state forests - the state enterprise *Lesy ČR* is introduced and also the current issue of church restitution which also includes the restitution of the forests in state ownership.

In conclusion of the thesis the current legal regulations are assessed and proposals of possible solutions of discovered deficiencies related particularly to the Forest Act are provided.

Klí ová slova

Pozemek určený k plnění funkcí lesa, lesní pozemek, les

Key words

Land fulfilling the function of a forest, forest land, forest